ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΤΕΥΧ. Μ'. ΤΟΜ. Β'. 1854.

ΤΟ ΣΤΕΜΜΑ ΚΑΙ Ο ΠΕΛΕΚΥΣ.

ΤΟ ΣΤΕΜΜΑ.

Ὅτε ἡ ἀδελφὴ Ἐρρίκου τοῦ Η'. ἦλθεν εἰς Γαλλίαν ὅπως προσφέρῃ χεῖρα τρυφερὰν νεάνιδος ἐκκεδεκαετοῦς εἰς βασιλέα πρεσβύτην, ὅστις ἤθελε λογισθῇ πάππος αὐτῆς μᾶλλον ἢ σύζυγος, συνωδεύθη ὑπὸ πολλῶν νεανίδων ἐκ τῶν εὐγενεστέρων τῆς Ἀγγλίας. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχε καὶ ἡ Ἄννα Βολένη, ἐκείνη ἥτις ἔκτοτε ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς Ἀγγλίας. Ἡ βιογραφία τῆς νεάνιδος ταύτης ἐνδιαφέρει ἑνταυτῷ καὶ συγκινεῖ.

Ἡ Ἄννα Βολένη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Σὶρ Θωμᾶ Βολένη, τὸν ὁποῖον ὁ Ἐρρίκος πολλάκις εἶχεν ἐπιφορτίσει μὲ διπλωματικὰς ἀποστολάς. Ἦτο ἐκ τῶν εὐγενεστέρων τοῦ κράτους. Ἡ μήτηρ της ἦτο θυγάτηρ τοῦ κόμητος Ἀρμόνδου, ὁ πάππος αὐτῆς, Σὶρ Γεοφρουὰ Βολένη, εἶχε νυμφευθῆ, ὢν δήμαρχος τοῦ Λονδίνου, μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ Λόρδου Ἀστιγκος, αὐτὴ δὲ ἡ Λαδὺ Βολένη, ἡ μήτηρ τῆς Ἄννης, ἦτο θυγάτηρ τοῦ δουκὸς Νορφόλκου. Ἡ Ἄννα ἦτο νεαρωτάτης ἡλικίας ὅτε ἡ ἡγεμονὶς Μαρία ἐγκατέλιπε τὴν Ἀγγλίαν διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ βασιλεύσῃ ἐπὶ τρεῖς μῆνας εἰς τὴν Γαλλίαν. Χηρεύσασα ἡ Μαρία ἐνυμφεύθη τὸν Δοῦκα τοῦ Σουφόλκ· ἡ δὲ Ἄννα, τῆς ὁποίας τὸ θελκτικὸν κάλλος ἔμελλε νὰ καταδείξῃ τὴν εἰς τὴν αὐλὴν Φραγκίσκου τοῦ Α'. ἀξίαν αὐτοῦ, προσεκολλήθη εἰς τὴν βασίλισσαν Κλαυδίαν, θυγατέρα Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ'. καὶ σύζυγον Φραγκίσκου τοῦ Α'. Ἀλλ' ἡ μὲν Κλαυδία μετ' οὐ πολὺ ἀπεβίωσεν, ἡ δὲ Ἄννα, τὴν ὁποίαν κακὴ εἱμαρμένη ὤθει πρὸς τὴν πατρίδα της, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀφοῦ ἐπί τινας μῆνας προσεκολλήθη εἰς ἡγεμονίδα μεγάλης ἀξίας, τὴν δούκισσαν τοῦ Ἀλενσῶνος.

Ἡ ἀκριβὴς ἐποχὴ τῆς εἰς Ἀγγλίαν ἐπιστροφῆς αὐτῆς εἶναι ἀδέβαιος καὶ κατ' αὐτοὺς μάλιστα τοὺς ἱστορικοὺς, οἵτινες περὶ αὐτῆς λεπτομερῶς ἔγραψαν. Ἀλλ' οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ ἐποχὴ αὕτη, ἦτο ἡμέρα ὀλεθρία διὰ τὴν Αἰκατερίναν τῆς Ἀραγῶνος. Ἡ Ἄννα Βολένη, καταταχθεῖσα μεταξὺ τῶν ὑπασπιστριῶν τῆς Βασιλίσσης προσειλκυσε πάραυτα τὴν προσοχὴν τοῦ τυράννου, τοῦ ὁποίου ὁ ἔρως ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ τὸ αἶσχος ἢ τὸν θάνατον. Ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες αὗται ἔμελλον νὰ γενῶσι θύματα τῆς ἐκ μέρους του προτιμήσεως ἢ ἐγκαταλείψεως.

Τότε μόνον ὁ Ἐρρίκος συνέλαβεν ὑπονοίας ἐπὶ τῆς νομιμότητος δεσμοῦ εἰκοσαετοῦς. Ἡ Αἰκατερίνα τῆς Ἀραγῶνος εἶχε νυμφευθῆ πρὸ οὐτοῦ τὸν Ἀρθύρον, πρίγκιπα τῶν Γάλλων καὶ ἀδελφὸν πρεσβύτερον τοῦ Ἐρρίκου. Ὁ Ἀρθύρος ἀπεβίωσε δεκαεπταετὴς τὴν ἡλικίαν. Ἀλλ' ἡ Αἰκατερίνα καὶ ὁ Ἀρθύρος εἶχον γονυπετήσει ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ ἱερέως, καὶ προφέρει τὴν λέξιν *ναί* ἐνώπιον τοῦ σταυροῦ. Βραδύτερον, ὅτε λόγοι πολιτικοὶ ἐπήνεγκον τὸν γάμον μεταξὺ τῆς γυναικαδέλφης καὶ

τοῦ ἀνδραδέλφου, ὁ νέος πρίγκιψ τῶν Γάλλων οὐδόλως ἠνοχλεῖτο ὑπὸ τῆς τύψεως τοῦ συνειδότος.

Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἡ συνείδησίς του ἐπανέστη καὶ τῷ παρουσιάσθη ὑπὸ μορφὴν νεάνιδος, ἐκθάμβου καλλονῆς, διαλάμποντος πνεύματος, καὶ μαγευτικῶν χαρίτων. Οἱ τρόποι τῆς Ἄννης Βολένη εἶχον θέλγητρα ἰδιάζοντα ὡς πρὸς τὰς ἄλλας ἀγγλίδας. Τὰ δὲ θέλγητρα ταῦτα εἶχε προσκτήσει εἰς τὴν φιλοφρονεστέραν καὶ μεγαλοπρεπεστέραν τῆς Εὐρώπης αὐλήν. Ὁ Ἐρρῖκος ἠράσθη αὐτῆς μέχρι παραφορᾶς . . . ἡ δὲ παραφορὰ αὕτη ἦτο φρικώδης ὡς εἶναι ὁ βρυχηθμὸς τοῦ τίγριος ὅτε κράζει τὴν σύντροφόν του.

Ἡ Ἄννα δὲν ἠθέλησε νὰ γενῇ παλλακὶς τοῦ βασιλέως, ὀρθῶς σκεπτομένη, ὅτι ὅσον ἡ ἀτιμία κεῖται ὑψηλὰ, τόσον καθίσταται ὁρατὴ μακρόθεν.

— Κατάγομαι ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας, καὶ δύναμαι νὰ γενῶ σύζυγός σου, εἶπε ἡ Βολένη πρὸς τὸν Ἐρρῖκον. Ἐὰν ἀληθεύει, ὡς λέγεις, ὅτι ὁ γάμος σου εἶναι ἄκυρος, ζήτησον τὴν διάζευξιν, καὶ ἐγὼ εἶμαι ἰδική σου.

Ἡ λέξις αὕτη ἐπεσφράγισε τὴν καταδίκην τῆς δυστυχοῦς γυναικὸς, ἥτις δὲν ἠγαπᾶτο πλέον. Ὁ Ἐρρῖκος διέταξε τὸν Καρδινάλιον Βολσέην, τότε εὐνοϊκὸν αὐτοῦ καὶ πρωθυπουργὸν, νὰ γράψῃ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ῥώμης καὶ νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ Πάπα ἀπόφασιν ἀκυροῦσαν τὸν γάμον αὐτοῦ μετὰ τῆς Αἰκατερίνης τῆς Ἀραγῶνος. Πρὸς περαίωσιν δὲ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἐστάλη εἰς Ῥώμην ὁ Κνίγθης, ἀρχιγραμματεὺς τοῦ Ἐρρίκου.

Ἡ ἐποχὴ ἐφαίνετο εὔνους. Κλήμης ὁ Ζ'. ἐκάθητο τότε ἐπὶ τοῦ ἁγίου θρόνου. Ἀναποφάσιστος καὶ δειλὸς, ἐφοβεῖτο πρὸς πάντων τὸν Κάρολον Πέμπτον, τοῦ ὁποίου ἦτο σχεδὸν αἰχμάλωτος, καὶ ὅστις, ὡς ἀνεψιὸς τῆς Αἰκατερίνης, ὤφειλε νὰ τὴν προστατεύσῃ τοὐλάχιστον ἀπὸ φιλοτιμίαν. Ὁ Πάπας ἀπέφυγε ἐπὶ πολὺ τοῦ νὰ δώσῃ ἀπάντησιν ὁριστικήν. Τέλος, διασθεὶς ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας, ὅστις, κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ὅσον ηὐνόει τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας τόσον ἐμίσει τὸν ἀδελφόν του, βασιλέα τῆς Ἱσπανίας, ὁ παναγιώτατος, καὶ τοι αἰχμάλωτος τοῦ βασιλέως, ἐχορήγησεν εἰς τὸν Ἐρρῖκον ὅ,τι ἐζήτει, δηλ. ἀνεγνώρισεν, ὅτι Ἰούλιος Β'. δὲν εἶχε τὴν ἰσχὺν νὰ ἐκδώσῃ διάταγμα ἐπιτρέπον τὸν γάμον μεταξὺ τῆς Αἰκατερίνης καὶ τοῦ Ἐρρίκου. Τὸ ἀναμάρτητον τῶν Παπῶν προσεβάλλετο καιρίως διὰ τούτου. Ἀλλ' ὅμως ἡ θέσις Κλήμεντος τοῦ Ζ'. ἦτο τότε δεινὴ, καὶ εἶχε μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς διαγωγῆς. Τὸ γεγονὸς ὅπερ ὁ Κλήμης περιπαθῶς ἐπεθύμει ἦτο ἡ ἀποκατάστασις τοῦ οἴκου του ἐν Φλωρεντίᾳ, καὶ ἐτκέπτετο, ὅτι μόνος ὁ αὐτοκράτωρ ἐξ ὅλων τῶν κυριαρχῶν τῆς Εὐρώπης ἦτο ἱκανὸς νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ ποθούμενόν του. Ἡ σκέψις αὕτη, τὴν ὁποίαν οὐδέποτε ἐγκατέλιπεν, ὑπῆρξεν αἰτία τοῦ μακροχρονίου διφορισμοῦ τῆς διαγωγῆς του.

Ἡ Ἄννα Βολένη, ἐν τῷ διαστήματι, τούτῳ εἶχεν, ὡς λέγουσι, κρυφίως νυμφευθῇ τὸν βασιλέα, καὶ τούτου ἀπόδειξις εἶναι ἡ μεγάλη αὐτῆς ἐνεργητικότης περὶ τὰ μέσα, δι' ὧν παρώτρυνε τὴν ἐνέργειαν τοῦ Καρδιναλίου Βολσέη καὶ τοῦ Στεφάνου Γαρδίνη, γραμματέως τοῦ καρδιναλίου. Ἰδοὺ ἐπιστολὴ κατὰ γράμμα μετενεχθεῖσα, ἣν ἡ Ἄννα ἔγραψε πρὸς τὸν καρδινάλιον καθ' ἣν ἐποχὴν λοιμὸς ἐνσκήψας εἰς Λονδῖνον εἶχεν ἀναγκάσει τὸν βασιλέα νὰ ἐγκαταλείψῃ μετ' αὐτῆς τὴν πόλιν καὶ ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὴν ἐξοχὴν, ὅπου διέμενον ἀμφότεροι. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη καταδεικνύει πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸ πνεῦμα καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς Ἄννης. Φέρει ἡμερομηνίαν 22 Μαΐου 1528.

Μιλόρδε,

»Σᾶς παρακαλῶ ταπεινῶς νὰ μοὶ συγχωρήσητε τὴν τόλμην, τὴν ὁποίαν λαμβάνω νὰ διακόψω τὰς σπουδαίας σας ἐργασίας δι' ἐπιστολῆς οὐχὶ τόσον ἐσκεμμένως καὶ ἐντέχνως γεγραμμένης. Ἀλλὰ πρέπει νὰ σᾶς ἐκφράσω τὴν χαράν μου διὰ τὴν καλὴν ὑγείαν τῆς ὁποίας μανθάνω ὅτι χαίρετε ἐν τῷ μέσῳ τοσούτων δεινῶν. Δὲν δύναμαι ἄλλο ἢ νὰ δέομαι τοῦ Θεοῦ νὰ σᾶς διατηρῇ εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, ὅπως ἐκπληρώσω διὰ τῆς εὐγνωμοσύνης ὅ,τι σᾶς χρεωστῶ, διότι εἶμαι πληροφορημένη, μιλόρδε, διὰ τὰ καλὰ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα τρέφετε ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ διὰ τὴν μεγάλην φροντίδα τὴν ὁποίαν ἐλάβετε ὑπὲρ τῶν συμφερόντων, καὶ ἥτις δὲν σᾶς ἀφίνει ν' ἀναπαυθῆτε οὔτε ἡμέραν οὔτε νύκτα. Τὴν καλοσύνην σας, μιλόρδε, δὲν δύναμαι ἄλλως ν' ἀνταμείψω εἰμὴ διὰ φιλίας ἰδιαζούσης πρὸς ὑμᾶς, τὸν ὁποῖον ὑπὲρ πάντα ἄλλον θέλω ἀγαπήσει εἰς τὸν κόσμον *μετὰ τὸν βασιλέα*.... Εὑρίσκομαι ἐν τούτοις, μιλόρδε, εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν διὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ ἐξάρχου, πεπεισμένη οὖσα ὅτι θέλει εἰσθαι ὑπὲρ ἐμοῦ, καθότι ὑμεῖς θέλετε τὸν ἐξαποστείλει. Γνωρίζω ὡς πρὸς τοῦτο τοὺς σκοποὺς σας. Γνωρίζω ὅτι καὶ ὑμεῖς εἶσθε ἐπίσης ἀνυπόμονος, καὶ ὅτι ἡ ἀνυπομονησία σας δὲν θέλει παύσει εἰμὴ ἀφοῦ τὰ πράγματα λάβωσι καλὸν πέρας. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπομένωμεν καὶ νὰ ἐλπίζωμεν διηνεκῶς εἰς τὸν Θεόν.»

»Ἀναμένουσα, εἰμί,
»Μιλόρδε
»ὑποκλινεστάτη καὶ εὐπειθεστάτη δούλη
Ἄννα Βολένη.»

Κάτω δὲ τῆς ἐπιστολῆς ὁ βασιλεὺς εἶχε προσθέσει ἰδιοχείρως.

Ἡ γράφουσα πρὸς ὑμᾶς τὴν ἀνωτέρω ἐπιμένει νὰ προσθέσω αὐτὰς τὰς ὀλίγας λέξεις. Ἀλλ' ὅσον ὀλίγαι καὶ ἂν σᾶς φανῶσι, ἐκλάβετέ τας ὡς ἐκ καλῆς καρδίας καὶ ὡς δεῖγμα τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλίας μου καὶ τῆς εὐχαριστήσεως τοῦ νὰ μάθω ὅτι ἡ πανώλης σᾶς ἐσεβάσθη. . . . *Ἡμεῖς* εὑρισκόμεθα ἐδῶ εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν μὴ μαθόντες ἀκόμι ὅτι ὁ ἔξαρχος μέλλει νὰ ἔλθῃ. Ἀλλ' ἀφοσιοῦμαι εἰς τὴν φροντίδα σας καὶ εἰς τὴν καλοκἀγαθίαν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ὑψίστου. Οὐδὲν ἄλλο ἔχω νὰ σᾶς εἴπω πρὸς τὸ παρόν. Τὸ μόνον πρᾶγμα ὅπερ θέλω νὰ προσθέσω εἶναι τὸ νὰ σᾶς εὐχηθῶ πᾶσαν εὐημερίαν, ἣν ἐπιθυμεῖ δι' ὑμᾶς ὁ γράφων σας ταῦτα, καὶ ὅστις εἶναι βασιλεύς σας καὶ καλὸς φίλος.»

«*Ἐρρῖκος*»

Ἀπομακρυνθεὶς ὁ βασιλεὺς ἕνεκα τῆς ἐπιδημίας οὐδεμίαν εἶχεν ἐκδόσει διαταγὴν ὅπως ἡ βασίλισσα Αἰκατερίνα ἐγκαταλείψῃ τὸ Λονδῖνον, καὶ οὕτως ἐμεινεν

αὕτη ἐκτεθειμένη εἰς τὸν τρόμον τῆς μάστιγος. Εἰς τὴν καταχθόνιον διάνοιαν τοῦ Ἐρρίκου, βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ πιθανότης τοῦ θανάτου της ἐνίσχυσε τὰ μέγιστα τὴν θέλησιν τοῦ νὰ τὴν περιορίσῃ ἐντὸς τοῦ Λονδίνου διὰ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ θάνατος δὲν ἐκλέγει τὰ θύματά του, καὶ ὅτι τὸ ἀμερόληπτον αὐτοῦ δρέπανον κτυπᾷ, κατὰ τὰς εὐφροσύνους αὐτοῦ ἡμέρας, τὰς ἀγερωχοτέρας κεφαλὰς καθὼς καὶ τὰς ταπεινοτέρας.

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἐπεριμένετο τὸ θέσπισμα, ἡ διαπόρθησις τῆς Ῥώμης ἔλαβε χώραν . . . . Ὁ Πάπας αἰχμάλωτος ἀπὸ ἑνὸς ἤδη ἔτους ἐντὸς τοῦ φρουρίου τοῦ Σαὶντ-Ἄνζ, καὶ ἐλευθερωθεὶς ἤδη ὑπὸ Καρόλου τοῦ Ε'. δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπογράψῃ τὴν δυσφημίαν τῆς θείας τοῦ αὐτοκράτορος, ὑπὲρ ἧς αἱ κατακραυγαὶ ἠντήχουν καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην. Τέλος, διὰ νὰ συμβιβάσῃ ὅλων τὰ συμφέροντα καὶ ἰδίως τὰ ἰδικά του, διώρισεν ὡς ἔξαρχον αὐτοῦ εἰς Λονδῖνον, ὅπως ἐνεργήσῃ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως, τὸν καρδινάλιον Καμπέγγιον, παραγγείλας αὐτῷ νὰ ὀδεύσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν βραδέως . . . . Ὁ καρδινάλιος ἦτο γέρων καὶ ἀρθρητικὸς, αἱ δὲ προσβολαὶ τῆς νόσου ἐχρησίμευσαν ἐγκαίρως, καὶ ἐξετέλεσε τόσον καλῶς τὴν ὁποίαν εἶχεν διαταγὴν, ὥστε τῷ ἐχρειάσθησαν δύο μῆνες διὰ νὰ ὑπάγῃ ἀπὸ Ῥώμης εἰς Λονδῖνον.

Ἡ Ἄννα μαθοῦσα ὅτι ὁ ἔξαρχος ἦτο καθ' ὁδὸν τῆς Ἀγγλίας, ἔγραψε καὶ ἑτέραν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν καρδινάλιον Βολσέην διὰ νὰ τῷ ἐκφράσῃ τὴν χαράν της.

«Τότε, τῷ ἔλεγε, τότε μόνον, μιλόρδε, θέλω ἀναγνωρίσει τί πράττετε ὑπὲρ ἐμοῦ· ἀναμένουσα ἔχω καλὴν διάθεσιν . . . ἀλλ' αὐτὴ εἶναι μεγάλη . . . Ὅθεν μένω δεομένη τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας σας καὶ ὑπὲρ τῆς διατηρήσεώς σας εἰς τὸν ὑψηλὸν αὐτὸν βαθμὸν τῆς δόξης καὶ τῆς τιμῆς . . . Αὐτὴ εἶναι, μιλόρδε, ἡ εὐχὴ τῆς ταπεινῆς καὶ ἀφωσιωμένης δούλης σας

«*Ἄννης Βολένη.*»

Ἀλλ' ἡ Αἰκατερίνα δὲν ἦτο εὐγνώμων ὡς ἡ Ἄννα πρὸς τὸν καρδινάλιον διὰ τὰς προσπαθείας ἃς κατέβαλε νὰ συστήσῃ δικαστήριον παράνομον καὶ αὐθαίρετον, ἀπεναντίας τὸν ἀπεκάλεσεν *αἱρετικὸν, συνωμότην*, καὶ *μοιχὸν* . . . . Ὁ Βολσέης ἐγέλα εἰς ὅλα ταῦτα· διότι εἶχεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν βασιλέα, τὴν ἐρωμένην τοῦ βασιλέως καὶ τοὺς κόλακας, οἵτινες ἀγεληδὸν περικυκλοῦσιν ἄνθρωπον, οἷος ἦτο ὁ Βολσέης, ὅστις δὲν ἔτρωγεν ἤδη ἢ ἐντὸς πινακίων διαχρύσων· διότι ὁ ἄργυρος δι' αὐτὸν ἦτο πολὺ κοινός.

Ὁ Βολσέης εἶχε τὰ μέγιστα συντελέσει εἰς τὴν σύναψιν τοῦ γαμικοῦ δεσμοῦ μεταξὺ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς Ἄννης . . . Ὁ Ἐρρῖκος ἦτο ἄνθρωπος τοῦ ὁποίου ὁ ὀφθαλμὸς δὲν ἔβλεπε καὶ τὸ οὖς δὲν ἤκουεν. Ἔρως, ἐρωμένη καὶ βίος τρυφηλὸς καὶ ἄσωτος ἀπησχόλουν τὰς στιγμὰς τυράννου, ὅστις ἔπαιζε μὲ τὰς κεφαλὰς καὶ τῶν μᾶλλον εὐνοϊκῶν του . . . . . Ἡ βασίλισσα Αἰκατερίνα μὲ τὸ προσευχητήριόν της, τὰ κομβολόγιά της καὶ τὴν αὐστηρὰν θρησκείαν της, δὲν ἦτο γυνὴ κατάλληλος διὰ ὑπουργὸν ἄπληστον πρὸς ἰσχὺν, καὶ φοβούμενον μὴ ὁ κύριος του ἀφήσῃ αὐτὴν νὰ ἐκφύγῃ τῶν χειρῶν του. Ὁ ὑπουργὸς ἐζήτει ὅ,τι εὗρεν εἰς τὴν Ἄνναν Βολένη, πλάσμα πλασθὲν ἐκ τοῦ ἔρωτος καὶ διὰ τὸν ἔρωτα . . . Ὁ Ἐρρῖκος ἐκυπτεν ὑπὸ ζυγὸν γλυκὺν, καὶ τὸν ζυγὸν τοῦτον ἀνείχετο κατεχόμενος ὑπὸ μαγγανίας, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, διότι πραγματικῶς ὑπάρχει.

Ἀλλ' εἰς τὸν Βολσέην ἦτο ἀδιάφορον, ἂν ἡ διηνθισμένη ἄλυσις, ἥτις ἅπαξ εἶχε περιτυλίξῃ τὸν κύριόν του, ἦτο καθηγιασμένη καὶ νόμιμος. Ἴσως ἐν τῇ διεφθαρμένῃ αὐτοῦ διανοίᾳ, τὴν ἐνόμιζεν διαρκεστέραν ἄλλως πῶς. Ὁπωσδήποτε, ἔλαβε τέλος τὴν ἐντολήν του παρὰ τοῦ Πάπα Ὁ Καμπέγγιος ἔφθασε, καὶ οἱ δύο ἔξαρχοι ἤρξαντο πάραυτα τῆς διαδικασίας. Ἡ Ἄννα ἐγκατέλιπε τὸ Λονδῖνον εὐσχημοσύνης χάριν.

Τὸ δικαστήριον συνεκροτήθη ἐν Λονδίνῳ· οἱ δύο τοῦ Πάπα ἔξαρχοι προσεκάλεσαν τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας ἐνώπιον αὐτῶν . . . Οἱ βασιλεῖς ἐνεφανίσθησαν προσωπικῶς· ὅτε δὲ τοὺς ἐπεφώνησαν, ὁ Ἐρρῖκος ἀπήντησεν εἰς τὸ ὄνομά του . . . Ἡ βασίλισσα ἦτο μελανείμων, ἡ δὲ στάσις της ἦν γαλήνιος, ἂν καὶ ἡ ἐτωτερικὴ τῆς ψυχῆς της ταραχὴ ἀπεικονίζετο ἐπὶ τοῦ προσώπου της . . . Ὅταν ὁ ἔξαρχος ἐπρόφερε τὰς ἀκολούθους λέξεις, δι' ὧν ἠντήχησεν ἡ αἴθουσα.

«Καὶ ἡ ὑψηλοτάτη, κραταιοτάτη καὶ ἐνδοξοτάτη κυρία καὶ πριγκιπέσσα . . . .

Πρὶν ἢ τελειώσῃ τὸν λόγον, ἡ Αἰκατερίνα, χωρὶς νὰ προσβλέψῃ πρὸς αὐτὸν, χωρὶς νὰ τῷ ἀπαντήσῃ, ἀνίσταται ἀπὸ τῆς ἕδρας της καὶ ῥίπτεται εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως· ἀσπάζεται τὰ γόνατά του καὶ καταβρέχει αὐτὰ μὲ δάκρυα. . . . τὸν παρακαλεῖ, τὸν ἐξορκίζει, τὸν καθικετεύει ἐν ὀνόματι παντὸς ὅ,τι δύναται νὰ προκαλέσῃ παλμοὺς ἀνθρωπίνης καρδίας . . . . Ζητεῖ λέξιν διὰ τῆς ὁποίας νὰ μαλάξῃ τὴν σιδηρᾶν ἐκείνην καρδίαν, τὴν ὁποίαν ὁ ἔρως μόνον συνεκίνει. Ἡ βασίλισσα εἰς τοιαύτην θέσιν εὑρισκομένη δὲν ταπεινοῦται, διότι δέεται ὑπὲρ τῆς θυγατρός της, ὑπὲρ τῆς θυγατρός της, τὴν ὁποίαν ἀπόφασις βάρβαρος δύναται νὰ προσβάλῃ ὡς νόθον, καὶ ν' ἀτιμάσῃ διὰ παντός.

— Μεγαλειότατε, εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, ὁποίου εἴδους δικαστήριον συνεκροτήσατε; μήπως *διὰ νὰ μὲ δικάσῃ*; ἀλλὰ τί ἔπραξα; εἶμαι ἀθῶα, καὶ μόνον ὑμᾶς γνωρίζω ἐδῶ ὡς ἔχοντα ἐπ' ἐμὲ ἰσχύν· ὑμεῖς εἴσθαι τὸ μόνον ὑποστήριγμά μου, ὁ μόνος προστάτης μου· ἐδῶ εἶμαι δυστυχὴς γυνὴ μεμονωμένη, ἀνυπεράσπιστος καὶ ἐκτεθειμένη εἰς τὰς προσβολὰς μυρίων ἐχθρῶν. Ἐγκατέλιπον τὴν οἰκογένειάν μου καὶ τὴν πατρίδα μου ἐπὶ τῇ πίστει μόνον ἣν εἶχον εἰς ὑμᾶς, καὶ τώρα ἀκόμι εἰς τὴν ξένην ταύτην γῆν, εἶμαι μόνη, ἐγκαταλελειμμένη ὑπὸ *πάντων* καὶ μὴ ἔχουσα, μὴ θέλουσα νὰ ἔχω ἄλλον προστάτην παρὰ ὑμᾶς καὶ τὴν τιμήν σας . . . Ἐρρῖκε, θέλεις, λοιπὸν ν' ἀπωλεσθῇ διὰ παντὸς ἡ θυγάτηρ σου! . . . Σκέφθητι ὅτι εἶναι τὸ πρωτότοκον τέκνον σου! . . . Πρέπει τὸ κοράσιον αὐτὸ ν' ἀτιμασθῇ ἐνῷ ἡ μήτηρ του εἶναι ἀθῶα, ὁ δὲ πατήρ του κυριάρχης! . . .

Εἶτα ἀναστᾶσα προσέβλεψε περὶ ἑαυτὴν μετ' ἀξιοπρεπείας· τότε ἡ γυνὴ, ἡ ἀπηλπισμένη μήτηρ ὑπεχώρησεν εἰς τὴν βασίλισσαν.

— Εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἀξιοῖ νὰ δικάσῃ τὴν βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας, εἶπεν ἐξακοντίσασα κατ' αὐτῶν βλέμμα περιφρονητικόν, δὲν βλέπω παρὰ ἐχθροὺς καὶ κανένα δικαστήν· δὲν δύνανται αὐτοὶ νὰ ἐκδώσωσι ἀπόφασιν ἀμερόληπτον καὶ δικαίαν. Τοὺς ἐξαιρῶ.

Καὶ ἀποχαιρετήσασα μετὰ σεβασμοῦ τὸν βασιλέα, ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης, ὅπου δὲν εἰσῆλθε πλέον, μὴ θελήσασα νὰ ἐμφανισθῇ ἐκ νέου. Μετὰ τὴν ἀναχώρησίν της ὁ βασιλεὺς ἐκήρυξεν, ὅτι οὐδεμίαν εἶχεν αἰτίαν δυσαρεσκείας ἐναντίον της, ἀλλ' ὅτι ὁ *ἔλεγχος τοῦ συνειδότος* ἦτο ἡ μόνη αἰτία, δι' ἣν ἐζήτει τὴν διάζευξιν.

Οἱ ἔξαρχοι προσεκάλεσαν καὶ αὖθις τὴν βασίλισσαν, ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὴ δὲν ἀπήντησεν, ἐδικάσθη ἐρήμην. Εἰς τὴν ὅλως ἄδικον ταύτην διαδικασίαν, ἐμπεριείχετό τι γελοῖον καθιστῶν αὐτὴν τρομεράν. Τέλος πάντων ἡ δίκη προσήγγισεν εἰς τὸ τέρμα της. Ἡ Ἄννα Βολένη ἐπιστρέψασα εἰς Λονδῖνον, ἐβίαζε τὸν Βολσέην δι' ὅλης τῆς ἰσχύος τῶν θελγήτρων της, καὶ γνωστὸν εἶναι ὅτι ὁ καρδινάλιος ἦτο εὐαίσθητος εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς διαφθορᾶς. Ὁ Ἐρρῖκος ἐπερίμενε καθ' ἑκάστην πρωΐαν τὴν ἀπόφασιν, ἥτις ἔμελλε νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν στέψιν τῆς Ἄννης. Ἀλλ' αἴφνης ὁ καρδινάλιος Καμπέγγιος ἀνήγγειλεν, ὅτι ὁ Πάπας ἐπεφύλαξεν εἰς ἑαυτὸν τῆς ὑποθέσεως ταύτης τὴν διαδικασίαν, καὶ ὅτι τὰ μέρη προσεκαλοῦντο εἰς Ῥώμην, ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος.

Ὁ Ἐρρῖκος ἐξέφερε τὸ πρῶτον βρυχθμοὺς καὶ βλασφημίας ἐπικαλούμενος ἐκδίκησιν κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ὑπερτάτου ἄρχοντος τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν περιεφρόνει πλέον οὐδ' αὐτοὺς τοὺς κεραυνούς του, διότι ἤδη αὐτὸς τοὺς ἐξεσρενδόνιζε. Ἡ Ἄννα, ἥτις εἶδεν ἑαυτὴν ἐκθρονισθεῖσαν ἐπὶ στιγμὴν, ἤρχισε νὰ κλαίῃ· ἀλλὰ πόσον ἰσχυρὰ ἦσαν τὰ δάκρυά της ... Τότε ἠγαπᾶτο, καὶ ἠγαπᾶτο περιπαθῶς καὶ παρ' ἀνθρώπου, ὅστις ἔμελλε νὰ ἐκδικήσῃ ἕκαστον δάκρυ τῆς ἐρωμένης του μὲ ποταμοὺς αἵματος!... καὶ τότε ἔλαβε χώραν τὸ ὁριστικὸν σχίσμα μεταξὺ τῶν δύο ἐκκλησιῶν καθ' ἅπασαν τὴν Ἀγγλίαν. Ὁποίων καὶ ὁπόσων συμφορῶν δὲν ἐγένετο αἴτιος αὐτὴ ἡ ῥῆξις!

Ἡ Ἄννα εἶχεν ἀνάγκην ἐκδικήσεως διὰ νὰ καθησυχάσῃ τὴν τεταραγμένην ψυχήν της. Ἡ ἀνατροπὴ τῶν ἐλπίδων της ἐπέῤῥιπτε κάλυμμα ἐπικήδειον ἐπὶ τοῦ μέλλοντός της... Πρὸς τοῖς ἄλλοις οὐδεμία ὁδὸς ὑπῆρχε δι' ἧς νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ σκότους, τὸ ὁποῖον διεδέχθη τὸ λαμπρὸν τοῦ θρόνου φῶς. Εἶχεν ἀνάγκην νὰ καταγγείλῃ ἀνθρώπινον ὄν, διότι τῇ ἐχρειάζετο ἓν θῦμα, καὶ τὸ θῦμα τοῦτο ὑπῆρξεν ὁ καρδινάλιος Βολσέης... Ἰδοὺ ἐφαίνετο ἀδύνατον πῶς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ὁ τόσον ἰσχυρὸς εἰς τὸν σύλλογον, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος τοῦ ὁποίου ἡ χεὶρ εἶχεν ἐγγίσει τὴν τιάραν, δὲν ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ τὸ πᾶν ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ ἡμέρᾳ ἐὰν ἤθελε· καὶ μῆνες καὶ αἰῶνες ἐπήνεγκον τὴν ἐξαφάνισιν τῶν ἐλπίδων της. Ὁ Ἐρρῖκος ἦτο ἐξ ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους δὲν πρέπει τις δὶς νὰ προκαλέσῃ εἰς τὴν ἀποστροφήν. Ὁ Βολσέης ἦτο εὐνοϊκὸς, καὶ τοῦτο ἤρκει νὰ προξενήσῃ τὴν καταστροφήν του.... Ὁ ἔρως ἢ ἡ φιλία τοῦ Ἐρρίκου τοῦ Η'. ἦτο κατάρα!...

Ὁ Βολσέης ἐώρταζεν εἰς τὸ παλάτιόν του τῆς Ὑόρκης (1), εἰς τὸ παλάτιον ἐκεῖνο πρὸς τὸ ὁποῖον οἱ μεταγενέστεροι κυριάρχαι τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας ἤθελον προσβλέψει μετὰ φθονεροῦ θαυμασμοῦ... Ὁ Βολσέης διέμενεν αὐτόθι, ἄφροντις, εὔθυμος διάγων βίον τρυφηλὸν, καὶ πίνων τοὺς οἴνους τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας ἐντὸς χρυσῶν κυλίκων κεκοσμημένων δι' ἀδαμάντων καὶ πολυτίμων μίλτων.... Ἄπειροι θεράποντες, φέροντες τὰ σήματα τοῦ κυρίου των, περιεφέροντο περὶ τὴν αἴθουσαν ἐκείνην τὴν πολυτελῶς ἅμα καὶ φανταστικῶς κεκοσμημένην· νεάνιδες ἐστεμμέναι μὲ ἄνθη ἔκαιον ἀρώματα καὶ ἠρωμάτιζον τὴν ἀτμοσφαῖραν, ἐνῷ, εἰς ἀνωτάτην τινὰ στοὰν, οἱ περιφημότεροι μουσικοὶ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γερμανίας ἐξετέλουν συμφωνίας περιπαθεῖς καὶ θελξικαρδίους....

Αἴφνης δύο ἄνθρωποι ἐπαρουσιάσθησαν ἐνώπιον τοῦ καρδιναλίου... Ἀμφότεροι ἦσαν ἰσχυροὶ εἰς τὸ Ἀγγλικὸν κράτος, ἡ δὲ θέα των κατεπάραξε κατ' ἀρχὰς τὸν ἀλαζῶνα ὑπουργόν· ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἦτο ὁ δοὺξ τοῦ Σουφόλκ, γυναικάδελφος τοῦ βασιλέως, ὁ ἕτερος ὁ δοὺξ τοῦ Νορφόλκ...

Εἶχον διαταγὴν νὰ τῷ ζητήσωσι τὴν μεγάλην σφραγίδα.

— Δὲν τὴν παραδίδω ἐπὶ προφορικῇ αἰτήσει, εἶπεν ὁ Βολσέης.

Οἱ δύο δοῦκες ἀπεσύρθησαν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐπανῆλθον φέροντες ἐπιστολὴν τοῦ βασιλέως, ἐπὶ τῇ ὁποίᾳ ὁ Βολσέης ἐνεχείρισε τὴν σφραγίδα τοῦ κράτους, ἥτις πάραυτα ἐδόθη εἰς τὸν Θωμᾶν Μώρ...

Δὲν ἐῤῥέθη λοιπὸν δικαίως, ὅτι ὁ ἔρως καὶ ἡ εὔνοια τοῦ βασιλέως τούτου ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν τὸν θάνατον;

Ὁ Βολσέης ἀπεσύρθη εἴς τινα αὐτοῦ οἶκον τῆς ἐξοχῆς πλησίον τοῦ Χαμπτιγκούρτου... Ἠθέλομεν βεβαίως τὸν οἰκτείρει ἄνευ τῆς μεγάλης χαμερπείας του ἐν τῇ δυστυχίᾳ... Ἔκλαιεν ὁ ἄθλιος ὡς παιδίον, ἡ δὲ ἐλαχίστη ὑπόνοια ἐπανόδου εἰς τὴν προτέραν τοῦ βασιλέως εὔνοιαν, τὸν ἐῤῥίπτεν εἰς παραφορᾶν χαρᾶς... Ἡμέραν τινὰ, ὁ Ἐρρῖκος τῷ ἔπεμψε ἄγγελον μετά τινος δακτυλίου, ὅπως τῷ ἀφαιρέσῃ πάντα εἰς τὸ μέλλον φόβον. Ὁ καρδινάλιος ἦτο ἔφιππος ὅτε ὁ ἀγγελιοφόρος τὸν συνήντησε· ἀφίππευσε μετὰ σπουδῆς, καὶ γονυπετήσας ἐπὶ τοῦ βορβόρου τῆς ὁδοῦ ἠσπάσθη τὸ δακτύλιον μετὰ δακρύων...

Καὶ ὅλα ταῦτα ἦαν τεχνάσματα· διότι τίς ἠδύνατο νὰ ἀγαπήσῃ Ἐρρῖκον τὸν Η'.;..

Ἀφοῦ ὁ Βολσέης ὑπέπεσεν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ βασιλέως, μία μόνη λέξις ῥηθεῖσα παρὰ τοῦ Θωμᾶ Κράμμερ πρὸς τοὺς Ἰησουΐτας τοῦ Κέμπριτζ, ἐδίδαξε τὸν βασιλέα τί ὤφειλε νὰ πράξῃ... Ἡ δὲ λέξις αὕτη ἦτο τὸ ἀπόῤῥητον τῆς διαγωγῆς, ἣν ἔπρεπε νὰ τηρήσῃ...

(1) *Το παλάτιον τῆς Ὑόρκης, τὸ ὁποῖον ὠκοδόμησεν ὁ Βολσέης, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ Ἐρρῖκος ἐδήμευσεν, κατήντησε παλάτιον τῶν βασιλέων τῆς Ἀγγλίας. Εἶναι δὲ τὸ καλούμενον* White. Hall. *ἴδε* Hume *καὶ* Cavendish.

— Ὦ! ἀνέκραξεν ὁ Ἐρρῖκος μετὰ θηριώδους χαρᾶς, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἀληθῶς *ἔπιασε τὴν γάτα ἀπὸ τ' αὐτιά* (il a pris la trûie par l'oreille).

Ἐπρόκειτο νὰ ἀναγκασῃ ὅλα τὰ πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης ν' ἀποφανθῶσιν ὑπὲρ, καὶ νὰ φθάσῃ τέλος μ' ὅλας αὐτὰς τὰς ἀποφάσεις εἰς τοὺς πόδας τοῦ Παναγιωτάτου, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ἀλλὰ τίποτε δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ κρατήσῃ τὸν ῥοῦν, ὃν τὰ πράγματα εἶχον λάβει. Ὁ Πάπας δὲν ἐνέδωκεν, ὁ δὲ Ἐρρῖκος, ὅστις κατ' ἀρχὰς εἶχε κηρυχθῇ προστάτης τῆς πίστεως, ἠρνήθη τὴν ἰσχὺν τοῦ ὑπερτάτου ἱερέως τῆς Ῥώμης, ἔπραξεν ὡς ὁ Λουθῆρος... καὶ, ἑνώσας τὴν πνευματικὴν ἀρχὴν μετὰ τῆς πολιτικῆς, ἔγινε Πάπας τῆς Ἀγγλίας.

Ὁ γάμος καὶ ἡ στέψις τῆς Ἄννης Βολένη ἐπῆλθον ἀμέσως. Καὶ ἡ γυνὴ αὕτη, διὰ τὴν ὁποίαν ἅπασα ἡ Εὐρώπη εὑρίσκετο τεταραγμένη ἀπὸ τεσσάρων ἐτῶν, ἐκάθισε τέλος ἐπὶ θρόνου, ὅστις δι' αὐτὴν ἦτο δίοδος, δι' ἧς ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ πρό τινος ἄλλης εἰς τὸν τάφον.

Β'.

Ο ΠΕΛΕΚΥΣ.

Ὅτε ὁ ἱππότης Ἑλλιῶνος (1) ἐγκατέλιπε τὴν Ῥώμην, ἀπὸ τῆς τελευταίας διαῤῥήξεως τῆς Ἀγγλίας μετὰ τοῦ ἁγίου θρόνου. Σίξτος ὁ Ε'. ἦτο εἰσέτι ἁπλοῦς μοναχὸς, ἀλλὰ πάντοτε ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος, ὁποῖος καὶ ἀκολούθως ὑπῆρξε. Μαθὼν τὴν τελευταίαν ἄρνησιν τοῦ Πάπα, ἀνύψωσε τοὺς ὤμους, καὶ εἶπε προσβλέψας πρὸς τὸν οὐρανόν.

— Θεέ μου! Δὲν ἀληθεύει ὅτι ἀδιάφορον σοῦ εἶναι ἂν ὁ Ἐρρῖκος ὁ Η'. ἔχει ὡς σύζυγον τὴν Αἰκατερίναν τῆς Ἀραγῶνος ἢ τὴν Ἄνναν Βολένη;...

Ἡ Ἄννα Βολένη εἶχεν ἀγοράσῃ πολὺ ἀκριβὰ τὸν τίτλον τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας, καὶ διὰ τοῦτο ἀπελάμβανε τοὺς καρπούς του μετὰ μέθης. Ἀλλ' ἓν πρᾶγμα ἐτάραττε τὰς νύκτας αἵτινες διεδέχοντο τὰς θριαμβικὰς ἡμέρας· ὁ τίτλος *βασίλισσα* ἀπεδίδετο κατὰ δυσυχίαν καὶ εἰς ἐκείνην τὴν ἐξόριστον, ἥτις εἰς τὸ βάθος τῆς ἐρημίας της ἐθεωρεῖτο ὡς σκιὰ στένουσα. Ἔπρεπε ν' ἀπεκδυθῇ αὐτὴ ἡ ἰδία τοῦ τίτλου τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας, αὐτὴ!... ἡ Αἰκατερίνα τῆς Ἀραγῶνος!.. αὐτὴ, θυγάτηρ, σύζυγος καὶ ἀδελφὴ βασιλέως· ἔπρεπε νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν καὶ τὸν βαθμόν της εἰς κόρην ἐρωτόληπτον καὶ κοῦφον.... Ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν δακρύων τῆς Ἄννης Βολένη, ὁ Ἐρρῖκος ἔπεμψε τὸν λόρδον Μοντζουᾶν εἰς τὴν μονήρη κατοικίαν, ὅπου ὡς ἐξόριστος διέμενεν ἡ Αἰκατερίνα, διὰ νὰ τῇ εἴπῃ, ὅτι εἰς τὸ μέλλον ἔπρεπε νὰ προσφωνῆται οὐχὶ ὡς βασίλισσα ἀλλ' ὡς ἡγεμονὶς ἐπίκληρος τῶν Γάλλων καὶ ν' ἀφαιρῇ κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν τὸν τίτλον τῆς μεγαλειοτάτης, καθὼς καὶ πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ τῇ ἀποδώσῃ τὸν βαθμὸν βασιλίσσης.

— Ἐξακολουθῶ νὰ ἦμαι βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας, ἀπήντησεν ἡ Αἰκατερίνα μετ' ἀξιοπρεπείας πρὸς τὸν λόρδον Μουντζουᾶν. Δύο πράγματα δύνανται μόνον νὰ μοῦ ἀφαιρέσουν αὐτὸν τὸν τίτλον... ἡ ἀπόφασις τῆς διαζεύξεώς μου ἐκδεδομένη παρὰ τοῦ Πάπα... καὶ.... ὁ θάνατος...

Τότε ὁ Πάπας ἐκήρυξε κατὰ τοῦ Ἐρρίκου τὸν *μέγαν ἀφορισμὸν* (1). Ἐθεώρησεν αὐτὸν ἐκπεπτωκότα τοῦ θρόνου, τὰ δὲ τέκνα τὰ γεννηθέντα καὶ τὰ γεννηθησόμενα ἐκ τοῦ γάμου αὐτοῦ μετὰ τῆς Ἄννης Βολένη, ἐκήρυξε ἀνίκανα πρὸς τὴν διαδοχὴν τοῦ θρόνου· ἐπὶ ποινῇ δὲ ἀφορισμοῦ διέταξεν ὥστε κανεὶς νὰ μὴ θεωρῇ αὐτὸν ὡς βασιλέα του, καὶ ἐπὶ τῇ αὐτῇ ποινῇ, διέταττε τοὺς εὐγενεῖς ν' ἀποστατήσωσι καὶ νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα κατ' αὐτοῦ ὡς στασιαστοῦ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διέταξε πρὸς τούτοις πάντας τοὺς ἐπισκόπους, ἀρχιεπίσκοπους καὶ ἱερεῖς τοῦ κράτους νὰ τὸν ἀφορίζωσι κατὰ πᾶσαν ἑορτάσιμον ἡμέραν μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου, παρωτρύνων τὸν Αὐτοκράτορα, ὡς προστάτην τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἐπιβλέπῃ ἔνοπλος τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαταγῶν τοῦ ὑπερτάτου ἱερέως.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ὡς βασιλεὺς χριστιανικώτατος, προσεκλήθη ἐπίσης νὰ διαῤῥήξῃ πᾶσαν σχέσιν μετὰ τοῦ Η'. Ἐρρίκου. Ὅπως δὲ ἡ ὕβρις καταστῇ ἐπαισθητοτέρα, ὁ Πάπας διέταξε πάντας τοὺς ἱερεῖς τῶν περιχώρων τοῦ Καλαὶ νὰ ἀπαγγείλωσι δημοσίᾳ ἐπ' ἄμβωνος τὸ θέσπισμα τοῦ ἀφορισμοῦ.... Βλέπομεν ὅτι ὁ Ἐρρῖκος, ὅστις καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ του ἦτο τίγρις, ἐτιμωρήθη μὲ σκληρότητα σχετικωτάτην πρὸς τὴν ψυχήν του.

Τὸ συμβούλιον τῆς Ἀγγλίας συνελθὸν, ἐνέδυσε δι' ἐπισήμου πράξεως τὸν βασιλέα μὲ τὴν ἰσχὺν τοῦ Πάπα καθ' ὅλην τὴν Μεγάλην Βρετανίαν. Ὁ Ἐρρῖκος ὅστις πρὸς μόνον τὸ ὑλικὸν τοῦ πράγματος ἀπέβλεπε, ἐδήμευσεν ὅλην τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν, κινητήν τε καὶ ἀκίνητον... Διέταξε καὶ ἀπηγχόνισαν πάντας τοὺς μὴ θελήσαντας ν' ἀναγνωρίσωσι τὴν νέαν ταύτην θρησκείαν, καὶ οὕτως, ἕνεκα τοῦ γάμου μιᾶς γυναικὸς, ἐπενθηφόρησαν χιλιάδες οἰκογενειῶν. Ὁ Ἐρρῖκος, φύσει ὁρμητικὸς, παρωτρύνετο ἔτι μᾶλλον πρὸς τὴν σκληρότητα ὑπὸ τῆς Ἄννης Βολένη. Τὸ μῖσος τῆς Ἄννης συνεκεντροῦτο ὅλον κατὰ τῆς Αἰκατερίνης, τῆς ὁποίας τὸ ἐν τῇ δυστυχίᾳ μεγαλεῖον ἐκίνει τὴν συμπάθειαν ὁλοκλήρου τῆς Εὐρώπης. Ὁ Ἐρρῖκος τῇ ἀπηγόρευσεν ἐκ νέου ἐπὶ τρομεραῖς ποιναῖς, τοῦ νὰ λαμβάνῃ τὸ

(1) *Ἡ Ἄννα Βολένη τῷ εἶχε δώσει μεγαλοπρεπῆ κοσμήματα διὰ νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὰ ὡς μέσον διαφθορᾶς παρ' ἐκείνοις, οὓς ἔπρεπε νὰ κερδίσῃ. Ὁ ἱππότης Ἑλλιῶνος ἦτο εἰς Ῥώμην ὑπὸ τὸν τίτλον* συγχωρητοῦ.

(1) *Διέφερεν ὁ ἀφορισμὸς οὗτος τοῦ συνήθους, τοῦ κοινοῦ ἀφορισμοῦ, καθόσον ὁ ἀφωρισμένος δὲν ἠδύνατο νὰ λάβῃ τὴν ἄφεσίν του, εἰμὴ μετὰ δημοσίᾳ γενομένην ποινὴν καὶ μεγάλας ζημίας.*

ὄνομα τῆς βασιλίσσης, οἱ δὲ ὑπηρετοῦντες αὐτὴν διετάχθησαν αὐστηρῶς νὰ τὴν ἀποκαλῶσι ἡγεμονίδα τῶν Γάλλων. Ἡ Αἰκατερίνα ἠρνήθη τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀξιωματικῶν ἐκείνων, οἵτινες ὑπήκουσαν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπί τινας ἡμέρας ἠναγκάσθη νὰ *ὑπηρετῇ αὐτὴ ἑαυτήν*. Τέλος πάντων τὸ μέγεθος τῆς θλίψεως τὴν κατέβαλε, καὶ ἠσθένησε . . . Τότε ὁ βασιλεὺς ἔπεμψε διαταγὴν πρὸς τὸν φύλακα τῆς βασιλίσσης, τὸν δοῦκα τοῦ Σουφόλκ, νὰ τὴν περιποιῆται ὅσον ἔνεστι πεφροντισμένως. Κατενεγκὼν τὸ κτύπημα ὡς ἐπιδέξιος δολοφόνος, ἐζήτει νὰ ἐπιφέρῃ ἴασιν ! . . .

Ἡ Ἄννα ἐταράχθη διὰ τὴν ἐπάνοδον ταύτην τοῦ βασιλέως εἰς ἀνθρώπινα ὀπωσοῦν αἰσθήματα. Δημόσιαι κατακραυγαὶ διετάραττον ἀπό τινος χρόνου τὴν ἡσυχίαν της. Ἐφοβεῖτο μὴ ὁ Ἐρρῖκος ἐνδώσῃ εἰς αὐτάς. Ὅθεν ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιόν του δακρυρροοῦσα . . . . . καὶ γονυπετήσασα πρὸ τῶν ποδῶν του τὸν καθικέτευσε νὰ κηρύξῃ, ὅτι ἡ ἡγεμονὶς Ἐλισάβετ, ἡ μονογενὴς θυγάτηρ του, ἦτο ἡ μόνη νόμιμος, καὶ ὅτι ἡ ἡγεμονὶς Μαρία δὲν ἠδύνατο νὰ λάβῃ διαδοχὴν τοῦ θρόνου. Ὁ Ἐρρῖκος συνήνεσε καὶ διέταξε νὰ δημοσιευθῇ διὰ σάλπιγγος, ὅτι ἡ θυγάτηρ του, ἡ ἡγεμονὶς Ἐλισάβετ ἦτο, μετὰ τὸν θάνατόν του, ἡ διάδοχος τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας.

Ἡ Αἰκατερίνα καταβληθεῖσα ὑπὸ τοιούτων καὶ τοσούτων δεινῶν, ἀπεβίωσε τὴν 3 Ἰαννουαρίου 1536 εἰς Κυμβολτὸν, εἰς τὴν κομητείαν τοῦ Χουντιγκτὸν, πεντηκοντοῦτις τὴν ἡλικίαν. Πρὶν ἢ ἐκπνεύσῃ ἔγραψε πρὸς τὸν Ἐρρῖκον ἐπιστολὴν παθητικωτάτην, εἰς τὴν ὁποίαν τῷ ἐσύστηνε τὴν θυγατέρα των . . . Ἡ τελευταία φράσις τῆς ἐπιστολῆς ταύτης εἶναι ἀξιοσημείωτος, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ γραφῇ ἢ ὑπὸ γυναικός.

« . . . Σὲ βεβαιῶ ὅτι εἰς τὴν τελευταίαν μου στιγμὴν, καθ' ἣν οἱ ὀφθαλμοί μου εἶναι ἐγγὺς νὰ κλεισθῶσι διὰ παντὸς, ἡ μόνη μου ἐπιθυμία εἶναι τὸ νὰ ἠδυνάμην νὰ τοὺς προσηλώσω ἐπὶ σέ!» (1)

Ὁ Ἐρρῖκος κατηνύχθη εἰς τὰς ἁπλᾶς αὐτὰς λέξεις, τὰς προφερθείσας ἐν ἀγωνίᾳ ὑπὸ ψυχῆς, ἥτις ἐφαίνετο συντετριμμένη ὑπὸ τῶν τρομερῶν κτύπων τοὺς ὁποίους εἶχε καταφέρει κατ' αὐτῆς . . . Ἔκλαυσεν, ὡς λέγουσιν, ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης τῆς γραφείσης ὑπὸ χειρὸς ψυχρᾶς· ἤδη . . . ἔκλαυσε ! . . . ἀλλὰ τὸ φέρετρον εἶχε κλεισθῇ ἐπὶ τοῦ θύματος.

Ἡ Ἄννα ἔδειξε χαρὰν βάρβαρον καὶ ἀναίσθητον μαθοῦσα τὸν θάνατον τῆς Αἰκατερίνης. Ὁ ἱππότης Σώθων, ὅστις τῇ ἀνήγγειλε τὴν εἴδησιν ταύτην, εὗρεν αὐτὴν νιπτομένην τὰς χεῖρας ἐντὸς λεκάνης διαχρύσου μεγάλης ἀξίας, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔκειτο πολυτελὴς προχοΐς. Τοσοῦτον δὲ ἡ Ἄννα ἐγένετο παράφορος ἐκ τῆς χαρᾶς, ὥστε λαβοῦσα προσέφερεν ἀμφότερα πρὸς τὸν ἱππότην Σωθῶνα, εἰποῦσα. «Λάβε αὐτὸ τὸ δῶρον διὰ τὴν καλὴν εἴδησιν, τὴν ὁποίαν μοὶ ἔφερες».

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ πατήρ της καὶ ἡ μήτηρ της ἦλθον ἐκ τοῦ White Halle. Ἅμα ἰδοῦσα αὐτοὺς μακρόθεν ἔδραμε σχεδὸν παράφρων ἐκ τῆς χαρᾶς καὶ πρὶν ἢ τοὺς ἀσπασθῇ·

— Χαίρετε, τοῖς εἶπε, σήμερον ἀληθῶς ἡ θυγάτηρ σας εἶναι βασίλισσα !

Ἡ ἀναίσθητος ! . . . ἐχόρευεν ἐπὶ τάφου ἡμικεκλεισμένου εἰσέτι, μὴ βλέπουσα ὅτι καὶ ὁ ἰδικός της ἐσκάπτετο πλησίον αὐτοῦ.

Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο, τὸ πραγματικῶς ἐπίσημον εἴς τε τὸν βίον τοῦ Ἐρρίκου καὶ τῆς νέας βασιλίσσης, ἡ Ἄννα ἀπέβαλε καὶ δεύτερον τέκνον, ἄρρεν ὡς καὶ τὸ πρῶτον. Οἱ καθολικοὶ, ἐξ ὧν πληθὺς ἔτι ὑπῆρχεν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀπέδωκαν τὸ γεγονὸς τοῦτο εἰς τὸν κατὰ τῶν ἐνόχων ἀφορισμὸν τοῦ Πάπα. Ὁ Ἐρρῖκος δὲν ἠγάπα πλέον τὴν Ἄνναν· ἡ ἀστασία καὶ ἡ σκληρότης ἦσαν τὰ κύρια αὐτοῦ χαρακτηριστικά. Ἡ Ἄννα ἦτο ἰδική του, ἦτο κατοχή του, ἀγορασθεῖσα διὰ μεγάλων θυσιῶν, καὶ τόσων μεγάλων τῇ ἀληθείᾳ, ὥστε μόνον μονάρχης ἠδύνατο νὰ τὰς κάμῃ· ἡ δὲ κατοχὴ αὕτη, ἤδη ἀσφαλισθεῖσα, δὲν εἶχε πλέον θέλγητρα δι' αὐτόν. Ἡ αὐστηρότης τῶν ἠθῶν τῆς Αἰκατερίνης τὸν ἀπεμάκρυνεν ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἡ φαιδρότης τῆς Ἄννης τὸ αὐτὸ παρήγαγεν ἀποτέλεσμα· αἱ χαρίεσσαι αὐτῆς προσπελάσεις, ἐφαίδρυνον ἐπὶ πολλὰς ὥρας τὸ πρόσωπον τοῦ θηριώδους ἐκείνου κυρίου, τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ εἶχε τόσας πτυχὰς, ὥστε τὸ ἡττητὸν μέρος τῆς προτεραίας, ἦτο ἀήττητον τὴν ἐπιοῦσαν. Πάραυτα οἱ κάτοικοι τῆς ὅλως αὐλικῆς ἐκείνη χώρας παρετήρησαν ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶχε στρέψει ἀλλαχοῦ τὸν ἔρωτά του. Ἡ Ἄννα Σεϋμοὺρ ἀντικατέστησε τὴν Ἄνναν Βολένη, ὡς ἡ Ἄννα εἶχεν ἀντικαστήσει τὴν Αἰκατερίναν. Ἀλλ' ἐνταῦθα, ὅπως ὑποπέσῃ αὕτη ὑπὸ δυσμένειαν ἀπῃτεῖτο ἔγκλημα· καὶ καθὼς εἰς πᾶν πρᾶγμα ὑπάρχει ἀείποτε πορεία βαθμηδὸν προϊοῦσα, οὕτως καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Ἐρρῖκος ἐθυσίασεν εἰς τὸν νέον αὐτοῦ ἔρωτα τὴν κεφαλὴν γυναικὸς, καὶ γυναικὸς ἀθώας.

Ἡ Ἄννα εἶχεν ἐχθρούς. Ἡ φαιδρότης της πλήρης κακεντρεχείας, τὴν ὁποίαν ὤφειλον μολαταῦτα νὰ θεωρῶσιν ὡς παίγνιον εὐχάριστον καὶ εὐτράπελον, ἐφείλκυσεν κατ' αὐτῆς περισσότερον μῖσος ἢ ἡ σοβαρωτέρα ὕβρις. Ἅμα τὸ μῖσος εἶδε τὸ δυνατὸν τῆς ὁποίας εἶχεν ἀνάγκην ἱκανοποιήσεως, περιεστοίχισε τὸν Ἐρρῖκον ὑπὸ κατηγοριῶν κατὰ τῆς βασιλίσσης, ἐξ ὧν ἡ ἐλαχίστη ἠδύνατο νὰ φέρῃ αὐτὴν εἰς τὸν ὄλεθρον.

Ἡ Ἄννα εἶχεν ἀδελφὸν τὸν κόμητα τοῦ Ῥοσχεφὸρτ, ὅστις περιελήφθη ἐν τῇ αὐτῇ προγραφῇ· ἵνα καταστήσωσι δὲ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς βεβαιότερα ἀποδίδοντες εἰς αὐτὴν χαρακτῆρα ἄτιμον, ὁ βαρῶνος τοῦ Νορρῆ, πρῶτος εὐπατρίδης τοῦ συμβουλίου τοῦ βασιλέως, καὶ μουσικός τις ἐκ τῆς μουσικῆς τῆς αὐλῆς, ὀνομαζόμενος Σμίθων, συμπαρελήφθησαν ἐπίσης ἐν τῷ σχεδίῳ τὸ ὁποῖον ὤφειλε νὰ ἐπισφραγίσῃ τὴν νίκην εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἄννης. Τὴν δὲ πρὸς τὴν νίκην ταύτην ὁδὸν τοῖς ἤνοιξεν αὐτὴ ἡ Ἄννα διὰ τῆς ἀπερισκεψίας της.

Ἡ Ἄννα ἦτο μᾶλλον κενόδοξος ἢ ὑπερήφανος, καὶ ἡ κενοδοξία αὕτη περιεστρέφετο πρὸ πάντων εἰς τὸ κάλλος της. Ἦτο ἐρωτόληπτος, καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν βλέμματος θαυμασμοῦ, ἐχορήγει γλυκύτατα μειδιάματα. Ἀνατραφεῖσα εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Γαλλίας, εἶχε προσκτήσει εἰς τὴν

(1) Ἴδε Οὐμβέρτον καὶ Ἐρβέρτον.

συμπεριφορὰν, τοὺς τρόπους, καὶ ἔτι μᾶλλον εἰς τὰς πράξεις της, τοὺς χαριεντισμοὺς ἐκείνους, οἵτινες ἐπεκράτουν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη καὶ ἀπὸ τῆς βασιλείας Φραγκίσκου τοῦ Α'. Τὸ μῖσος καὶ ὁ φθόνος ἀνέλαβον, οὕτως εἰπεῖν, νὰ ἐκθέσωσι τὰ ἀτοπήματα τῆς Ἄννης· ἡ δὲ ὑποκόμησσα τοῦ Ῥοσχεφὸρτ, γυναικαδέλφη τῆς βασιλίσσης, ὑπῆρξεν ἡ πρώτη αὐτῆς κατήγορος. Αἱ διαβολαί της τίποτε δὲν ἐσεβάσθησαν. Ἡ φύσις ἐμιάνθη μέχρι τοῦ θυσιαστηρίου της, ὑπὸ τῆς γυναικὸς ταύτης, ἥτις εἶχε προσκτήσει τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Ἐρρίκου, τοῦ ὁποίου ἡ διεφθαρμένη ψυχὴ εἶχεν ἀνάγκην νὰ δίδῃ πίστιν εἰς πᾶσαν κακίαν.

Τὴν 1 Μαΐου τοῦ 1526, ἡ αὐλὴ εὑρίσκετο εἰς Greenwich. Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἐδόθη χορὸς καὶ συνωδία· ἡ δὲ εὐθυμία τῆς βασιλίσσης οὐδέποτε ὑπῆρξε ζωηροτέρα. Ὁ Ἐρρῖκος παρατηρῶν ἐνόμισεν ὅτι τὰ πρὸς τὸν ἀδελφόν της βλέμματα τῆς βασιλίσσης ἦσαν ἐκφραστικά, διὸ καὶ ἐταράχθη· μετά τινας στιγμὰς, ὁ βαρῶνος τοῦ Νορρῆ, χορεύσας, ἐπλησίασε πρὸς τὴν βασίλισσαν· ἐκ τοῦ χοροῦ καὶ τοῦ καύσωνος ὁ ἱδρὼς κατέρρεεν ἀπὸ τοῦ προσώπου του· ἡ βασίλισσα μειδιάσασα πρὸς αὐτὸν τῷ ἔρριψε τὸ ῥινόμακτρόν της . . . . Ὁ βασιλεὺς ἐξέφερεν ὕβριν τρομερὰν, καὶ ἐν τῇ στιγμῇ ἐγκαταλείψας τὸ Greenwich ἐπέστρεψεν εἰς Λονδῖνον. Δι' ὅλης ἐκείνης τῆς ἡμέρας εἶχε φανῇ σύννους. Ἡ αἰφνήδιος αὕτη ἀναχώρησις ἔπεισε τὴν ἐναντίαν μερίδα τῆς Ἄννης, ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶχεν ὀργισθῇ κατ' αὐτῆς. Ἡ βασίλισσα ὅμως, ὡς ἦτο ἀείποτε ἀπερίσκεπτος, ἐγέλασεν ὅταν τῇ ἀνήγγειλον τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἐρρίκου.

— Θὰ ἐπανέλθῃ, ἀπήντησεν.

Ἀλλὰ δὲν ἐπανῆλθε, καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν πάντες οἱ κατηγορηθέντες ὡς συνεργοὶ τῆς μοιχείας τῆς βασιλίσσης συνελήφθησαν καὶ ἀπήχθησαν εἰς τὸν Πύργον

Ἡ Ἄννα μαθοῦσα τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο τῆς ὀργῆς τοῦ τίγριος, μεθ' οὗ συνεδέετο δι' ἀλύσεως, ἐνόμισεν ἑαυτὴν εἰς κίνδυνον.

— Ἐχάθην, ἀνέκραξε κλαίουσα πρὸς τὴν μητέρα της καὶ πρὸς τὴν κυρίαν Μητλέην, μίαν τῶν ὑπασπιστριῶν της, ἐχάθην διὰ παντός.

Τῷ ὄντι, τὴν πρωΐαν τῆς ἐπιούσης συνελήφθη, ἐτέθη εἰς ἅμαξαν ὅλως μόνη καὶ ἀπήχθη εἰς τὸν Πύργον, ὅπου ἐφυλακίσθη ἐντὸς δωματίου ὑπὸ αὐστηροτάτην ἐπιτήρησιν.

Ὁ Ἐρρῖκος ἔσπευδε πάντοτε ν' ἀπολαύσῃ τοὺς καρποὺς τοῦ ἐγκλήματός του· ἅμα ἡ σκληρὰ αὐτοῦ ψυχὴ τὸ συνελάμβανε. Ὅθεν τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς φυλακίσεως τῆς βασιλίσσης συνεκρότησε δικαστήριον ἐκ δώδεκα δικαστῶν, προεδρευόμενον ὑπὸ τοῦ κόμητος τοῦ Σουφόλκ, γυναικαδέλφου τοῦ βασιλέως (1). Τὴν 15 Μαΐου συνῆλθον εἰς τὸν ἴδιον Πύργον· ἡ δὲ βασίλισσα ἐνεφανίσθη ἐνώπιον των. Διεμαρτυρήθη ὑπὲρ τῆς ἀθωότητός της, καὶ γονυπετήσασα οὐχὶ ἐνώπιον τῶν δικαστῶν της, ἀλλ' ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὤμωσεν ἐπὶ πᾶν ὅ,τι οἱ χριστιανοὶ ἔχουσιν ἱερώτερον, ὅτι ἦτο ἁγνὴ παντὸς ἐγκλήματος . . . Τὴν ἀνέκρινον μετ' αὐστηρότατης ἀκριβείας, ἐξητάσθη ὡς ἔνοχος ἐγκλήματος καθοσιώσεως· ἡ δὲ ἀτυχὴς βασίλισσα μόνον δι' ἔλλειψιν νοὸς ἦτο ἔνοχος, καὶ διὰ ὑπερβολικὴν κουφότητα.... Ὡμολόγησε γεγονότα τόσον ἀσήμαντα καθ' ἑαυτὰ, ὥστε οὔτε νεάνιδος ἐξομολόγησις δὲν ἤθελε προσθεθῇ δι' αὐτῶν.

Τέλος τὸ δικαστήριον τὴν ἀθώωσε· ἀλλ' ὁ δοῦξ τοῦ Σουφὸλκ ὑπεχρέωσε τοὺς δικαστὰς νὰ συσκεφθῶσι καὶ ἀποφασίσωσιν ἐκ δευτέρου, ὅπερ καὶ ἐγένετο· ἀλλ' ἤδη ἡ Ἄννα κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Οὐδεὶς ἐξ ὅλων, ὅσους αὐτὴ εἶχεν ὑποχρεώσει, ἐτόλμησε νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνὴν διὰ νὰ τὴν ὑπερασπισθῇ. Τὸ εἴδωλον ἐκεῖνο τῆς τύχης ἐγκατελείφθη παρὰ πάντων ἅμα στραφέντος τοῦ τροχοῦ τῆς προστάτιδός της. Καὶ αὐτὸς ὁ θεῖός της, ὁ δοῦξ τοῦ Νορφόλκ, ἔγινεν ἄσπονδος αὐτῆς ἐχθρός. Μόνος ὁ Γράμμερ δὲν τὴν ἐγκατέλιπε.

Τὸ δικαστήριον, τὸ ὁποῖον ἐδίκασεν αὐτήν τε καὶ τὸν ἀδελφόν της, προεδρεύετο, ὡς εἴρηται, ὑπὸ τοῦ δουκὸς Νορφόλκ, καὶ συνέκειτο ἐκ τοῦ μαρκεσίου τοῦ Ἐξετέρου, τοῦ κόμητος Ἀρυνδέλου καὶ ὑπὸ εἴκοσι τριῶν ἄλλων πατρικίων· ὁ θεῖός της προέδρευεν αὐτοῦ ὡς μεγιστὰν τῆς Ἀγγλίας. Ἡ Ἄννα ὑπερασπίσθη μόνη της. Ἡ ἀπόφασις ἐμπεριελάμβανεν ὅτι κατεδικάζετο ν' *ἀποκεφαλισθῇ* ἢ νὰ *καῇ* κατὰ τὴν ἀρέσκειαν τοῦ βασιλέως . . . Ὁ βασιλεὺς εὐηρεστήθη, χαριζόμενος, νὰ διατάξῃ τὴν ἀποκεφάλισιν.

Ἂν καὶ κατὰ τὸν βίον της ἡ Ἄννα ὑπῆρξε κοῦφος καὶ λίαν ἀσυνεπὴς εἰς τὰς πράξεις της, κατὰ τὸν θάνατόν της ὅμως ἔδειξε μεγαλεῖον εὐγενὲς καὶ εἰς βασίλισσαν ἁρμόζον. Ὑπάρχουσιν εἰς τὰς γυναικείας ψυχὰς αἰσθήματα ὑψηλὰ κατὰ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν γενναιότητα· οἱ ἄνδρες ἐπὶ πολὺν χρόνον ἠρνήθησαν εἰς αὐτὰς τοιαῦτα αἰσθήματα· ἀλλ' ὑπάρχει ἀπόδειξις ἐνώπιον τῆς ὁποίας πρέπει τις νὰ ἐνδώσῃ· ἡ δὲ ἀπόδειξις αὕτη καταδεικνύει, ὅτι ἡ γυνὴ δύναται νὰ ἔχῃ τόσην γενναιότητα ὅσον ἔχει καὶ ἔρωτα (1). Σώζεται ἐπιστολὴ τῆς Ἄννης Βολένη πρὸς τὸν Ἐρρῖκον, γραφεῖσα ὥρας τινὰς πρὸ τοῦ θανάτου της. Ἱκανὸν μεγαλεῖον ἐκφράζει ἡ σκέψις αὕτη· *ἐντὸς ὀλίγου θ' ἀποθάνω* ! . . . Ἐνταῦθα πᾶν ψεῦδος ἐξαφανίζεται ἐνώπιον τῆς ἀπειρίας τῆς ἀμοιβῆς ἢ τῆς ποινῆς· ἐνταῦθα φαίνεται ὁ ἄνθρωπος τοιοῦτος ὁποῖος εἶναι ! τοιαύτη ἡμέρα εἶναι σκοτεινὴ ἴσως, ἀλλ' εἶναι ἀληθὴς ἡμέρα, φωτίζουσα τὸν βίον μας διὰ τοῦ φωτὸς, τὸ ὁποῖον διαδίδουσιν αἱ νεκρικαὶ λαμπάδες αἱ καιόμεναι περὶ τὸ φερετρόν μας.

Μεταφέρομεν τὴν ἐπιστολὴν ταύτην τῆς Ἄννης Βολένη, μεταφρασθεῖσαν κατὰ λέξιν· ἡ ἐπιστολὴ αὕτη παρέχει ἀφορμὴν εἰς σκέψεις ἱστορικὰς ἐπὶ βιογραφίας γυναικός.

«*Μεγαλειότατε* !

«Ἡ ὀργὴ τῆς μεγαλειότητός σας καὶ ἡ φυλάκισίς μου εἶναι πράγματα τόσον ξένα δι' ἐμὲ, ὥστε ἀγνοῶ πῶς πρέπει νὰ γράψω πρὸς ὑμᾶς καὶ περὶ τίνος νὰ δικαιολογηθῶ· πολὺ δὲ περισσότερον ἀμηχανῶ ὅτε ἡ

(1) Συζύγου τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ἐρρίκου Η'. χήρας τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ'.

(1) Σημειωτέον, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρόντος ἱστορικοῦ διηγήματος εἶναι γυνὴ, ἡ Κυρία Abrantès.

μεγαλειότης μοὶ ζητεῖ νὰ ὁμολογήσω τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅτι τοιουτοτρόπως θέλω ἀπολαύσει τὴν χάριν μου, ἐνῷ ὁ φέρων τὴν ἀγγελίαν ταύτην εἶναι ὁ ἀσπονδότερος ἐχθρός μου· ἅμα τὸν εἶδον ἐνόησα τὴν πρὸς ἐμὲ διάθεσιν τῆς μεγαλειότητός σας. Μολαταῦτα, ἐὰν, ὡς λέγετε, ἀληθὲς εἶναι, ὅτι εἰλικρινὴς ἐκ μέρους μου ὁμολογία θέλει μοὶ παράσχῃ ἀσφάλειαν, ὑπακούω εἰς τὰς διαταγάς σας μὲ τόσην μεγάλην χαρὰν καὶ ὑποταγὴν, καθόσον ἡ ὁμολογία μου οὐδέποτε θέλει ἐλαττώσει τὴν πρὸς ἐμὲ ὑπόληψιν τῆς μεγαλειότητός σας.

«Ἐπειδὴ ἡ Μεγαλειότης σας μὲ ἐξορκίζει ἐν ὀνόματι τῆς ἀληθείας, ἐν ὀνόματι αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ἐν ὥρᾳ, ἥτις σημαίνουσα κηρύττει ὅτι διὰ τὸν ἄνθρωπον ἡ τοῦ ψεύδους παρῆλθε, διαμαρτύρομαι ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου μέλλω νὰ παρουσιασθῶ, ὅτι ποτὲ βασιλεὺς δὲν εἶχε γυναῖκα πλέον προσηλωμένην εἰς τὰ καθήκοντά της, πλέον εἰλικρινῆ καὶ πλέον ἀφωσιωμένην ἢ ὅσον ἡ Ἄννα Βολένη ὑπῆρξε πρὸς ὑμᾶς· ἤθελα εὐχαριστηθῇ μὲ τὸ ὄνομα Ἄννα Βολένη ἐὰν ἡ μεγαλειότης σας δὲν ἀπήτει τοὐναντίον. Οὐδέποτε ἐλησμόνησα ἐμαυτὴν τόσον ἐπὶ τοῦ θρόνου ἐφ' οὗ μὲ ἀνυψώσατε, ὥστε νὰ μὴ ἀναμένω πάντοτε τὴν δυσμένειαν εἰς ἣν ὑπέπεσα ἤδη. Οὐδέποτε ἐλησμόνησα ὅτι ἡ ἀνύψωσίς μου ἐβασίζετο ἐπὶ μιᾶς ἰδιοτροπίας καὶ ὅτι ἑτέρα ἰδιοτροπία ἠδύνατο νὰ ἀντικαταστήσῃ μίαν ἄλλην εἰς τὴν θέσιν μου. Ἡ μεγαλειότης σας μ' ἔλαβεν ἀπὸ σκοτεινὴν τάξιν, μὲ ἔθεσε πλησίον της ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας, καὶ μοὶ ἔδωκε τὸν τίτλον τῆς βασιλίσσης... τὸν τίτλον, τὸν πολυτιμότερον δι' ἐμὲ, τῆς συζύγου Ἀμφότερα ταῦτα ἦσαν ἀνώτερα τῆς καταστάσεώς μου καὶ τῶν ἐλπίδων μου· ἀλλὰ, μεγαλειότατε, ἐπειδὴ μὲ ἐκρίνατε ἀξίαν τῆς τιμῆς ταύτης, ἐλαφρά τις φαντασία ἂς μὴ μὲ στερήσῃ τῆς καλοκἀγαθίας σας... ἡ κηλὶς... ἡ τρομερὰ κηλὶς ὅτι εἶχον καρδίαν ἄπιστον, ἂς μὴ μολύνῃ τὴν ἀνάμνησιν γυναικὸς τῆς ἐκλογῆς σας καὶ μητρὸς τῆς ἡγεμονίδος θυγατρός σας.

«Ἂς δικασθῶ, καὶ τὸ δικαστήριον ἂς ἀποφασίσῃ περὶ ἐμοῦ· ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τοῦτο νὰ μὴ σύγκειται ἐκ τῶν ἀσπονδοτέρων ἐχθρῶν μου... Μεγαλειότατε, καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνω, ὁ κατήγορος δὲν δύναται ποτὲ νὰ δικάσῃ τὸν κατηγορούμενον. Οἱ δικασταί μου νὰ ληφθῶσιν ἐκ τῶν πατρικίων καὶ τῶν μεγάλων βαρώνων τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ καὶ οὗτοι νὰ ἦναι δίκαιοι καὶ ἀγνοὶ πάσης προλήψεως· τότε, μεγαλειότατε, θέλετε εἴδῃ τὴν ἀθωότητά μου, ἡ ἡσυχία σας καὶ ἡ συνείδησίς σας θέλουσι ἱκανοποιηθῇ, ἡ διαβολὴ θέλει σιωπήσει, ἢ τὸ ἐγκλημά μου θέλει ἀποκαλυφθῇ. τότε, μεγαλειότατε, οἱωδήποτε τρόπῳ καὶ ἂν ἀποφασίσετε ὑμεῖς ἢ οἱ θεοὶ περὶ ἐμοῦ, ἡ μεγαλειότης σας δὲν ἔχει οὐδεμίαν εὐθύνην· ἀφοῦ δὲ τὸ ἐγκλημά μου ἀποδειχθῇ, θέλετε ἔχει τὸ δικαιώμα, καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, νὰ τιμωρήσητε γυναῖκα ἔνοχον, πρὸς δὲ καὶ ν' ἀκολουθήσητε τὴν νέαν σας κλίσιν Ἡ μεγαλειότη σας ἀπεφάσισεν ἤδη νὰ μὲ ἀντικαταστήσῃ διὰ γυναικὸς, τῆς ὁποίας ὁ ἔρως εἶναι αἰτία τῆς καταστάσεως εἰς ἣν εὑρίσκομαι. Γνωρίζω πρὸς τοῖς ἄλλοις πρὸ πολλοῦ τὴν πρὸς αὐτὴν κλίσιν σας, καὶ ἡ μεγαλειότης σας δὲν ἀγνοεῖ τὰς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀνησυχίας μου.

Ἐὰν ἡ ἀπόφασίς σας, μεγαλειότατε, ἐλήφθη πρὸς ἐμὲ ἤδη, καὶ εἶναι ἀνάγκη ὁριστικῶς, οὐχὶ μόνον τοῦ θανάτου μου ὅπως ἀσφαλισθῇ εἰς ὑμᾶς ἡ ἀπόλαυσις ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἀγαπᾶτε, ἀλλὰ καὶ δυσφήμου διαβολῆς, ὅπως κηλιδωθῇ διὰ παντὸς ἡ περὶ ἐμοῦ ὑπόληψις, δέομαι τοῦ θεοῦ νὰ σᾶς συγχωρήσῃ καθὼς ἐγὼ ἤδη σᾶς συγχωρῶ ἐκ βάθους ψυχῆς· εἴθε ὁ πλάστης τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως νὰ μὴ σᾶς ζητήσῃ λόγον τῆς πρὸς ἐμὲ σκληρότητός σας! Ἐντὸς μικροῦ χρόνου ἀμφότεροι θέλομεν ἐμφανισθῇ εἰς τὸ δικαστήριόν του· ἐκεῖ ὁ κόσμος δὲν θέλει ἀποκνίξει τὴν φωνὴν τῆς ἀθωότητός μου· ἐκεῖ θέλω δικαιωθῇ.

Ἀλλ' εἰσέτι εὑρισκόμεθα ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἐφ' ἧς ἔχετε πᾶσαν ἰσχύν. Ὦ κύριέ μου! ὦ βασιλεῦ μου! εἶμαι κτῆμα σας, κάμετέ με ὅ,τι θέλετε.... Ἀλλὰ τοὺς πιστοὺς ἐκείνους ὑπηρέτας, οἱ ὁποῖοι πάσχουν ἐξαιτίας μου; .α. ὦ! μὴ μ' ἀφήσητε ν' ἀποθάνω μὲ τὴν τρομερὰν ἰδέαν, ὅτι ὅλοι οὗτοι θέλουσιν ἀποτελέσει τὴν ἐπικήδειον θεραπείαν μου! εἶναι ἀθῶοι, μεγαλειότατε! ἀθῶοι ὡς ἐγὼ! ἐὰν πρέπει ν' ἀποθάνω, γενηθήτω τὸ θέλημά σας, ἀλλ' ἐκεῖνοι διατὶ ν' ἀποθάνουν; διατὶ νὰ χυθῇ αἷμα ἀθῶον; ὦ Ἐρρίκε, ἐὰν ποτὲ οἱ ὀφθαλμοί σου προσέβλεψαν ἐπ' ἐμὲ μεθ' ἡδονῆς, ἐὰν ποτὲ τὸ ὄνομά μου ὑπῆρξε γλυκὺ εἰς τὰς ἀκοάς σου, χορηγησίν μου τὴν χάριν των! αὐτὴ εἶναι ἡ τελευταία μου παράκλησις, καὶ πλέον δὲν θέλω σὲ ἐνοχλήσει.... ποτὲ.... θὰ ἐξακολουθήσω νὰ δέωμαι, ἀλλὰ θὰ δέομαι τοῦ θεοῦ ὑπὲρ σοῦ.... ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου σου, καὶ ἀκόμη ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας σου.

Ἡ ἀφωσιωμένη καὶ πιστὴ σύζυγός σας Ἄννα Βολένη.

Ἐκ τοῦ Πύργου 6 Μαΐου

Ἡ κατανυκτικὴ αὕτη ἐπιστολὴ ἐπετάχυνε τὴν ἐκτέλεσιν τῆς Ἄννης. Ὁ Ἐρρίκος τὴν εἶχε καταδικάσει ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠγάπησε τὴν Ἰωάνναν Σεϋμούρ. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐπλήττε διὰ τοῦ θανάτου πᾶσαν καρδίαν, ἥτις ἐπαλέ ποτε ἐπὶ τῆς ἰδικῆς του.

Ἡ Ἄννα ἡτοιμάσθη λοιπὸν νὰ ὑποστῇ τὴν ποινήν της. Πρὶν ἢ ἀναχωρήσῃ διὰ τὸν τόπον τῆς καταδίκης, προσκλίνασα ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τοῦ φύλακος τοῦ πύργου, τὴν παρεκάλεσεν ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ νὰ ὑπάγῃ νὰ εὕρῃ τὴν ἡγεμονίδα Μαρίαν, καὶ νὰ τῇ εἴπῃ, ὅτι ἐζήτει τὴν συγχώρησίν της διὰ τὰς δυσαρεσκείας καὶ τὰς προσβολὰς, τὰς ὁποίας τῇ εἶχε προξενήσει, ἱκετεύουσα αὐτὴν νὰ μὴ τὴν ἐκδικηθῇ ἐπὶ τῆς θυγατρός της Ἐλισάβετ, ἀλλὰ νὰ τὴν ἀγαπᾷ ὡς ἀδελφήν.

Ἐνεδύθη ἀκολούθως μετὰ βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας.

— Πρέπει νὰ φανῶ ὡραία, εἶπεν, διὰ νὰ διαπρέψω ὡς βασίλισσα εἰς τελετήν!... Ἐξαπέστειλε τελευταῖον ἄγγελον εἰς τὸν βασιλέα πρὶν ἢ ἀποθάνῃ, οὐχὶ διὰ νὰ ἐπικαλεσθῇ χάριν, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ διότι ἐξηκολούθει αὐξάνων τὴν ἀνύψωσίν της.

—Ἐξ ἁπλῆς κυρίας τῆς τιμῆς, μ' ἐκάμετε μαρκεσίαν, καὶ ἀκολούθως βασίλισσαν... καὶ τώρα, μὴ δυνάμενος νὰ μὲ ὑψώσητε περισσότερον, μοὶ δίδετε τὸ ὄνομα ἁγίας... καθότι ἀποθνήσκω ἀθῶα!

Ὅτε ὁ φύλαξ τοῦ Πύργου ἐπλησίασε πρὸς αὐτὴν διὰ νὰ τῇ ἀναγγείλῃ, ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσῃ, τὸν ὑπεδέχθη οὐχὶ μόνον μετ' εὐσταθείας, ἀλλὰ καὶ μετ' εὐθυμίας.

— Ὁ δήμιος εἶναι ἐπιτήδειος, εἶπε πρὸς αὐτόν· καὶ ἐκτὸς τούτου ὁ λαιμός μου εἶναι πολλὰ λεπτός.

Ἐμέτρησε τὸ πάχος τοῦ λαιμοῦ της διὰ τῆς χειρός της, καὶ ἀκολούθως παρεδόθη εἰς γέλωτα.

Ἐπορεύθη πρὸς τὴν καταδίκην μετὰ πολλῆς γενναιότητος. Τὸ κάλλος της, ὅπερ ἀείποτε ὑπῆρξε ἀξιοσημείωτον, ἀπεκαλύπτετο ἔτι μᾶλλον κατὰ τὴν τρομερὰν ἐκείνην στιγμὴν, ὑπὸ τοὺς χρυσοῦς καὶ διὰ πολυτίμων λίθων πεποικιλμένους πέπλους, οἵτινες τὸ ἐκάλυπτον. Κυρίαι τινὲς τῆς αὐλῆς εἶχον τὴν σμικροπρέπειαν νὰ τὴν ἴδωσι διαβαίνουσαν καὶ πορευομένην εἰς τὸν θάνατον! Ἡ Ἄννα τὰς ἀνεγνώρισε, καὶ σταματήσασα, προσέβλεψεν ἐπ' αὐτὰ, περιφρονητικῶς· εἶτα ταῖς εἶπε μετ' εἰρωνικοῦ μειδιάματος.

— Καὶ παρὰ τὴν θέλησίν σας, κυρίαι, ἀποθνήσκω βασίλισσα καὶ ὡς βασίλισσα.

Φθάσασα ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος, ἀπήγγειλεν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως πανηγυρικὸν, τὸν ὁποῖον πρέπει βεβαίως ν' ἀποδώσωμεν εἰς τὸν φόβον μὴ ἡ θυγάτηρ της Ἐλισάβετ πάθῃ, ἐξ αἰτίας της, ὅ,τι ἡ ἡγεμονὶς Μαρία εἶχε πάθει ἕνεκα τῆς ἐπιμονῆς τῆς Αἰκατερίνης τῆς Ἀραγῶνος. Ἡ Ἄννα ἀπεκεφαλίσθη τὴν 29 Μαΐου τοῦ 1536, ὑπὸ τοῦ δημίου τοῦ Καλαί, τὸν ὁποῖον εἶχον μεταφέρει ἐπὶ τούτου, ὡς τὸν ἐπιτηδειότερον δήμιον ὅλης τῆς Ἀγγλίας. Τὸ σῶμά της ἐτέθη ἀτημελῶς ἐντὸς φερέτρου ἐκ ξύλου κοινοῦ, καὶ ἐτάφη εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Πύργου.

Ἡ Ἄννα δικαιοῦται ἐντελῶς ἐν τῇ διαγωγῇ Ἐρρίκου τοῦ Η', ὅστις τὴν ἐπιοῦσαν τῆς ἀποκεφαλίσεώς της Ἄννης ἐνυμφεύθη τὴν Ἰωάνναν Σεϋμούρ! Ὁ νεκρώσιμος κώδων τῆς ἐπικηδείου τελετῆς ἠχεῖ ἔτι, ὅτε ἡ εὐλογία τοῦ ἱερέως ἀπηγγέλλετο ὑπὲρ τοῦ νέου συνοικεσίου τοῦ συζύγου ἐκείνης, τὴν ὁποίαν παρέδιδον εἰς τὴν γῆν.

Α. Κ.

ΚΑΙΣΑΡ ΔΥΚΟΡΝΕΤΟΣ.

Ὁ Καῖσαρ Δυκορνέτος ἐγεννήθη εἰς Λίλλαν, τὴν 10 Ἰαννουαρίου τοῦ 1806, ἐκ γονέων ἀπόρων· ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ὡς ὀλίγιστοι τῶν ἀνθρώπων ἔρχονται, πρὸς μεγάλην ἔκπληξιν τῶν ἰατρῶν, τῶν καλλιτεχνῶν καὶ λοιπῶν ἀνθρώπων. Ὁ Δυκορνέτος ἐγεννήθη ἐστερημένος βραχιόνων καὶ μηρῶν, τῆς κνήμης οὔσης προσκεκολλημένης εἰς τὴν λεκάνην, ὡς ἤθελεν εἶσθαι τὸ ἐλλεῖπον ὀστοῦν τοῦ μηροῦ. Ἐν τούτοις τὸ ἄνω μέρος τῆς κνήμης ὁμοιάζει μὲ κεφαλὴν μηροῦ, ὅπερ σχηματίζει ἄρθρωσιν, καὶ ἀναπληροῖ τὸ γόνυ.

Οἱ πόδες τοῦ Δυκορνέτου ἔχουσι τέσσαρας μόνον δακτύλους, ἡ δ' ἔλλειψις τοῦ ἑνὸς δακτύλου παρέχει εἰς τοὺς λοιποὺς μεγάλην ἐλευθερίαν καὶ εὐκινησίαν.

Ἀπὸ τῆς νεότητος αὐτοῦ ἡλικίας, πρὶν εἰσέτι ἐννοήσῃ τὰς ἐπακολούθους πολυτίμους ὠφελείας, ὁ Καῖσαρ κατώρθωσε νὰ δώσῃ εἰς τοὺς πόδας του μεγάλην ἐπιδεξιότητα παίζων τὰς σφαῖρας, τὸν στρόμβον, τοὺς κώνους καὶ διάφορα ἄλλα παίγνια τῶν παίδων. Τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς διῆλθε μετὰ μεγίστης εὐκολίας· μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ οἱ γονεῖς του ἐσκέφθησαν νὰ τῷ δώσωσιν ἐπάγγελμα κατάλληλον πρὸς τὰς δυνάμεις του, ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, Κ. Δομογκέλλος, ἐκ τοῦ σχολείου τῆς Λίλλας, ἐπιτήδειος καλλιγράφος, ἐπρότεινε νὰ τὸν κάμῃ διδάσκαλον τῆς καλλιγραφίας, καὶ ἐπελήφθη ἀμέσως τοῦ ἔργου. Ἀλλ' ἤδη ἡ πρὸς τὰς ὡραίας τέχνας κλίσις του νέου κατεδεικνύετο σαφής· ἀφ' ἧς στιγμῆς τὸ πνεῦμα ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ ὅ,τι οἱ ὀφθαλμοί του ἔβλεπον, καὶ ἡ νεαρά του ψυχὴ ἠνοίχθη πρὸς τὰ γόητρα τῆς τέχνης, ἡ ζωγραφικὴ ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἁπλοϊκοῦ καὶ θερμοῦ αὐτοῦ θαυμασμοῦ. Τότε ἀπεχαιρέτησε τὰ παίγνια τῆς παιδικῆς ἡλικίας, καὶ μόνην ἀναψυχὴν εὗρισκεν εἰς τὰ μουσεῖα, ὅπου ἡ θεία ὡραίου ἔργου ἤγειρεν ἐν αὐτῷ συγκίνησιν ἡδυπαθῆ μεμιγμένην μετ' ἐπιθυμίας, ἥτις δὲν ἐβράδυνε νὰ πραγματωθῇ Ὁ διδάσκαλος τῆς καλλιγραφίας τὸν κατεδίκαζε νὰ σχεδιάζῃ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας μεγάλους ἀλφαβητικοὺς χαρακτῆρας διὰ τῆς γραφίδος· ἀλλὰ τοῦτο τόσον ὀλίγον ἤρεσκεν εἰς τὸν μαθητὴν, ὥστε ἡμέραν τινὰ, ἀφοῦ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐθαύμασεν εἰς τὸ μουσεῖον τὸν *Χριζὸν* τοῦ **van Dich**, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ἔνθους, ὅτι ἤθελε νὰ γίνῃ ζωγράφος μὲ πᾶσάν του θυσίαν. Εἰς τὸν Δυκορνέτον, ἡ ἐπίμονος θέλησις καὶ ἡ δραστηριότης τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀνθρώπου ἀναπληροῦσιν ὅ,τι ἐλλείπει ἀπὸ τὸν φυσικὸν ἄνθρωπον. ὅθεν, ἅμα λαβὼν τὴν ἀπόφασιν τοῦ ν' ἀφιερωθῇ εἰς τὴν τέχνην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ τύχη ἐφαίνετο ὅτι τὰ μάλιστα τὸν εἶχεν ἀπομακρύνει, δὲν ἀμφίβαλε πλέον οὐδὲ στιγμὴν περὶ τοῦ μέλλοντός του, καὶ, διὰ ν' ἀρχίσῃ τὰς προκαταρκτικὰς σπουδάς του, ἐζωγράφιζε συνεχῶς ῥακενδύτας, κατὰ τὸν Καλῶτον, ἐπὶ τῶν μονοτόνων τετραδίων του τῆς καλλιγραφίας. Ἀλλ' ὁ διδάσκαλός του, ὁ Κ. Δομογκέλλος δὲν ἠρέσκετο ποσῶς εἰς τοῦτο, διὸ καὶ παρηπονέθη πρὸς τὸν Κ. Βατὼ, διευθυντὴν τοῦ σχολείου τῆς ἰχνογραφίας. Οὗτος ἐξήτασε μετὰ προσοχῆς τοὺς ῥακενδύτας τοῦ νέου Καίσαρος, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐξετάσεως ταύτης ὑπῆρξεν ἡ παραδοχὴ τοῦ νέου ἐντὸς τοῦ σχολείου Μετὰ δεκαπέντε μῆνας, ὁ Δυκορνέτος ἔλαβε τὸ πρῶτον βραβεῖον.

Βραδύτερον, δηλ. περὶ τὸ 1823, ὁ Δυκορνέτος ἀπέκτησε νομισματόσημον ἀργυροῦν εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ Δουαί. Κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος διέβη ἀπὸ τὴν Λίλλαν ὁ δοὺξ τῆς Ἀγγουλέμης. Ὁ ἥρως μας τῷ προσέφερεν ὡς δῶρον ἰχνογράφημά τι κατὰ τὸν **van Dich**. Ὁ πρίγκιψ τοσοῦτον ἐξεπλάγη καὶ εὐχαριστήθη ἐνταυτῷ ἀπαντήσας προτέρημα τόσον ὡραῖον ὑπὸ κάλυμμα τοσοῦτον παράδοξον, ὥστε τῷ ἐδώρησε ποσότητά τινα χρημάτων, καὶ τῷ ὑπεσχέθη νὰ τὸν παραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ εἰς Παρισίους. Ὁ Δυκορνέτος ἠρνήθη· διότι δὲν ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν γενέθλιον αὐτοῦ γῆν πρὶν ἢ λάβῃ τὸ μέγα βραβεῖον, ὅπερ καὶ τῷ ἐχορηγήθη τὸ ἑπόμενον ἔτος. Οὐδενὸς πλέον ἐμ-

ποδίου ὑπάρχοντος εἰς τὴν ἀναχώρησίν του ἀπεδήμησε διὰ Παρισίους, ὅπου ἔφθασε τὴν 15 Αὐγούστου 1854.

Μετά τινα ἔργα αὐτοῦ, ὁ βαρῶνος Γεράρδος ἐζήτησε καὶ τῷ ἐχορηγήθη διὰ τὸν Δυκορνέτον σύνταξίς τις. Ἡ πατρίς του, ἐγκαυχωμένη ἤδη ἐπ' αὐτῷ, τῷ ἐχορήγησεν ὕστερον σύνταξιν ἐπὶ ἑξαετίαν. Ἔκτοτε ὁ Δυκορνέτος ἐνησχολήθη ἀποκλειστικῶς εἰς ἔργα σπουδαῖα, καὶ ἔκτοτε ἐπίσης αἱ ἐπιτυχίαι του ἦσαν ἀλλεπάλληλοι. Ἔγινε δεκτὸς εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ὡραίων τεχνῶν ὡς μαθητὴς τῶν ΚΚ. Λαθιέρου καὶ Γεράρδου· μετὰ παρέλευσιν ἓξ μηνῶν ἔλαβε νομισματόσημον τρίτης τάξεως, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἕτερον τῆς δευτέρας· τέλος περὶ τὸ 1828, τὸν πρῶτον ἔπαινον (mention) εἰς τὸν μέγαν συναγωνισμὸν τῆς ἐκθέσεως. Τῷ 1829, ἔγινε δεκτὸς εἰς τὸν συναγωνισμὸν τοῦ μεγάλου βραβείου τῆς Ῥώμης, καὶ ἐταλάντευσε τὸ δεύτερον βραβεῖον. Λουδοβῖκος ὁ Φίλιππος, τότε δοὺξ τῆς Αὐρηλίας, ἰδὼν τὴν εἰκόνα του τῷ ἔπεμψε δωρεὰν χρηματικὴν, λόγῳ ἐνθαρρύνσεως, ἡ δὲ δούκισσα τοῦ Βερρὺ παρήγγειλεν εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ Labourdonnaqe, ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν, εἰκόνα, ἥτις ἐπηνέθη παμψηφὶ, καὶ ἥτις διαπρέπει ἤδη εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Λίλλας. Ἡ εἰκὼν αὕτη παριστᾷ τὸν *ἅγιον Λουδοβῖκον ἀπονέμοντα δικαιοσύνην ὑπὸ δρῦν.*

Ἡ εἰκὼν, ἣν ἐξειργάσθη διὰ τὸν συναγωνισμὸν, καὶ ἥτις παριστᾷ τὸν *Ἰωσὴφ ἀρνούμενον νὰ παραδώσῃ τὸν υἱόν του Βενιαμὶν*, ἐξετέθη ἀκολούθως, εἰς ὠφέλειαν τῶν πτωχῶν, εἰς τὴν στοὰν τοῦ Gros Chenet. Αὐτόθι ἡ εἰκὼν αὕτη παρ' ὀλίγον νὰ γείνῃ ἀντικείμενον τραγικῆς σκηνῆς μεταξὺ τοῦ φύλακος καὶ λόρδου τινὸς, ἐραστοῦ τῆς ζωγραφικῆς. Ὁ ἄγγλος ἐθεώρει λίαν προσεκτικῶς τὸν πατριάρχην καὶ τὴν οἰκογένειάν του, ὅτε ὁ φύλαξ, ὅστις εἶχε ἕνα μόνον βραχίονα, καὶ τὸν ὁποῖον παράδοξος συμπάθεια ἐφείλκυε πάντοτε πρὸς τὴν εἰκόνα εἰκείνην, ἐπεχείρησε νὰ διηγηθῇ πρὸς τὸν ἄγγλον, ὅτε ὁ καλλιτέχνης, ὅστις εἶχεν ἐξειργασθῆ τὴν εἰκόνα ἐκείνην εἶχεν ἕνα βραχίονα ὀλιγώτερον αὐτοῦ. Ὁ λόρδος ἐδυσκολεύθη κατ' ἀρχὰς νὰ ἐννοήσῃ τὸ σημαινόμενον τῶν λέξεων· ἀκολούθως ὅμως, μὴ δυνηθεὶς νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ εἰκὼν ἐκείνη ἦτο ἔργον ἀνθρώπου ἐστερημένου βραχιόνων, ἐνόμισεν ἑαυτὸν προσβεβλημένον, καὶ ὠργίσθη· ὁ φύλαξ ἐπανέλαβε μετὰ διϊσχυρισμοῦ ὅ,τι προηγουμένως εἶχε διηγηθῆ, καὶ ἐξηκολούθει ὑποστηρίζων τὸν λόγον, μέχρις οὗ τρομερὸς κόνδηλος τῷ ἔφραξε τῷ στόμα· τότε ὁ φύλαξ διὰ τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ βραχίονος ἠθέλησε νὰ ὑπερασπισθῇ, ἀλλ' ὁ λόρδος, ὢν εὔρωστος, τὸν ἀνέτρεψε κατὰ γῆς, καὶ ἐξῆλθεν ὠργισμένος. Εἰς Παρισίους ὁ λόρδος μας ἐγνώριζε καλλιτέχνας τινὰς, τοὺς ὁποίους ἠρώτησε περὶ τοῦ Δυκορνέτου, ὅστις καὶ ἔτυχε φίλος των· πάντες τῷ ἐπεκύρωσαν τὴν ὁμολογίαν τοῦ φύλακος καὶ τῷ ὑπεσχέθησαν νὰ τὸν παρουσιάσωσιν ἐνώπιον τοῦ καλλιτέχνου. Ὁ Ἄγγλος νομίσας ἑαυτὸν ἐκ συνεννοήσεως παίγνιον τῶν Γάλλων, ἐγκατέλιπε τοὺς Παρισίους. Ἐπιφυλλιδογράφος τις τῆς *Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων* εὑρέθη εἰς τὴν στοὰν τοῦ Gros Chenet ὅταν συνέβη ἡ ἀλλόκοτος ἔρις μεταξὺ τοῦ Ἄγγλου καὶ τοῦ φύλακος· τὸ συμβὰν τοῦτο ἐξέθετεν ἀκολούθως εἴς τινα ἐπιφυλλίδα, καὶ ὅλαι αἱ ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὸ ἐπανέλαβον μετ' ἐπιτυχίας.

Τῷ 1832, ὁ Δυκουρνέτος ἐξειργάσθη ἐπὶ κηρωτοῦ 8 ποδῶν ὕψους τὴν εἰκόνα τοῦ βασιλέως διὰ τὴν πόλιν Λίλλαν. Ἐργαζόμενος τὴν εἰκόνα ταύτην, καὶ μὴ δυνηθεὶς ποτε νὰ φθάσῃ τῷ ἄνω μέρος τοῦ κηρωτοῦ διὰ τοῦ ποδός του, κατέλαβε βιαίως τὸν χρωστῆρά του διὰ τῶν ὀδόντων, καὶ εἰργάσθη οὕτω, διὰ πρώτην φορὰν, ἐπίσης ἐπιτηδείως ὡς εἶχεν ἕως τότε ἐργασθῆ διὰ τοῦ ποδός. Βραδύτερον ἐκαλλιτέχνησε ἑτέραν εἰκόνα τοῦ βασιλέως διὰ τὴν πόλιν Σιστερῶα (τῶν κάτω Ἄλπεων).

Ὁ διάσημος καλλιτέχνης προσαπήλαυσε καὶ ἑτέρας ἀμοιβὰς ποικίλας, καὶ πολλὰ δείγματα εὐνοίας, ἅπαντα δικαίως ἀπονεμηθέντα, οἷον μέγα νομισματόσημον ὀρειχάλκινον εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν Βρυξελλῶν, δύο πρώτους ἐπαίνους εἰς τὰς ἐκθέσεις τῶν Βαλενσιανῶν καὶ τῆς Διζῶν, ἓν νομισματόσημον ἀργυροῦν εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ Καμβραὶ, ἓν ὀρειχάλκινον καὶ ἓν ἀργυροῦν παρὰ τῶν ἐνθαρρυντικῶν ἑταιριῶν τῶν Παρισίων. Τέλος, μετὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ 1840, ὁ καλλιτέχνης κατώρθωσε νὰ λάβῃ νομισματόσημον χρυσοῦν.

Τὰ κυριώτερα ἔργα τοῦ Δυκορνέτου εἰσὶν, *οἱ δουλέμποροι*, εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Arras, *ὁ Τάσος καὶ ἡ Ελεονόρα, ὁ Φάουστ καὶ ἡ Μαργαρίτα, ἡ νέα πυργοδέσποινα, ἓν ἐπεισόδιον τῆς πολιορκίας τῆς Ἀνβέρσης*, κοσμοῦν τὴν στοὰν ἑνὸς γερουσιαστοῦ βέλγου, *ὁ ἅγιος Λουδοβῖκος ἀπονέμων δικαιοσύνην* ὑπὸ δρῦν, εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Λίλλας. *Ἐρρῖκος ὁ Β'.*, εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἐκ *τρεῖς* εἰκόνες τοῦ *βασιλέως Φιλίππου, ἡ Μελῳδία, ὁ Σιδὶ Χαμδὲν*, ὑποστράτηγος τῶν Ἀράβων τῆς Ἀλγερίας, *ἡ κυρία* de la Hante, *ἡ Μαγδαληνὴ εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ*, ἀγορασθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν. *ὁ Ἰακὼβ ἀρνούμενος νὰ παραδώσῃ τὸν υἱόν του Βενιαμὶν*, ὑπογραφὴ παριστῶσα τὸ *Βάπτισμα τοῦ κόμητος τῶν Παρισίων, τὸν θάνατον τῆς Μαγδαληνῆς*, ἐκτεθέντα εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ 1840. τέλος ἡ *ἀνάπαυσις τῆς ἁγίας οἰκογενείας εἰς τὴν Αἴγυπτον*, ἔργον πλῆρες τέχνης καὶ ποιήσεως, ὅπερ ἤρκει μόνον νὰ συστήσῃ τὸν καλλιτέχνην, ἐὰν τὰ προηγούμενα αὐτοῦ ἔργα δὲν περιποίουν εἰς αὐτὸν ἱκανὴν ὑπόληψιν.

Ἤδη, ἀναγνῶστα, γνωρίζων τὰ ἔργα ζωγράφου ἄνευ βραχιόνων, δὲν θαυμάζεις μεθ' ἡμῶν τὴν ἰσχὺν τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως, δι' ἧς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον ἐφαίνετο πρὸς πᾶν ἔργον ἀνίκανος, κατώρθωσε νὰ προσκτήσῃ μέλλον, προτέρημα, ὄνομα, δόξαν, καὶ ὅλα ταῦτα μόνον διὰ τῆς θελήσεως, ἀλλὰ θελήσεως εὐσταθοῦς καὶ ἐπιμόνου; Δὲν βλέπεις εἰς αὐτὸν τὸν θρίαμβον τῶν πνευματικῶν δυνάμεων;

Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν ἔργων τοῦ Δυκορνέτου εἶναι ἡ λαμπρότης τοῦ χρωματισμοῦ, ἣν κατέχει εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν, καὶ δεύτερον ἡ ποίησις, ἥτις ἐπικρατεῖ εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς συνθέσεις τὰς πλήρεις ψυχῆς καὶ φαντασίας.

Ὁ Δυκορνέτος ἔχει ἀνάστημα οὐχὶ ὑψηλότερον τῶν τριῶν καὶ ἡμίσεως ποδ. ἡ κεφαλή του εἶναι ὀλίγον μεγάλη ἀλλὰ ὡραία, ἡ φωνή του βροντώδης, ἡ δὲ συναναστροφή του ζωηρὰ καὶ πνευματώδης.

Ὑπάγων τις νὰ ἐπισκεφθῇ κατὰ πρῶτον τὸν Δυκορνέτον, νομίζει, ἀναλογιζόμενος τὴν παράδοξον τοῦ σώματός του διάπλασιν, ὅτι θέλει ἴδῃ δυσειδὲς τὴν ὄψιν· ἀλλὰ πάραυτα ἐξέρχεται τῆς ἀπάτης ἅμα τὸν ἴδῃ κρατοῦντα μὲ πολλὴν χάριν διὰ μὲν τοῦ ἑνὸς ποδὸς τὸ πυξίδιον, διὰ δὲ τοῦ ἑτέρου τὸν χρωστῆρα.

Ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του ὁ Δυκορνέτος, οὐδὲ στιγμὴν ἐγκατελείφθη ὑπὸ τοῦ πατρός του· αἱ δύο αὐτῶν ὑπάρξεις συνεχωνεύθησαν εἰς μίαν καὶ μόνην. Διὰ νὰ μὴ ἐλαττώσῃ τὴν εὐπάθειαν τῆς ἀφῆς τῶν ποδῶν του, ὁ καλλιτέχνης μας δὲν περιπατεῖ, ἐκτὸς μόνον πολλὰ ὀλίγον ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου του· ἀλλαχοῦ φέρεται ὑπὸ τοῦ πατρός του, ὅστις ἀναπληροῖ τὸ εἰς τὸν υἱόν του ἐλλεῖπον. Ἀδύνατον νὰ ἴδῃ τις τὸν ἕνα ἄνευ τοῦ ἄλλου· ἀμφότεροι δὲ ἐλυπήθησαν, καὶ ἐθεώρησαν ὡς μέγα δυστύχημα τὸν ἀποχωρισμόν των, ὅταν ὁ Καῖσαρ Δυκορνέτος, θέλων νὰ συναγωνισθῇ εἰς τὸ μέγα βραβεῖον τῆς Ῥώμης, ἠναγκάσθη νὰ μείνῃ μόνος ἐντὸς τοῦ δωματίου του ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους μῆνας. Εἰς τούτους ἁρμόζει κάλλιστα τὸ «*μία ψυχὴ εἰς δύο σώματα.*

Ο ΒΙΒΛΙΟΚΑΠΗΛΟΣ.

Τὴν 5 Ἰαννουαρίου τοῦ ἔτους 1811, τὸ ψύχος ἦν δριμύτατον· τὸ θερμόμετρον ἐδείκνυε δεκαπέντε βαθμοὺς κάτω τοῦ μηδενικοῦ. Ὁ Σηκουάνας εἶχε παγώσει· ἡ δὲ πόλις τῶν Παρισίων μόλις ἐξεγείρετο περὶ τὴν ἐνάτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν, στίλβουσα ὅλη ἐκ τῆς πάχνης ὑπὸ ἥλιον, οὗτινος αἱ ἀκτῖνες ματαίας, οὕτως εἰπεῖν, κατέβαλλον προσπαθείας ὅπως φανῶσι λαμπραί. Ἔπρεπε νὰ εἶχέ τις ὑποθέσεις λίαν κατεπειγούσας καὶ ἐπανωφόριον ἑρμετικῶς ἐμπεπορπημένον διὰ νὰ ῥιψοκινδυνεύσῃ ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ εἰς τὰς ἐρήμους ἀγυιὰς, τὰς ὁποίας παγετώδης βορρᾶς ἐσάρωνε κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν. Καθ' ἅπασαν τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου εἰς τοὺς Ἀπομάχους, μόλις ἠδύνατό τις ν' ἀπαντήσῃ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, κατὰ μακρὰ διαστήματα, μαγείρισσάν τινα ἰδιῶτιν, τὸ καλάθιον κρατοῦσαν ἐπὶ τοῦ βραχίονος καὶ διευθυνομένην πρὸς τὴν ἀγορὰν τῆς vallée, ἢ μεσίτας τινὰς τῶν νεωτερισμῶν, διερχομένους ἐπὶ τῆς γεφύρας, ἔχοντες δέμα ὑπὸ μάλην καὶ τὰς δύο χεῖρας ἐντὸς τῶν θηλακίων. Οἱ ῥωποπῶλαι καὶ οἱ μεταπράται λαγηδέρμων ἀποτελοῦσιν ἐξαίρεσιν, περὶ ἧς δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ λαλήσωμεν, διότι δι' αὐτοὺς διαφορὰ θερμοκρασίας δὲν ὑπάρχει.

Ὁ παγετὸς ἦτο δριμύτατος, καὶ τόσον ὥστε, κατὰ τὴν παροιμίαν, *ἔσκαζεν ἡ πέτρα*, καὶ ὅμως νέος τις, σπουδαστὴς τῆς ἰατρικῆς, εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ πενιχρὸν δωμάτιόν του καὶ τὴν ἔτι πενιχρὰν ἑστίαν του, ἐφ' ἧς ἔκαιε βραδέως καὶ μὲ μικρὰν φλόγα κόσσουρον, ὑπὸ τὴν τέφραν τεθαμμένον καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς οἰκονομίας, καὶ νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὰς ὁδοὺς περιφρονῶν πνευμονίαν ἢ λαρυγγίτιδα. Ἐκούμβωσε μέχρι πώγωνος τὸ μοναδικὸν καὶ ἄκλιτον φόρεμά του, καὶ, τὴν ῥῖνα ἔχων ἐρυθρὰν καὶ τὰς παρειὰς κυανᾶς ὑπὸ τοῦ ψύχους, διέτρεχε τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, ῥίπτων ἔνθεν καὶ ἔνθεν βλέμματα ἐταστικὰ, καὶ σταμματῶν ἀνὰ πᾶν βῆμα ὅπως περιεργασθῇ μετ' ἀπλήστου προσοχῆς τὰς ὑέλους τῶν ὑποδειγμάτων, ὡσεὶ καὶ αὐτὸς εἶχεν ἐξέλθει διὰ σπουδαίαν καὶ κατεπείγουσαν ὑπόθεσιν, ἢ δι' ἀναζήτησιν τινὰ δύσκολον, ἢ δι' ἐπιχείρησιν ἐξ ἧς ἐκρέματο ἡ τύχη τῆς εἰς τὴν σχολὴν ἐγγραφῆς του.

Δὲν ἐπρόκειτο περὶ ἰατρικῆς· πολλοῦ γε καὶ δεῖ! Ἡ κλινικὴ καὶ ἡ εἰδικὴ παθολογία ἦσαν ὅλως ξέναι εἰς τὴν ἐνασχόλησιν τοῦ ἐπιδόξου ἰατροῦ μας. Ἦτο προσβεβλημένος ὁ ἄθλιος ὑπὸ χρονίας βιβλιομανίας, ἀφ' ἧς οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ ἰαθῇ, καὶ ἥτις βεβαίως τῷ ἐπήνεγκεν ἀκολούθως ὀλέθρια ἀποτελέσματα. . . . Τὴν αὐτὴν πρωΐαν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἡμέρας εἶχεν ὑποστῆ μίαν ἐκ τῶν σφοδροτέρων καταβολῶν τῆς ἀνιάτου νόσου του· τὴν νύκτα εἶχε διέλθει εἰς καλὴν κατάστασιν· ὁ ὕπνος του ἦν διακεκομμένος, ὠνειρεύετο ὁ δυστυχὴς ἀδιακόπως *παλαιὰς* ἐκδόσεις, οὕτως ὥστε, κατὰ τὴν ἔγερσίν του, κατεχόμενος εἰσέτι ὑπὸ τοῦ τυπογραφικοῦ πυρετοῦ του, ἔδραμεν εἰς ἀνίχνευσιν βιβλίων παλαιῶν, μᾶλλον ἢ ἧττον κατακερματισμένων ὑπὸ τῆς χρήσεως, μᾶλλον ἢ ἧττον τετριμμένων ὑπὸ τοῦ χρόνου.

Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ὁ ἥρως μας δὲν ἔτρεφεν ἐν τῇ ψυχῇ του διακαῆ ἔρωτα πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἣν εἶχεν ἐκλέξει, ἐξ ἐναντίας ἐλάτρευε τὴν τέχνην τοῦ ἰᾶν, καὶ τὴν ἐλάτρευεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε εἶχε συνθέσει ὁλόκληρον ποίημα λατινιστὶ, τοῦ ὁσίου ἥρως ἦτο ὁ θεῖος Ἱπποκράτης. Ἀλλὰ τί τὰ θέλετε; τὸ πρὸς τὰ παλαιὰ βιβλία πάθος του, τοῦ εἶχε φλογίσει τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέβας, τὸν κατεκυρίευεν ὅλον καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν θρανίων τοῦ πανεπιστημίου καθήμενον.

Ἀνιχνεύων λοιπὸν ἀπὸ ἐργαστηρίου εἰς ἐργαστήριον καὶ ἀπὸ παραπήγματος εἰς παράπηγμα, ὀσφραινόμενος τὰ περικαλύματα τῶν βιβλίων καὶ ἀποφυσῶν τὴν κόνιν ἀπὸ τὰ φύλλα, ὁ ἥρως μας εἶχε φθάσει ἔμπροσθεν τῆς γεφύρας τῶν Τεχνῶν. Ἐνταῦθα ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιόν του θέαμα ἱκανὸν νὰ διαταράξῃ τὸ βιβλιομανιακόν του νευρικὸν σύστημα.

Ἀκριβῶς κατέναντι τοῦ πανεπιστημίου, παρὰ τὴν σκοπιὰν τοῦ διαπορίου καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ διαφράγματος τῆς ὄχθης, ἦσαν ἀναρίθμητοι τόμοι βιβλίων, ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν δριμύτητα τοῦ ψύχους ὡσεπιτοπλεῖστον γυμνοὶ καὶ ἄνευ οὐδενὸς περικαλύμματος, ἔχοντες ἀνοικτὰ καὶ κυμαινόμενα τὰ φύλλα των, καὶ προστατευόμενοι κατὰ τῆς ὀχληρᾶς πνοῆς του ἀνέμου ὑπὸ μόνης εὐεργετικῆς θώμιγκος. Ἐνώπιον τοῦ φιλολογικοῦ τούτου καπηλείου περιεπάτει, ὡς σκοπὸς, γέρων τις ὑψηλὸς καὶ ἰσχνὸς, τοῦ ὁποίου ἡ ἐνδυμασία συνεφώνει θαυμασίως πρὸς τὴν ἐλεεινὴν στολὴν τῶν βιβλίων του. Ὁ δυστυχὴς γέρων δὲν εἶχεν ἄλλην αἰγίδα κατὰ τῆς πνοῆς τοῦ βορρᾶ ἢ λεπτὸν καὶ πεπαλαιωμένον τριβώνιον, τοῦ ὁποίου τὸ χρῶμα δὲν εἶχεν ὀνομασίαν εἰς οὐδεμίαν γλῶσσαν, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ὕφασμα τοσοῦτον ἦτο τετριμμένον ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, ὥστε εἶχε καταντήσει διαφανές. Τὸ στενὸν αὐτὸ περικάλυμμα προσεκολλᾶτο ἀκριβῶς πανταχόθεν ἐπὶ τῶν

ἰσχνῶν καὶ πολυγώνων μελῶν του, ὡς τὰ κατάβρε χτα ἱμάτια τῆς σχολῆς τοῦ Δαβίδ, εὑρισκομένου τότε εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς δόξης του. Ἐν τούτοις ὁ κάτοχος τοῦ ἀθλίου ἐκείνου ῥάκους ὠφελεῖτο ἐξ αὐτοῦ ὅσον οἷον τε· εἶχε κατορθώσει νὰ περιμαζευθῇ ἐντὸς αὐτοῦ οὕτως, ὥστε τὸ ὑπὲρ τὰ ὦτά του περιλαίμιον περιήπτετο ἀμέσως σκιαδίου κεκυρτωμένου καὶ ῥυπαροῦ, φέροντος προμετώπιον· τὸ δὲ ἐκ τῶν διαστημάτων τοῦ προμετωπίου τούτου καὶ τῆς ἄκρας τοῦ περιλαιμίου ὁρώμενον, ὡμοίαζε μᾶλλον πρὸς πεντάχρωμον τομὴν Ναπολεοντείου Κώδηκος, παρὰ πρὸς ἀνθρωπίνην μορφήν, τοσοῦτον παραδόξως εἶχε συσταλῇ καὶ ἐπιχροιασθῇ ὑπὸ τοῦ ψύχους τὸ πρόσωπον τοῦ δυστυχοῦς ἀνθρώπου.

Ἀλλ' ὁποίαν ἐντύπωσιν ἔκαμον εἰς τὸν βιβλιόφιλόν μας ὁ ἄνθρωπος οὗτος καὶ τὸ ῥάκος του; οὐδεμίαν· διότι οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο εἶχε παρατηρήσει· ὅλαι αὐτοῦ αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις ἦσαν συγκεντρωμέναι ἐπὶ τοῦ σωροῦ ἐκείνου τῶν βιβλίων, ἐκτεθειμένων φύρδην μύρδην, καὶ ἀποζόντων μακρόθεν ὀσμὴν δέρματος εὐρωτιῶντος. Ἠσθάνθη τότε ὅ.τι αἰσθανεται ὁ κυνηγὸς εὑρισκόμενος ἐνώπιον πεδιάδος ἐκ τριφυλλίου, ὅπου ἐλπίζει ν' ἀπαντήσῃ λαγὼν συσπειρωμένον.

Κεκλιμένος ἐπὶ τῆς μακρᾶς σειρᾶς τῶν τόμων, ἀφωσιωμένος ὅλως εἰς τὴν σιωπηρὰν του ἔρευναν, ἀνεγίνωσκε προσεκτικῶς τὰς ἐπιγραφὰς των τὴν μὲν μετὰ τὴν δέ, διερευνῶν ἰδίως τὰ ὀνόματα τῶν συγγραφέων καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως. Αἴφνης ἔμεινεν ἀκίνητος καὶ τοὺς ὀρθαλμοὺς ἠτενισμένους ἐνώπιον βιβλίου τινὸς εἰς ὄγδοον, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μεταχειρισμένου, φέροντος ἐπιγραφὴν Juvenalis et Persius, cum notis variorum. Schrevelius, Lequde. 1671. Εἰς τὴν θέαν τοῦ βιβλίου τούτου, μακρὰ καὶ ἐλευθέρα ἀναπνοὴ ἐξώγκωσε τὸ στῆθός του, σημαίνουσα, *τὸ εὗρον τέλος πάντων*... διότι πρὸ πολλοῦ ἤδη ἡ ἔλλειψις τοῦ βιβλίου τούτου διετάραττε τὴν εὐτυχίαν του. Ἀλλὰ μὴ θέλων νὰ προδώσῃ τὴν ὁποίαν ᾐσθάνετο εὐχαρίστησιν διὰ τὴν πολύτιμον εὕρεσιν, ἔκραξε μὲ ὕφος ἀφελὲς καὶ ἀδιάφορον τὸν φύλακα τοῦ νομαδικοῦ ἐκείνου βιβλιοπωλείου

— Ἔ! καλὲ ἄνθρωπε, τί ζητεῖς δι' αὐτὸ τὸ βιβλίον;

Ὁ γέρων ἐπλησίασεν εὐσεβάτως, ἔτεινε τὸ οὖς, καὶ ἔκαμε νεῦμα ὅτι δὲν ἤκουε.

— «Φαίνεται ὅτι εἶναι κωφὸς,» εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ σπουδαστής, καὶ ἀνυψῶν τὴν διαπασῶν, ἐπανέλαβε στεντορείᾳ τῇ φωνῇ·

— Πόσον ζητεῖς δι' αὐτὸ τὸ βιβλίον;

— Πέντε φράγκα, κύριε.

— Πέντε φράγκα! τί λέγεις ἀδελφέ! μὲ τὰ σωστά σου 'μιλεῖς; Νὰ σοῦ δώσω τριάντα σολδία δι' αὐτὴν τὴν παλιοῦρα, καὶ νὰ μοῦ εἰπῇς κ' εὐχαριστῶ.

— Παλιοῦρα! ὑπετραύλισεν ὁ γέρων, καὶ δικαία ἀγανάκτησις ἐζωγραφίσθη ἐπὶ τοῦ προσώπου του· παλιοῦρα! δὲν ἀπατᾶσθε βέβαια, κύριέ μου· καὶ γνωρίζετε κάλλιστα τὴν ἀξίαν τοῦ βιβλίου· ἡ ἔκδοσις αὕτη, ἂν καὶ οὐχὶ τόσον ἐπιζήτητος ὅσον ἡ τοῦ Ἀμστερδὰμ τοῦ 1684, δὲν εἶναι ὅμως, κατ' ἐμὲ, ἀξία τῆς περιφρονήσεως τὴν ὁποίαν ὑποκρίνεσθε πρὸς αὐτήν. Ἀληθινὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὴν συγκρίνω μὲ τὰς ἀλδινὰς ἐκδόσεις τῆς Ἐνετίας τοῦ 1501, ἐξ ὧν ἡ πρώτη δὲν φέρει τὴν *ἀλδινὴν ἄγκυραν*, σημεῖον τοσοῦτον περίδοξον τοῦ περιφήμου ἐκείνου τυπογράφου· ἀλλ' οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ-αι ἡ φήμη τῶν ἐκδόσεων ἐκείνων, πρέπει νὰ λάβητε ὑπ' ὄψιν, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ἀλδος, διὰ τοῦ monitum αὐτοῦ τοῦ 1503, σημειοῖ ἐν αὐταῖς πολλὰ σφάλματα σημαντικά, καθὼς π. χ. ungues quæ ἀντὶ unguesque, tenet uxorem ἀντὶ tener uxorem.

Ὁ σπουδαστής μας ἔμεινε κεχηνὼς τὸ στόμα ἐνώπιον τοῦ ἀθλίου βιβλιοκαπήλου, ἀμηχανῶν πῶς νὰ συμβιβάσῃ τὰ ῥάκη του μὲ τὴν γλῶσσάν του.

Ὁ γέρων ἰδὼν τὴν σιωπὴν καὶ τὸ χαῖνον ὕφος τοῦ θαμένου του, ἐφοβήθη μήπως προέβη πλέον τοῦ δέοντος, καὶ ἐπανέλαβε με τινα δειλίαν.

— Ἠξεύρετε καλήτερα ἀπὸ ἐμὲ, κύριε, ὅτι ἐκ τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἰουβεναλίου αἱ σπανιώτεραι δὲν εἶναι ἐνταυτῷ καὶ αἱ πλέον ἐπιζήτητοι· τολμῶ νὰ σᾶς ἀναφέρω ἐπὶ τούτου τὰς ἐκδόσεις τῶν Ἰούντων ἐν Φλωρεντίᾳ ἐν ἔτει 1513 καὶ 1519. Αὐταὶ εἶναι πολὺ δυσεύρετοι, καὶ μολαταῦτα δὲν εἶναι προτιμότεραι τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ῥοβέρτου Στεφάνου τοῦ 1544 καὶ 1549· ἀναντίῤῥητον εἶναι, ὅτι αὐταὶ αἱ τελευταῖαι συνοδεύονται, ὡς δὲν ἀγνοεῖτε, καὶ ἀπὸ ἀποσπάσματά τινα ἑνὸς χειρογράφου ἀγνώστου ἕως τότε. Ἐπὶ πλέον, κύριε, ἴσως τὰς παρεβάλετε πρὸς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Πλαντίνου, τυπωθεῖσαν εἰς Ἀνβέρσην τῷ 1566, καὶ ἐπηυξημένην μὲ τὰς σημειώσεις τοῦ Θεοδώρου Πουλμάννου. Ὅσον δὲ διὰ τὰς ἀγγλικὰς ἐκδόσεις, χάρις εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν, αὐταὶ εἶναι σπάνιαι εἰς τοὺς Παρισίους, καὶ πρὸ πάντων ἐκεῖναι τοῦ Μαιταίρου καὶ τοῦ Βρινδλέζου, τυπωθεῖσαι εἰς Λονδῖνον τῷ 1716 καὶ 1740, καὶ ἀκόμη περισσότερον ἡ τοῦ Χαβκέη, τυπωθεῖσα ἐν Δουβλίνῳ. Ἔχω εἰς τὴν οἰκίαν μου ἓν ἀντίτυπον τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ῥούπερτ, ἡ ὁποία ἐτυπώθη εἰς Γοτίγγην τῷ 1803, καὶ τὴν ὁποίαν θὰ πωλήσω βραδύτερον, διότι θέλω νὰ ὠφεληθῷ ἀπὸ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ νὰ πεισθῶ ἐγὼ ὁ ἴδιος περὶ τοῦ ἂν πραγματικῶς ἡ ἔκδοσις αὕτη εἶναι ἀξία τῆς ὑπολήψιως, τὴν ὁποίαν τῇ ἀπέδωσαν ἐν Γερμανίᾳ.

Ὤ! τότε δὰ... ὁ σπουδαστής μας δὲν ἔβλεπε πλέον ἐνώπιόν του οὔτε παλαιὰ βιβλία, οὔτε βιβλιοκάπηλον! ἐνόμισε πρὸς στιγμὴν ὅτι εὑρίσκετο ἐντὸς βασιλικῆς βιβλιοθήκης, φιλονικῶν μὲ φιλολόγον βαθύτατον· καὶ, θέλων ν' ἀποδείξῃ εἰς τὸν σοφὸν γέροντα ὅτι ἐν τῇ βιβλιογραφικῇ του ἀπαγγελίᾳ εἶχε παραλείψῃ τι, τῷ ἔκαμε τὴν παρατήρησιν, ὅτι εἰς τὴν μακράν του ἀπαρίθμησιν τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἰουβεναλίου ἐλησμόνησε τὴν ἔκδοσιν τοῦ Κουστελιέρου, ἐν Παρισίοις 1746, καὶ τὴν τοῦ Χενενίου, ἐν Lequde, 1695.

— Ὤ! ἐλησμόνησα πολλὰς ἄλλας, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, αἱ ὁποῖαι ἦσαν μολαταῦτα ἄξιαι ἀναμνήσεως. Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἤρξατο ν' ἀπαριθμῇ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἑτέρας ἐκδόσεις τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος. Τέλος, εἶπε, δὲν σᾶς ἀνέφερον πολλὰ περὶ τῆς σπανιωτάτης ἐκδόσεως τοῦ Ἰουβεναλίου τοῦ 1474, τυπωθείσης ἐν Νεαπόλει ὑπὸ τοῦ Ἀρνόλδου ἐκ Βρυξελλῶν· ἡ ἔκδοσις αὕτη εἶναι μᾶλλον ἐπιζήτητος ἐκείνης τοῦ 1470, ἥτις μολονοτοῦτο τιμᾶται πλέον τῶν διακοσίων φράγκων

Ὁ σπουδαστὴς ἀκουσίως πως ἔφερε τὴν χεῖρα πρὸς τὴν κεφαλὴν διὰ ν' ἀφαιρέσῃ τὸν πῖλόν του ἐνώπιον τοῦ ῥακενδύτου γέροντος, καὶ συνοδεύσας τὸν ἦχον τῆς φωνῆς μὲ συστολὴν καὶ σεβασμὸν, εἶπε,

— Θέλετε τὰ μέγιστα μὲ ὑποχρεώσει, κύριε, ἐὰν εὐαρεστηθῆτε νὰ μοὶ εἰπῆτε τί σκέπτεσθε περὶ τῆς νέας αὐτῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἰουβεναλίου, τὴν ὁποίαν ἐξέδωκεν ὁ Κ. Ἀρκαϊντρος (Archaintre) ὁ πρῶτος λατινιστὴς τῆς ἐποχῆς μας. ἔκδοσις, ἥτις ἔκαμε τόσον κρότον κατὰ τὴν ἐμφάνισίν της, καὶ τὴν ὁποίαν αἱ ἐφημερίδες καὶ λοιπὰ περιοδικὰ συγγράμματα ὑπερεξεθείασαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ.

Ἤδη ὁ γέρων βιβλιοπώλης ἐφάνη τεταραγμένος.

— Λοιπὸν, κύριε, ἀρνεῖσθε νὰ μοὶ εἰπῆτε τὴν γνώμην σας;

— Ὄχι, ἀλλὰ..... ἀλλὰ.... τί νὰ σᾶς εἰπῶ, ὑπετραύλισεν ὁ γέρων, ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἀρκαϊντρος....

Τότε ἐπέστη ἐπί τινας στιγμὰς σιγὴ ἄκρα, καθ' ἣν, μ' ὅλην τὴν δριμύτητα τοῦ βορρᾶ, ὅστις ἔπνεε ψυχρότατος, ὁ σπουδαστὴς ἔμεινεν ἐνώπιον τοῦ γεροντος τὴν κεφαλὴν ἀσκεπὴς καὶ κεκλιμένην. Τέλος, συνελθὼν ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς του, ἀνέκραξε.

— Πῶς! ὑμεῖς, κύριε Ἀρκαϊντρε, ὑμεῖς κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1811 πωλεῖτε παλαιὰ βιβλία εἰς τὰς ἀγυιὰς τῶν Παρισίων, καὶ μάλιστα ἔμπροσθεν αὐτοῦ τοῦ καταστήματος, ἔμπροσθεν τοῦ πανεπιστημίου, ὅπου ἡ καλητέρα θέσις ἔπρεπε νὰ δοθῇ εἰς ὑμᾶς!

— Ὤ! κύριέ μου, τὸ πρᾶγμα εἶναι ἁπλούστατον· ὁ Κ. Fontanes ἐπιθυμεῖ νὰ μοὶ δώσῃ μίαν θέσιν διδασκαλικὴν, ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι γέρων καὶ κωφός. Πρὸς τούτοις εὗρον ἔντιμον ἐργασίαν εἰς τὸν Κ. Διδῶτον· εἶμαι διορθωτὴς τῶν λατινικῶν, κατὰ δὲ τὰς ὥρας τῆς ἀναψυχῆς μου, πωλῶ εἰς τὰς ἀγυιὰς βιβλία, τὰ ὁποῖα μοῦ ἐμπιστεύονται καλοί τινες ἄνθρωποι.... Λοιπὸν, κύριέ μου, διὰ νὰ μὴ νομίσητε, ὅτι σᾶς ζητῶ περισσότερον τῆς ἀξίας, σᾶς δίδω τὸν Schrevelius cum notis variorum διὰ τέσσαρα φράγκα καὶ πεντήκοντα σολδία, αὐτὴ εἶναι ἡ τελευταία τιμή.

Ὁ σπουδαστὴς ἐπεθύμει νὰ πληρώσῃ τὸν Ἰουβεναλιον μὲ ὅσα χρήματα εἶχεν εἰς τὸ βαλάντιόν του, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησε....

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Ο ΑΙΛΟΥΡΟΠΑΡΔΟΣ (Jaguar).

Ὁ αἰλουρόπαρδος (felis onca) ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν γαλῶν, ὡς ὁ λέων, ἡ τίγρις καὶ ὁ πάνθηρ. Πρὸς τὸν πάνθηρα ἔχει μεγάλην ὁμοιότητα, ἀλλ' εἶναι μεγαλήτερος τὸ σῶμα, εὐρωστότερος, καὶ πολλάκις κινδυνωδέστερος. Τὸ δέρμα του εἶναι ὑπόξανθον, ἐστιγματισμένον κατὰ τὰ πλευρὰ ὑπὸ ἓξ σειρῶν ἐκ κηλίδων μελαινῶν, σχηματιζουσῶν δακτύλιον.

Διακρίνεται εὐχερέστατα τοῦ πάνθηρος ἐκ τοῦ ὠτὸς, τοῦ ὁποίου τὸ ἄνω μέρος εἶναι μέλαν μέ τινα μεγάλην λευκὴν κηλίδα μηνοειδῆ τὸ σχῆμα, ἐνῷ εἰς τὸν πάνθηρα τὸ ἄνω μέρος τοῦ ὠτὸς εἶναι λευκὸν μέ τινα κηλίδα μέλαιναν. Ἀγνοοῦμεν ἂν πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς εἶδος ἢ ὡς ποικιλία οἱ αἰλουρόπαρδοι τῶν ὁποίων οἱ μέλανες δακτύλιοι τῶν πλευρῶν εἰσὶν ἀνοικτοὶ, καὶ ἐκεῖνοι ὧν οἱ δακτύλιοι εἰσὶ κεκλεισμένοι.

Τὸ ζῶον τοῦτο διαιτᾶται εἰς τὴν Ἀμερικὴν, καὶ εἶναι περίεργον, ὅτι εἰς τὰ συγκεκρασμένα μέρη τῆς ἀπεράντου ταύτης χώρας εἶναι θηριωδέστερον καὶ ἐπικινδυνώτερον ἢ εἰς τὰ θερμὰ κλίματα.— Ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τοῦ Μεξικοῦ μέχρι τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους τοῦ Παμπᾶ τοῦ Βουένος Ἄϋρες (Buenos Ayres) ἀπαντᾶται συνηθέστερα καὶ εἶναι ἐπιφοβώτερον ἢ ἀλλαχοῦ. Ἐπολλαπλασιάσθη δὲ τεραστίως εἰς τὰ ἐλώδη δάση τοῦ Παρανᾶ, τοῦ Παραγουάϊ καὶ τῶν πλησιοχώρων μερῶν. Ὅθεν αὐτόθι συνήθως ἡ συνάντησίς του ἐπιφέρει τὰ πολυαριθμότερα καὶ φρικωδέστερα συμβάντα. Οὐχ' ἧττον ἀπαντᾶται συχνὰ καὶ εἰς τὴν Γουϊάναν καὶ τὴν Βρασιλίαν, ἀλλ' αὐτόθι εἶναι ἧττον θηριῶδες, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἧττον θορρᾶλέον. Εἰς τὰ μέρη ταῦτα δὲν ἐπιπίπτει κατὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐκτὸς ὅταν ἡ πεῖνα τὸ διάζῃ, ἢ προκαλεσθῇ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπὶ τῆς κατακτήσεως τῆς Ἀμερικῆς, οἱ Ἱσπανοὶ ἀπατηθέντες ὑπὸ τῆς θηριωδίας του, ἐξέλαβον τὸν αἰλουρόπαρδιν ἀντὶ τῆς τίγριος, τῆς ὁποίας ἐπὶ μακρὸν χρόνον διετήρησετο ὄνομα ἐν τῷ Μεξικῷ· εἰς τὰ ἀρκτῷα μέρη τὸν ἐσύγχισαν μετὰ τοῦ πάνθηρος· αἱ πλεῖσται ἀμερικανικαὶ ἀποικίαι καὶ τὴν σήμερον δὲν τὸν διακρίνουσι δι' ἄλλου ὀνόματος. Οἱ ἀρχαῖοι Μεξικανοὶ τὸν ἐφοβοῦντο εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε οὔτε κὰν ἀνθίστοντο ἐνώπιόν του. Οἱ Ἰνδοὶ, ἐν συνοδίᾳ ὁδοιποροῦντες, ὁσάκις ἤκουον μακρόθεν τοὺς βρυχηθμοὺς τοῦ αἰλουροπάρδου ἀντηχοῦντας εἴς τι παρακείμενον δάσος, ἀντὶ νὰ προετοιμασθῶσιν εἰς ἄμυναν, ἐσταμάτουν περίφοβοι, συνήρχοντο ὅλοι ἐν κύκλῳ, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου ἔθετον τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα των, καὶ ἀνέμενον τρέμοντες καὶ ἀκίνητοι τὴν ἔλευσιν τοῦ θηρίου, τὸ ὁποῖον ἐπέπιπτε κατ' αὐτῶν, ἥρπαζεν ἕνα ἐκ τῆς συνοδίας καὶ τὸν παρέσυρεν εἰς τὸ δάσος, ὅπου τὸν κατεβρόγχθιζε. Μετὰ ταῦτα ἀνελάμβανον σιωπηρῶς τὴν πορείαν των, σπογγίζοντες ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν των δάκρυ χυθὲν ἐπὶ τῆς τύχης φίλου ἢ δυστυχοῦς συγγενοῦς, τοῦ ὁποίου αἱ σπαραξικάρδιοι οἰμωγαὶ ἦσαν εἰσέτι ἐνηχοι εἰς τὰ ὦτά των.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει παρετηρήθη ὅτι, ἂν μεταξὺ τῶν Ἰνδῶν εὑρίσκοντο Εὐρωπαῖοι, ὁ αἰλουρόπαρδος πάντοτε ἐκ τῶν Ἰνδῶν ἐξέλεγε τὸ θῦμά του.

Ἀλλ' ὅτε οἱ αὐτόχθονες ἐδιδάχθησαν τὴν χρῆσιν τοῦ πυροβόλου, τὸ πρᾶγμα δὲν συνέβαινε πλέον οὕτως· φαίνεται ὅτι ἡ ἕξις τοῦ νὰ νικῶσι ἐχθρὸν ἐπιφοβόν ποτε, τοῖς ἐνέπνευσε τόλμην, ἥτις προβαίνει μέχρι ῥιψοκινδύνου ἀπερισκεψίας· τὴν σήμερον οὐδόλως εἶναι σπάνιον τὸ νὰ ἴδῃ τις ἀτρόμητον γαχοῦκον ὁρμῶντα ἐφιππον κατὰ αἰλουροπάρδου, καὶ ῥίπτοντα τὸν θανατηφόρον του βρόχον, δι' οὗ τὸν ἀπαγχονίζει αὐθωρεί, τρέχων δι' ὅλης τῆς ταχύτητος τοῦ ἵππου του καὶ σύρων αὐτὸν κατόπιν.

Ὁ αἰλουρόπαρδος τοῦ Μεξικοῦ προσβάλλει σχεδὸν πάντοτε τὸν ἄνθρωπον, ἐκτὸς μόνον ὅταν τὸν συναντήσῃ εἰς πεδιάδα, τὴν ἡμέραν· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀποσύρεται βραδέως μέχρις οὗ εὕρῃ βάτον τινὰ, ἢ ὑψηλὰ χόρτα, ὑπὸ τὰ ὁποῖα κρύπτεται καὶ στένει ἐνέδρας. Αὐτόθι ἀναμένει καὶ καραδοκεῖ τὴν λείαν του, ἐφ᾿ ἧς ἐπιπίπτει αἴφνης, χωρὶς νὰ τῇ δώσῃ καιρὸν νὰ προφυλαχθῇ. Ἐὰν κατὰ δυστυχίαν ἀπαντήσῃ τις αὐτὸν κοιμώμενον παρὰ τὴν ῥίζαν δένδρου τινὸς ἢ μεταξὺ πυκνῶν δενδρυφίων, δὲν πρέπει νὰ φύγῃ, ἢ νὰ ἐκφέρῃ κραυγὰς, ἢ νὰ κάμῃ ἄλλην τινὰ ἔκτακτον τοῦ σώματος κίνησιν, ἐὰν θέλῃ ν᾿ ἀποφύγῃ βέβαιον θάνατον. Τὸ μόνον μέσον εἰς τὸ ὁποῖον δύναταί τις νὰ καταφύγῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, εἶναι τὸ ν᾿ ἀποσυρθῇ παλινδρομῶν ἡσύχως, βραδέως καὶ ἔχων ἀείποτε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠτενισμένους ἐπὶ τῶν τοῦ θηρίου, καὶ νὰ σταματήσῃ ἐὰν τὸ θηρίον διευθυνθῇ πρὸς αὐτόν· διότι τότε σταματᾷ καὶ αὐτὸ, καὶ ἀναλαμβάνει τὴν καταδίωξιν ὅταν καὶ ὁ ἄνθρωπος ζητήσῃ ν᾿ ἀπομακρυνθῇ. Ἀπὸ σταθμοῦ εἰς σταθμὸν, δύναταί τις νὰ κατορθώσῃ νὰ φθάσῃ εἰς κατῳκημένον μέρος, ἐὰν τοιοῦτον εὑρίσκεται εἰς τὰ πλησιόχωρα. Ἐάν τις εὑρεθῇ ἔνοπλος καὶ θελήσῃ νὰ πυροβολήσῃ κατ᾿ αὐτοῦ, ὀφείλει νὰ προσπαθήσῃ νὰ τὸν φονεύσῃ δι᾿ ἑνὸς πυροβολήματος, σκοπῶν αὐτὸν κατὰ τοῦ μετώπου ἢ ἐπὶ τοῦ ὤμου, διότι ἂν μόνον πληγωθῇ καὶ δὲν πέσῃ διὰ μιᾶς, ἐφορμᾷ κατὰ τοῦ πυροβολήσαντος.

Εἰς τὰ δάση τῆς Γουϊάνας καὶ τῆς Βρασιλίας οἱ βρυχηθμοί του ἀκούονται σχεδὸν τακτικῶς τὴν πρωΐαν περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, καὶ τὸ ἑσπέρας περὶ λύχνων ἀφάς. Αἱ κραυγαί του ἐκφέρονται δι᾿ ἰσχυρῶν τοῦ στέρνου εἰσπνοῶν, καὶ ἀκούονται ἀπὸ μακρᾶς διαστάσεως. Ἀπαιτεῖται μεγάλη ἕξις ὅπως διακρίνῃ τις αὐτὰς ἀπὸ τὰς τῶν ἄλλων ἀγρίων ζώων, ὧν τὰ δάση ἐκεῖνα βρίθουσιν. Ὁ αἰλουρόπαρδος ἔχει καὶ βρυχηθμὸν ἰδιάζοντα, ὃν ἐκφέρει ὁσάκις εἶναι ἠρεθισμένος ἢ ἐπιπίπτει κατὰ τῆς λείας του. Ὁμοιάζει δὲ οὗτος πρὸς ῥόγχον βαθὺν, λήγοντα εἰς κραυγὴν τρομερὰν καὶ ἱκανὴν ν᾿ ἀποθαῤῥύνῃ καὶ τὸν μᾶλλον ἀτρόμητον ἄνθρωπον.

Εἰς ζήτησιν τῆς ἄγρας του περιφέρεται μόνον τὴν νύκτα· ἀλλ᾿ ἂν τῷ σταθῇ ἀδύνατον ν᾿ ἀπαντήσῃ τοιαύτην διαρκοῦντος τοῦ σκότους, ἀντὶ περὶ τὸ λυκαυγὲς τῆς ἡμέρας νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ἀπώτατα τῶν δασῶν, ἐνεδρεύει εἰς συνηφερὲς μέρος, μεταξὺ τῶν βράχων, ἢ καὶ ἐπὶ τῶν μεγάλων κλάδων δένδρου χαμηλοῦ καὶ τανιφύλλου, καὶ αὐτόθι, μᾶλλον ἐγρηγορῶν ἢ κοιμώμενος, περιμένει τὴν δίοδον θύματός τινος.

Οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ δύναμις ἢ τὸ μέγεθος τοῦ ζώου, ὁ αἰλουρόπαρδος ἐφορμᾷ κατ᾿ αὐτοῦ δίκην κεραυνοῦ, ἐκφέρων βρυχηθμὸν φρικώδη. Πολλάκις, μάλιστα εἰς τὰ ἀρκτῷα μέρη τῆς Ἀμερικῆς, ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ Βονάσσου, ὅστις εἶναι μεγαλήτερος καὶ ἀδαμαστότερος τοῦ ταύρου. Περιτυλίσσεται περὶ τὸν λαιμὸν καὶ τὴν ῥάχιν του βοηθείᾳ τῶν συσταλτικῶν αὐτοῦ ὀνύχων, τοὺς ὁποίους τῷ βυθίζει εἰς τὰ πλευρὰ εἰς βάθος πλέον τοῦ δακτύλου, διὰ δὲ τῶν ὀξέων σιαγόνων του τῷ κάμνει τρομερὰς πληγὰς, καὶ προσπαθεῖ νὰ τοῦ συντρίψῃ τὸ κρανίον. Ὁ Βόνασσος κατασπαραττόμενος ἐκφέρει βρυχηθμοὺς ἀντηχοῦντας εἰς τὰ δάση. Τρέχει, σκάπτει τὴν γῆν διὰ τῶν κεράτων του, συντρίβει καὶ ἀνατρέπει πᾶν τὸ προστυχόν· κυλίεται εἰς τὴν ἄμμον· ἀλλ᾿ ὅλαι αὐτοῦ αἱ προσπάθειαι καθίστανται μάταιαι, διότι δὲν δύναται ν᾿ ἀπαλλαχθῇ τοῦ τρομεροῦ ἐχθροῦ του, ὅστις τέλος τῷ συντρίβει τὸ κρανίον, τρώγει τὸν μυελὸν, καὶ ἀκολούθως τὸν σύρει εἴς τινα βάτον, ὅπου τὸν καταβροχθίζει ὅλον.

Ἐν τούτοις τοιαύτη πάλη εἶναι σπανία, διότι τὰ δύο ταῦτα ζῶα κατὰ μίαν μόνον ἐποχὴν τοῦ ἔτους δύνανται να συναντηθῶσιν. Ὁ βόνασσος εἶναι θηριώδης και ἀδάμαστος· διαιτᾶται τὸ θέρος εἰς τὴν ἀρκτῴαν Ἀμερικὴν, καὶ συχνάζει εἰς τὰ ἐρημότερα δάση. Κατὰ τὸν χειμῶνα, τὰ ζῶα ταῦτα ἀπαντῶνται εἰς ἀγέλην ἐκ πολλῶν ἑκατοντάδων, πολλάκις δὲ καὶ ἐκ πολλῶν χιλιάδων, καὶ κατέρχονται εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη ζητοῦντα βοσκὴν χλοερὰν. Συμβαδίζουσι τότε εἰς φάλαγγας λίαν συμπεπυκνωμένας, καὶ καταπατοῦσιν ὑπὸ τοὺς πόδας των πᾶν τὸ προστυχόν. Ἐν τοιαύτῃ μόνον περιπτώσει οἱ κυνηγοὶ τοὺς παρακολουθοῦσι καὶ τοὺς στενοχωροῦσιν ὅπως φονεύσωσι τοὺς ἐκ τῆς ἀγέλης ἀπομακρυνομένους. Ἐκ τοῦ βονάσσου λαμβάνουσι μόνον τὸ δέρμα καὶ τὸν ὕβον, ὃν φέρει ἐπὶ τῆς ὠμοπλάτης· τὸ δὲ ἐπίλοιπον ἀφίνουσιν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν σαρκοβόρων πτηνῶν. Ὅθεν μόνον ὅταν ὁ βόνασσος ἐγκαταλείπῃ τοὺς πάγους τῆς ἄρκτου διὰ νὰ καταβῇ εἰς τὰς ἑλώδεις πεδιάδας τῆς Μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς, συναπαντᾶται μετὰ τοῦ αἰλουροπάρδου· τὸ δὲ σημεῖον τοῦτο τῆς συναντήσεως εἶναι ὅριον, τὸ ὁποῖον τὰ δύο ταῦτα ζῶα οὐδέποτε ὑπερβαίνουσι· διότι τὸ μὲν πρῶτον δὲν καταβαίνει κατώτερον πρὸς μεσημβρίαν, τὸ δὲ δεύτερον δὲν ἀναβαίνει ἀνώτερον πρὸς ἄρκτον.

Πολλάκις ὁ αἰλουρόπαρδος, ζητῶν νὰ προσβάλῃ τὸν κροκόδειλον καταλαμβάνεται ἀπό τι τοῦ σώματος μέλος ὑπὸ τοῦ τρομεροῦ χάσματος τοῦ ἀμφιβίου τούτου. Ὁ κροκόδειλος δὲν ἀφίνει τὸ κρατούμενον, καὶ πλησιάζει πρὸς τὸ ὕδωρ ὅπως σύρει αὐτόθι καὶ πνίξῃ τὸν ἐχθρόν του. Ἓν μόνον μέσον σωτηρίας μένει τότε εἰς τὸ χερσαῖον θηρίον, καὶ τὸ μέσον τοῦτο τῷ παρέχει τὸ θηριῶδες αὐτοῦ ἔνστικτον. Ἐὰν ἔχῃ τινὰ τῶν ποδῶν του ἐλεύθερον κάμνει αὐτοῦ χρῆσιν ὅπως ἐξορύξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀντιπάλου του, ὅστις ἐκ τῆς ἀλγηδόνος ἀνοίγει τὸ χάσμα καὶ ἀφίνει ἐλεύθερον τὸν αἰλουρόπαρδον. Ἐλευθερωθεὶς οὗτος, καταλαμβάνει τὸν κροκόδειλον ἀπὸ τὸν λάρυγγα καὶ τὸν πνίγει.

Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις ζῶα ἅτινα ὑπερασπίζονται κατὰ τοῦ αἰλουροπάρδου.

Οἱ βόες σχηματίζουσι κύκλον συστέλλοντες τοὺς γλουτούς των καὶ παρουσιάζοντες πρὸς τὸν ἐχθρὸν τὰ κέρατά των, καὶ πολλάκις κατορθώνουσι νὰ τὸν φονεύσωσι ἐὰν ἐφορμήσῃ κατ᾿ αὐτῶν μετὰ μεγάλης ὁρμῆς. Καὶ οἱ ἵπποι ἐπίσης ὑπερασπίζονται ταττόμενοι εἰς κύκλον, ἀλλὰ κεφαλὴν πρὸς κεφαλὴν, καὶ κτυπῶντες τὸν αἰλουρόπαρδον διὰ τῶν ὀπισθίων ποδῶν. Εἰς τὰ θερμὰ κλίματα, ὅπου ὁ αἰλουρόπαρδος δὲν εἶναι τόσον τολμηρὸς, οἱ ἵπποι, οὐ μόνον δὲν φεύγουσι τὴν παρουσίαν του, ἀλλὰ πολλάκις καὶ τὸν καταδιώκουσι μετ᾿ ἐπιτυχίας. Εἰς τὰς αὐτὰς χώρας, καὶ ἰδίως εἰς τὴν Γουϊάναν, ὅπου ἡ Κυβέρνησις χορηγεῖ ἀμοιβὴν ἐκ πεντήκοντα φράγκων διὰ πᾶσαν κεφαλὴν αἰλουροπέρδου, τὸν θηρεύουσι διὰ κυνῶν γεγυμνασμένων πρὸς τοῦτο, καὶ ἀναστήματος μετρίου. Αἱ ὑλακαί των τὸν φοβίζουσι καὶ τὸν τρέπουσιν εἰς φυγὴν ἐπί τινα λεπτὰ τῆς ὥρας· ἀλλὰ πάραυτα ὀργίζεται, σταματᾷ παρὰ τὸν κορμὸν δένδρου τινὸς, καὶ ὑπερασπίζεται διὰ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν κατὰ τῶν κυνῶν, οἵτινες εἰσὶν τοσοῦτον τολμηροί, ὥστε πλησιάζουσιν ἀφόβως· ὅσους δὲ ἐξ αὐτῶν καταλάβῃ διὰ τῶν ὀνύχων κατασπαράττει αὐθωρεί. Ὁ κυνηγὸς ὀφείλει τότε νὰ μὴ δειχθῇ, διότι ἂν ὁ αἰλουρόπαρδος τὸν παρατηρήσῃ, ἐγκαταλείπει τοὺς κύνας καὶ ἐφορμᾷ κατ᾿ αὐτοῦ. Ὀφείλει λοιπὸν ὁ κυνηγὸς νὰ περιμείνῃ μέχρισοῦ τὸ θηρίον, καταβληθὲν ὑπὸ τῶν ὑλακῶν τῶν κυνῶν, οἵτινες τὸν περικυκλοῦσι καὶ τὸν στενοχωροῦσι τὰ μέγιστα, ἀποφασίσῃ ν᾿ ἀναῤῥιχηθῇ ἐπὶ τοῦ δένδρου· τότε εὐκόλως τὸν καταβάλλει διὰ σφαίρας πυροβόλου· οἱ δὲ κύνες ἐπιπίπτοντες κατ᾿ αὐτοῦ καὶ ὠφελούμενοι ἐκ τῆς πτώσεώς του, τὸν φονεύουσιν ἐντελῶς.

ΠΕΡΙ ΒΛΑΣΦΗΜΙΑΣ.

Εἰς πᾶσαν ἐποχὴν, οἱ ἀνθρώπινοι νόμοι ἐτιμώρησαν τὰς κατὰ τῆς θεότητος ὕβρεις . . . . ὡσὰν νὰ ἀνῆκεν εἰς πλάσμα ἐφήμερον καὶ εὐτελὲς νὰ ἐκδικήσῃ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ προηγηθῇ τῆς τιμωρίας τὴν ὁποίαν ὑπερτάτη δικαιοσύνη ἐπιφυλάττει διὰ τοὺς ἐνόχους.

Ἡ βλασφημία ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον ὑπὸ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. «Ἄνθρωπος ἄνθρωπος ὃς ἐὰν καταράσηται Θεὸν αὐτοῦ, ἁμαρτίαν αὐτοῦ λήψεται. Ὀνομάζων δὲ τὸ ὄνομα Κυρίου, θανάτῳ θανατούσθω· λίθοις λιθοβολείτω αὐτὸν πᾶσα ἡ συναγωγὴ (Ἰσραήλ)· ἐάν τε προσύλητος, ἐάν τε αὐτόχθων, ἐν τῷ ὀνομάσαι τὸ ὄνομα Κυρίου, τελευτάτω.»

Παρ᾿ Ἀθηναίοις ἡ βλασφημία ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον· ὁ βλασφημήσας κατὰ τῆς Δήμητρος ἐδικάζετο ὑπὸ τῆς βουλῆς, ἐκτὸς ὅτε ἐπελαμβάνοντο τῆς δίκης οἱ Εὐμολπίδαι.

Μέχρις Ἰουστιανοῦ οὐδεὶς νόμος ὑπῆρχεν ἐν Ῥώμῃ κατὰ τῶν βλασφήμων, ὁ νομοθέτης ὅμως οὗτος, διὰ τῆς Νεαρᾶς 77ης, ἣν παραθέτομεν κατωτέρω, ἀπηγόρευσε ῥητῶς τὴν βλασφημίαν ἐπὶ ποινῇ θανάτου.

ΔΙΑΤΑΞΙΣ οζ΄.

Η διάταξις περὶ τοῦ τοὺς ὀμνύοντας κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς βλασφημοῦντας τιμωρεῖσθαι.

(Auts const lxxviii. Coll. vI tit 5.)

Ο αὐτὸς βασιλεὺς Κωνσταντινουπολίταις.

Προοίμιον.

Πᾶσιν ἀνθρώποις τοῖς εὖ φρονοῦσι πρόδηλον εἶναι νομίζομεν, ὅτι πᾶσα ἡμῖν ἐστὶ σπουδὴ καὶ εὐχὴ τὸ τοὺς πιστευθέντας ἡμῖν παρὰ τοῦ δεσπότου Θεοῦ καλῶς βιοῦν, καὶ τὴν αὐτοῦ εὑρεῖν εὐμένειαν, ἐπειδὴ καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία οὐ τὴν ἀπώλειαν, ἀλλὰ τὴν ἐπιστροφὴν καὶ τὴν σωτηρίαν βούλεται καὶ τοὺς πταίσαντας καὶ διορθουμένους δέχεται ὁ Θεός· διὸ πάντας προτρέπομεν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον κατὰ νοῦν λαμβάνειν, καὶ τὴν αὐτοῦ εὐμένειαν ἐπικαλεῖσθαι, καὶ ἴσμεν, ὅτι πάντες οἱ τὸν Θεὸν ἀγαπῶντες καὶ τὸν αὐτοῦ ἔλεον περιμένοντες τοῦτο ποιοῦσιν.

Κεφ. ά.

Επειδὴ δέ τινες ὑπὸ τῆς διαβολικῆς ἐνεργείας συνεχόμενοι καὶ ταῖς βαρυτέραις ἀσελγείαις ἑαυτοὺς ἐνέβαλον, καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως τἀναντία πράττουσι, καὶ τούτοις παρεγγυῶμεν λαβεῖν κατὰ νοῦν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν, καὶ ἀπέχεσθαι τῶν τοιούτων διαβολικῶν καὶ ἀτόπων ἀσελγειῶν, ἵνα μὴ διὰ τῶν τοιούτων ἀσεβῶν πράξεων ὑπὸ τῆς Θεοῦ δικαίας ὀργῆς εὑρεθῶσι, καὶ αἱ πόλεις μετὰ τῶν οἰκούντων ἐν αὐταῖς ἀπολλύμεναι· διδασκόμεθα γὰρ διὰ τῶν ἁγίων γραφῶν, ὅτι ἐκ τῶν τοιούτων ἀσεβῶν πράξεων καὶ πόλεις τοῖς ἀνθρώποις συναπώλοντο. § 1. Επειδὴ δέ τινες πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ βλάσφημα ῥήματα καὶ ὅρκους περὶ Θεοῦ ὀμνύουσι, τὸν Θεὸν παροργίζοντες, καὶ τούτοις ὁμοίως παρεγγυῶμεν ἀποσχέσθαι τῶν τοιούτων βλασφήμων ῥημάτων, καὶ τοῦ ὀμνύναι κατὰ τριχός τε καὶ κεφαλῆς, καὶ τῶν τούτοις παραπλησίων ῥημάτων· εἰ γὰρ αἱ κατ᾿ ἀνθρώπων γινόμεναι βλασφημίαι ἀνεκδίκητοι οὐ καταλιμπάνονται, πολλῷ μᾶλλον ὁ εἰς αὐτὸ τὸ θεῖον βλασφημῶν ἄξιός ἐστι τιμωρίας ὑποστῆναι· διὰ τοῦτο οὖν πάντας τοὺς τοιούτους προτρέπομεν ἐκ τῶν εἰρημένων πλημμελημάτων ἀποσχέσθαι, καὶ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον κατὰ νοῦν λαμβάνειν, καὶ ἀκολουθεῖν τοῖς καλῶς βιοῦσι· διὰ γὰρ τὰ τοιαῦτα πλημμελήματα καὶ λιμοὶ καὶ σεισμοὶ καὶ λοιμοὶ γίνονται, καὶ διὰ τοῦτο παραινοῦμεν τοῖς τοιούτοις ἀποσχέσθαι τῶν εἰρημένων ἀτοπημάτων, ὥστε μὴ τὰς αὐτῶν ἀπολέσθαι ψυχάς· εἰ γὰρ καὶ μετὰ τὴν τοιαύτην νομοθεσίαν εὑρεθῶσί τινες τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένοντες πλημμελήμασι, πρότερον μὲν ἀναξίους ἑαυτοὺς ποιοῦσι τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας, ἔπειτα δὲ καὶ τὰς ἐκ τῶν νόμων ὑποστήσονται τιμωρίας. § 2. Επετρέψαμεν γὰρ τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἐπάρχῳ τῆς βασιλίδος πόλεως τοὺς ἐπιμένοντας ταῖς εἰρημέναις ἀτόποις καὶ ἀσεβέσι πράξεσι καὶ μετὰ ταύτην ἡμῶν τὴν νομοθεσίαν συνέχειν καὶ ταῖς ἐσχάταις ὑποβάλλειν τιμωρίαις, ἵνα μὴ ἐκ τοῦ παραβλέπειν τὰς τοιαύτας ἁμαρτίας εὑρεθῇ καὶ ἡ πόλις καὶ ἡ πολιτεία διὰ τῶν τοιούτων ἀσεβῶν πράξεων ἀδικουμένη· εἰ γὰρ καὶ μετὰ ταύτην ἡμῶν τὴν παραίνεσίν τινες τοὺς τοιούτους εὑρίσκοντες συγκρύψουσιν αὐτοὺς, ὁμοίως παρὰ τοῦ δεσπότου Θεοῦ κατακριθήσονται· καὶ αὐτὸς γὰρ ὁ ἐνδοξότατος ἔπαρχος, ἐὰν εὕρῃ τινὰς τοιοῦτό τι πλημμελοῦντας, καὶ τὴν ἐκδίκησιν εἰς αὐτοὺς μὴ ἐπαγάγῃ κατὰ τοὺς ἡμετέρους νόμους, πρότερον μὲν ἔνοχος ἔσται τῇ τοῦ Θεοῦ κρίσει, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἐξ ἡμῶν ἀγανάκτησιν ὑποστήσεται.»

Ἐν Ῥωσσίᾳ, ὁ Τσάρος Ἰωάννης ἐξέδωκεν οὐκάζιον δι᾿ οὗ οἱ βλάσφημοι ἐτιμωροῦντο μὲ θάνατον.

Ἐν Κορσικῇ, ποινικοὶ νόμοι ἀπὸ 7 Δεκεμβρίου 1561 τιμωροῦσι τὸν μὲν βλασφημοῦντα κατὰ τοῦ Θεοῦ ἢ

τῆς Παναγίας μὲ πρόστιμον 6 λιβρῶν, τὸν δὲ κατὰ τῶν ἁγίων, μὲ πρόστιμον 3 λιβρῶν. Ἐν ὑποτροπῇ δὲ μὲ πρόστιμον 20 λιβρῶν, μὲ μαστίγωσιν καὶ πληγὰς ἐπὶ τῆς γλωσσης.

Ἐν Τουρκίᾳ ὁ ὑβρίζων τὸν Προφήτην ἀνασκολοπίζεται.

Ὁ Κώδηξ τῆς Σαβοΐας, δημοσιευθεὶς τῷ 1770 ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σαρδηνίας Καρόλου Ἐμμανουὴλ, καταδικάζει εἰς θάνατον τοὺς Ἑβραίους (ἄνευ διακρίσεως ἡλικίας καὶ γένους) οἵτινες ἤθελον ὑβρίσει τὰ ἅγια μυστήρια τοῦ καθολικισμοῦ.

Ὡς πρὸς δὲ τοὺς χριστιανοὺς βλασφήμους, ἐτιμωροῦντο οὗτοι μὲ φυλάκισιν καὶ δεσμά.

Ἐν Ἀγγλίᾳ, ἡ τρίτη διάταξις τοῦ Ἰακώβου Α'. ἐπιβάλλει πρόστιμον δέκα λιβρῶν κατ' ἐκείνων οἵτινες, εἴτε ἐν τῷ θεάτρῳ, εἴτε ἐν ἄλλῳ δημοσίῳ μέρει, ἤθελον ὑβρίσει τὴν Ἁγίαν Τριάδα, ἢ ἤθελον μείνει ἀπαθεῖς ἀκροαταὶ τοιαύτης ὕβρεως.

Ὁ δέκατος ἔννατος νόμος γεωργίου Β'. καταδικάζει τοὺς μὲν ἐκ τῆς ταπεινῆς τάξεως βλασφήμους, δηλαδὴ τοὺς γεωργοὺς, τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς ναύτας, εἰς πρόστιμον ἑνὸς σολδίου, τοὺς δὲ εὐγενεῖς εἰς πρόστιμον τριῶν σολδίων, προορίζων ὅλα ταῦτα τὰ ποσὰ εἰς ὄφελος τῆς ἐπαρχίας. Ἐν ὑποτροπῇ τὸ πρόστιμον εἶναι τριπλάσιον. ἐλλείψει δὲ χρημάτων, ὁ καταδικασθεὶς τιμωρεῖται μὲ δεκαήμερον φυλάκισιν.

Ἐν Γαλλίᾳ, βασιλικαὶ διατάξεις ἐπέβαλλον τὴν ἐσχάτην ποινὴν, τόσον κατὰ τῶν αὐτουργῶν τῆς βλασφημίας ὅσον καὶ κατὰ τῶν μαρτύρων οἵτινες δὲν τοὺς κατήγγειλον. α'Ὁ κατὰ Θεοῦ ὁοιῳδήποτε τρόπῳ βλασφημήσας τιμωρεῖται μὲ τὴν ἐσχάτην ποινὴν διαταγῇ τοῦ πολιάρχου· πρὸς δὲ καὶ ὁ μάρτυς τοιαύτης ὕβρεως μὴ καταγγείλας τὸν αὐτουργὸν τιμωρεῖται μὲ τὴν αὐτὴν ποινή.» (Si quis, quolibet modo, blasphemium in Deum jactaverit, a prefecto urbis ultimo subjiciatur supplicio. Qui verò autem cognoscens non monifestaverit similiter corceatur)

Κάρολος ὁ Φαλακρὸς κηρύσσει τοὺς βλασφήμους ἀτίμους, καὶ ἐπιβάλλει αὐτοῖς τὴν *ποινὴν τῆς κλίμακος* (τὴν ἔκθεσιν.)

Φίλιππος ὁ Αὔγουστος καταδικάζει τοὺς βλασφήμους εἰς πρόστιμον, ἐλλείψει δὲ τούτου, εἰς καταποντισμὸν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ. Ὁ δὲ Λουδοβίκος ὁ Θ'. ἠθέλησε νὰ ψηφίσῃ θάνατον κατὰ τῶν βλασφήμων, ἐνστάσει ὅμως τοῦ Πάπα Ἰνοκεντίου τοῦ Δ'. κατεδίκασεν αὐτοὺς εἰς ἀκροτηριασμόν. Διάταξίς τις τοῦ 1254 ἐμπεριλαμβάνει, ὅτι οἱ βλάσφημοι τὸ πρῶτον θέλουσι στιγματίζεσθαι ἐπὶ τοῦ μετώπου διὰ σιδήρου πεπυρακτωμένου, τὸ δεύτερον δὲ θέλει τοῖς ἀποκόπτεσθαι ἡ γλῶσσα ἢ τὰ χείλη, (Frontem ac deindè linguam fero candenti inuri et confodi jubebat.)

Διέταξε δὲ καὶ κατεσκεύασαν διὰ τὴν τιμωρίαν ταύτην ἐργαλεῖον σιδηροῦν, στρογγύλον τὸ σχῆμα, φέρον ἐν τῷ μέσῳ ράβδον ἐπίσης σιδηρᾶν. Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο πεπυρακτωμένον ἐπέθετον ἐπὶ τὰ χείλη τοῦ καταδίκου, προσηλωμένου ὄντος ἐπὶ τὴν κλίμακα, καὶ *φέροντος περὶ τὸν τράχηλον ἕντερα ζώων πλήρη κόπρου.*

ΒΑΝΙΝΑ ΟΡΝΑΝΟΥ.

Ἦτο ἑσπέρα τοῦ Νοεμβρίου, σκοτεινὴ, ψυχρὰ καὶ τρικυμιώδης· ὁ ἄνεμος μυκώμενος συνεπιέζετο ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς παραλίας· ἡ θάλασσα μανιώδης συνεσπᾶτο κατὰ τῶν βράχων μετὰ θορύβου μακροῦ καὶ δυσήχου, ὁ δὲ ἀφρὸς τῶν κυμάτων ἀνυψοῦτο μέχρι τοῦ ἐξώστου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρὸ πολλῶν ὡρῶν ἵστατο ἡ Βανίνα Ὀρνάνου μετὰ τῶν θεραπαινίδων της, προσηλωμένη εἰς τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὅστις ἐσβέννυτο σκυθρωπὸς καὶ ἄχρους ἐπὶ τοῦ μαύρου ὁρίζοντος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου οὐδὲν ἱστίον πλοίου ἐφαίνετο.

— Οὔτε ἀπόψε! ἀνέκραξεν ἡ Βανίνα βαθέως στενάξασα.

— Οὔτε ἀπόψε! ἐπανέλαβον αἱ θεράπαιναι μετ' ἀνυπομονησίας καὶ λύπης.

Τὰς λακωνικὰς ταύτας φράσεις διεδέχθη μακρὰ σιωπή. Ἡ Βανίνα ἐγερθεῖσα περιεπάτει κατὰ μῆκος καὶ πλάτος ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, ἀνυψοῦσα κατὰ καιροὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν τοὺς πλήρεις ἐσωτερικῆς θλίψεως ὀφθαλμούς της. Καὶ ἐπειδὴ ἡ νὺξ ἤρχιζε νὰ ἐκτείνῃ τὸν νεκρώσιμον αὐτῆς πέπλον ἐπὶ τῆς θαλάσσης,

—Ἂς εἰσέλθωμεν, εἶπεν, αὔριον ἴσως θὰ εἴμεθα εὐτυχέστεραι.

— Αὔριον, αὔριον! ἐψιθύρισαν αἱ γυναῖκες μεταξύ των, κλείσασαι τὰς θύρας τοῦ ἐξώστου· ἡ δὲ Βανίνα κατέπεσεν ἐπὶ μεγάλου ἀνακλίντρου ὠχρὰ, σιωπηρὰ καὶ εἰς κατάστασιν γυναικὸς ἀπηλπισμένης καὶ καταβεβλημένης.

— Δεκαπέντε ἡμέραι εἶναι σήμερον, ἀνέκραξεν ἡ Μαρία, ἡ ἀρχαιοτέρα καὶ εὐνοϊκωτέρα τῆς Βανίνης θεραπαινὶς, δεκαπέντε ἡμέραι εἶναι σήμερον ἀφότου ἀναμένομεν τὴν αὔριον, καὶ ἡ αὔριον αὐτὴ, ὡς καὶ ἡ σήμερον, ψεύδει πάντοτε τὰς ἐλπίδας μας. Διατί νὰ ἐλπίζωμεν ἀπὸ τὴν θάλασσαν ἐνῷ ἔχομεν τὴν ξηρὰν ἐνώπιόν μας; Ἡ ὁ ὁδὸς ἀπὸ Μασαλίαν εἰς Γενοὺην δὲν εἶναι οὔτε μακρὰ οὔτε ἐπικίνδυνος ὥστε νὰ σᾶς προξενῇ τὸν φόβον ὑπὸ τοῦ ὁποίου φαίνεσθε ὅτι κατέχεσθε.

—Ἡ Βανίνα ἐστέναξεν, ἀλλὰ δὲν ἀπήντησε τίποτε· διότι ἄλλο τι τὴν ἐμπόδιζε τοῦ ν' ἀπαντήσῃ, παρὰ ὁ φόβος καὶ τὸ αἴτιον, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀναφέρει ἡ θεραπαινίς.

— Συγχωρήσατέ μοι, Κυρία, εἶπεν ἡ Μαρία, διότι τολμῶ νὰ σᾶς δώσω συμβουλὰς εἰς ὑπόθεσιν τόσον σπουδαίαν· ἀλλ' ὅσον βραδύνομεν, τόσον ἡ θέσις σας καταντᾷ δύσκολος· ὅσον οἱ ἐχθροὶ τοῦ συζύγου σας σταίνουσι παγίδας ἐναντίον του, τόσον λησμονοῦσιν τὴν πρὸς ὑμᾶς καλὴν διάθεσιν τῆς γερουσίας. Δὲν σᾶς τὸ ἔγραψε πολλάκις ὁ ἐκλαμπρότατος κύριος Βιβάλδης;

Ἀκούσασα τὸ ὄνομα τοῦτο ἡ Βανίνα ἐφριξίασεν.. ἐλαφρὸν πορφύρας χρῶμα ἐκάλυψε πρὸς στιγμὴν τὴν ὠχρότητα τοῦ μεγαλοπρεποῦς προσώπου της· οἱ δὲ μέλανες ὀφθαλμοί της προσηλώθησαν ἐπὶ σωροῦ ἐγγράφων κειμένων ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ἐφαίνοντο ζητοῦντες τὰς ἐπιστολὰς περὶ ὧν εἶχε λαλήσει ἡ Μαρία.

— Διὰ μερικὰ συμφέροντα, ἐξηκολούθησεν ἡ Μαρία ἐνθαρρυνθεῖσα ὑπὸ τῆς σιωπῆς τῆς Βανίνης, διὰ μερικοὺς λόγους πολιτικοὺς . . . . τοὺς ὁποίους δὲν ζητῶ νὰ μαντεύσω . . ἀπεθαρρύνθητε, κυρία, ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν σχολαστικὸν Ναπόνον τοῦ Βαστέλικα ἐξάδελφον τοῦ κυρίου Σαμπιέτρου, καὶ τὸν ἐπεφορτίσατε νὰ ὑπάγῃ νὰ παρακαλέσῃ τὸν ὑψηλότατον Δόγην, ὡς νὰ μὴ ἐδίδετε πίστιν εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ κυρίου Βιβάλδη ἢ ν' ἀμφιβάλλετε περὶ τῆς ἐπιρροῆς του εἰς τὰ πράγματα τῆς δημοκρατίας. Καὶ ἰδοὺ τί συμβαίνει. Τρεῖς μῆνες παρῆλθον ἀφότου τηκόμεθα εἰς τὴν γῆν τῆς Γαλλίας, ἡ ὁποία μᾶς δίδει ξηρὰν μόνον φιλοξενείαν, καταφύγιον, οὕτως εἰπεῖν, ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν, καταφύγιον αἰσχρότερον παντὸς ἄλλου, διότι μᾶς χορηγεῖται ἀπὸ δύναμιν φίλην. Δεκαπέντε ἡμέραι σήμερον περιμένομεν τὴν ἐπιρροφὴν τοῦ Ναπόνου ἀμφιβάλλουσαι παραπολὺ περὶ τῆς τύχης μας. Ἀφότου ἀνεχώρησεν ἐκεῖνος ὁ δύσροπος ἄνθρωπος, ἐλάβετε καμμίαν ἐπιστολὴν ἐκ μέρους του; δύνασθε νὰ εἰπῆτε ὅτι ἐνησχολήθη μετὰ ζήλου εἰς τὴν ὑπόθεσίν σας, ἐκεῖνος ὁ φύσει ψυχρὸς, σκυθρωπὸς καὶ πάντοτε σιωπηλός; Δὲν φαίνεται ὅτι ἔχει ἐπὶ τοῦ στόματός του σφραγίδα τὴν ὁποίαν ἀφαιρεῖ μόνον ὅταν θέλῃ ν' ἀντιλέξῃ; Τῇ ἀληθείᾳ κυρία, ἐὰν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σας, ἤθελα βεβαίως ἀπομακρύνει ἀπὸ ἐμὲ ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον τὸν τόσον ἐπικίνδυνον . . .

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἡ Βανίνα κατελήφθη ὑπὸ σπασμῶν, καὶ στηρίξασα τὸ μέτωπόν της ἐπὶ τῶν χειρῶν, ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις· εἶτα ἠρώτησε μὲ διακεκομμένην φωνήν.

— Ἐπικίνδυνος εἶπες; καὶ διατί ἐπικίνδυνος, Μαρία;

— Δὲν ἠξεύρω, κυρία, ἀπεκρίθη δ·στάζουσα ἡ θεραπαινίς . . . . Μ' ὅλας τὰς προσπαθείας μου, δὲν ἠμπορῶ νὰ πεισθῶ ὅτι ἦλθε νὰ μᾶς εὕρῃ εἰς Μασαλίαν χωρὶς κἀνένα καταχθόνιον σκοπόν. Δὲν εἶχε φύγει ἀπὸ τὴν Κορσικὴν μαζὶ μὲ τὸν σύζυγόν σας; Τὸ χρέος του δὲν ἦτο νὰ μείνῃ μαζί του, μὲ τὸν σύζυγόν σας, ὅστις ὄχι μόνον εἶναι ἀρχηγός του, ἀλλ' ἀκόμη καὶ γενὸς συγγενής του; καὶτόσον περισσότερον καθόσον ἕνας πιστὸς σύντροφος ἦτο πολὺ ἀναγκαῖος εἰς τὸν ἔνδοξον πρόσφυγα κατὰ τοὺς δυσυχεῖς ἐκείνους χρόνους, ὁ ὅτι τὸ χρυσίον τῆς Γενούης ἠμπορεῖ νὰ διεφθείρῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς συμφατριαστάς του διὰ τῆς ποσότητος τὴν ὁποίαν ὑπόσχεται εἰς ἐκεῖνον ὅστις τὴν παραδώσῃ Ποῦ ἄφησε τὸν Σαμπιέτρον; Εἰς Παρισίους, μᾶς εἶπε, καὶ μολαταῦτα οἱ ἀδελφοί σας γράφουν ὅτι ἐκεῖ δὲν ὑπῆγε ποσῶς· ἀκολούθως μᾶς ἐβεβαίωσεν ὅτι εὑρίσκεται εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ὅμως ὁ πρέσβυς τῆς Α Μεγαλειότητος μᾶς ἀπήντησεν, ὅτι εἰς Κωνσταντινούπολιν δὲν ἐγνώριζον τίποτε περὶ αὐτοῦ.

— Καὶ τί ἐξάγεις ἐξ ὅλων τούτων, Μαρία; ἠρώτησεν ἡ Βανίνα μὲ φωνὴν ἔτι διακεκομμένην. Μήπως ὑποθέτεις ὅτι ἐπρόδωσε τὸν σύζυγόν μου;

— Θεὸς φυλάξοι, κυρία! Οἱ δύο αὐτοὶ κύριοι εἶναι στενῶς συνδεδεμένοι διὰ δεσμῶν συμφέροντος, καὶ διὰ τοῦ θηριώδους καὶ ἀκάμπτου χαρακτῆρός των. Ἀλλὰ φοβοῦμαι μήπως ὁ κύριος ἐκεῖνος ἐπρόδωσεν ὑμᾶς, διότι εἶσθαι πολὺ ἀγαθὴ, πολὺ εὔπιστος καὶ πολὺ γενναία. Ποῖος δαίμων . . . διότι κανεὶς ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ τὸν θάνατον αὐτὸν ἂν ἐβλέπομεν, δὲν ἤθελεν ὁμολογήσει οὐδὲ λέξιν εἰς ὅ,τι σᾶς ἀφορᾷ . . . ποῖος δαίμων, λέγω, τοῦ εἶπεν ὅτι ὁ ἐκλαμπρότατος Βιβάλδης σᾶς ἐσυμβούλευσε νὰ καταφύγητε εἰς τὴν δημοκρατίαν διὰ νὰ ἀκυρωθῇ ἡ ἀπόφασις ἡ ὁποία δημεύει τὰς εἰς τὴν Κορσικὴν τὰς ἀπεράντους γαιοκτησίας σας; Τὰ κτήματα ταῦτα ἀνήκουν εἰς ὑμᾶς ἡ ὁποία κατάγεσθε ἐκ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τοῦ Ὀρνάνου, εἰς ὑμᾶς, ἡ ὁποία εἶσθε προικισμένη μ' ὅλας τὰς ἀρετὰς, καὶ ὄχι εἰς αὐτὸν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἄσημος ὀρεινὸς τοῦ Βαστέλικα, ρατιώτης τυχοδιώκτης καὶ εὐτυχήσας μόνον ἀφότου οἱ ἀδελφοί σας τῷ ἐχορήγησαν τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας καὶ σᾶς ἠνάγκασαν νὰ τοῦ προσφέρητε τὴν χεῖρά σας. Δὲν ἠκούσατε τὸν κακὸν ἐκεῖνον οἰωνὸν, ὅστις σᾶς ἀπέτρεπε τοῦ νὰ ἐπιχειρήσητε τὸ προσχεδιασθὲν ταξείδιον τῆς Γενούης, ἐνῷ τὸ ταξείδιον τοῦτο ἤθελε πείσει τὴν γερουσίαν περὶ τῆς χρηστότητός σας καὶ περὶ τῶν δικαιωμάτων σας, καὶ ἤθελε τὴν ἀποτρέψει τοῦ νὰ καταστήσῃ δυστυχῆ, ἕνεκα τοῦ πατρὸς, τὰ ἰδῶα τέκνα σας; Δὲν τὸν ἠκούσατε καταρώμενον τὴν ἀπιστίαν τοῦ Βιβάλδη καὶ τῆς Γερουσίας, καὶ ἀποδοκιμάζοντα τὸ σχέδιόν σας ὡς προσάπτον δυσφημίαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ὀρνάνου, αἶσχος εἰς τὸ τοῦ Σαμπιέτρου, καὶ προδοσίαν εἰς τὴν Κορσικήν; Καὶ μολαταῦτα πῶς ἀπετυφλώθητε τόσον, ὥστε νὰ συναινέσητε νὰ ὑπάγῃ αὐτὸς εἰς τὴν θέσιν σας νὰ διαπραγματευθῇ περὶ τῶν ἱερῶν αὐτῶν συμφερόντων μετὰ τοῦ ἰδίου Βιβάλδη; Πῶς ὑπήρξατε τόσον ἀπερίσκεπτος ὥστε νὰ ἐμπιστευθῆτε τὴν τύχην σας καὶ τὴν τύχην τῶν τέκνων σας εἰς ἐκεῖνον τὸν κακοῦργον;

Ἡ Βανίνα ἐσιώπα, ἀλλὰ παρατηρῶν τις αὐτὴν μετὰ προσοχῆς, σιωπηλὴν οὕτω καὶ ἀκίνητον ἱσταμένην, ἤθελε ἴδῃ ἀποπλάνησιν ἔκτακτον ἀπεικονιζομένην ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν της, καὶ ὠχρότητα βαθυτέραν, ἐπεκτεινομένην καὶ καλύπτουσαν ἀπὸ σκότος τὸ συνήθως ὠχρὸν πρόσωπόν της.

Ἡ Μαρία, ἐπὶ μᾶλλον ἐνθαρρυνθεῖσα ὑπὸ τῆς Βανίνης καὶ τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν λόγων της, ἥτις ἐφαίνετο ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν συναδελφῶν της, ἡτοιμάζετο νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πειστικὸν λόγον της. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ βροχὴ ἔπιπτε ῥαγδαία καὶ, ὠθουμένη ὑπὸ τῆς ὁρμητικῆς πνοῆς τοῦ ἀνέμου, προσέβαλλε βιαίως τὰς ὑέλους τῶν παραθύρων τῶν κεκλεισμένων καὶ ὑπὸ τῆς χαλάζης μαστιζομένων. Ἀστραπὴ αἰφνήδιος καὶ ζωηρὰ ἐφώτισε τὸ εἴκημα, καὶ τοι φωτιζόμενον ὑπὸ πολυφώτων λυχνιῶν καὶ λαμπάδων, ὁ δὲ κρότος τοῦ κεραυνοῦ ἠντήχησεν ὑποκώφως ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ ἐξηφανίσθη μακρὰν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἡ Βανίνα ἠγέρθη ἔντρομος καὶ ἔστη ἀκροαζομένη τὴν καταιγίδα, ὡσὰν νὰ ἤθελε νὰ τὴν ἐρωτήσῃ τι.

— Τρομερὰ νύξ! εἶπεν ὡσεὶ πτοηθεῖσα ὑπὸ ὀλεθρίου προαισθήματος.

Αἱ δὲ θεράπαιναι ἔκαμον τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἐψιθύρισαν ταπεινῇ τῇ φωνῇ

Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ ἀπὸ κἀνὲν δυστύχημα!

Β'.

Αποσυρθῆτε εἰς τοὺς κοιτῶνάς σας, κοράσια, εἶπεν ἡ Βανίνα· ἡ νὺξ αὕτη δὲν εἶναι νὺξ διὰ μακρὰν ἀγρυπνίαν.

Καὶ εἰποῦσα ἔτεινε πρὸς αὐτὰς τὴν χεῖρά της, τὴν ὁποίαν ἅπασαι ἠσπάσθησαν σεβασμίως.

Η Μαρία μείνασα τελευταία, ἐσταμάτησεν ἐπὶ τῆς θύρας.

— Ω Μαρία! εἶπε, σιγαλῇ τῇ φωνῇ ἡ Βανίνα, καὶ ἔτεινε πρὸς αὐτὴν τοὺς βραχίονας, ὡς νὰ ἐφοβεῖτο νὰ μείνῃ μόνη. Η πιστὴ Μαρία ἔδραμε πρὸς αὐτὴν μετὰ προθυμίας καὶ ἀδελφικῆς στοργῆς.

Ω Μαρία! ἐπανέλαβε μετὰ λυγμῶν ἡ Βανίνα, οἱ λόγοι σου ἐνέπνευσαν φόβον εἰς τὴν ψυχήν μου, καὶ τὸν φόβον αὐτὸν δὲν δύναμαι νὰ τὸν κρύψω ἀπὸ σέ, ἡ ὁποία συνεμερίσθης μετ' ἐμοῦ τὸ γάλα τῆς μητρός σου, ἀπὸ σέ, ἡ ὁποία ἐθυσίασες ὑπὲρ ἐμοῦ τὴν νεότητα καὶ αὐτὸν τὸν ἔρωτά σου... Δὲν ἐλησμόνησα τὴν θυσίαν σου, Μαρία... καὶ ἐνθυμοῦμαι τὸν δυστυχῆ Γουάστιον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἠρνήθης τὴν χεῖρά σου ὅτε ἐγὼ ἠναγκάσθην νὰ προτιμήσω τὴν ἰδικήν μου εἰς τὸν κύριόν του... Διὰ ν' ἀκολουθήσῃς τὴν εἱμαρμένην μου ἠρνήθης τὰς ἐλπίδας σου, τὰς κλίσεις σου, τὸ μέλλον σου.

— Ω! κυρία μὴ μοῦ λαλῆτε περὶ θυσιῶν, ἀνέκραξε ζωηρῶς ἡ Μαρία, παρατηρήσασα τὴν ὑπερβολικὴν συγκίνησιν τῆς Βανίνας, ἴσως ὑμεῖς ὑπήρξατε, ἀναμφιβόλως ὑμεῖς ὑπήρξατε δυστυχεστέρα ἀπὸ ἐμέ· ὑμεῖς ἐχάνετε τὸν Βιβάλδην καὶ ἐνωμφεύεσθε ἄλλον, ἐγὼ τοὐλάχιστον ἔμενον ἐλευθέρα καὶ κυρία τῶν θλίψεων καὶ τῶν στεναγμῶν μου, ἐγὼ τοὐλάχιστον περὶ ὅλων τούτων δὲν εἶχα νὰ δώσω λόγον εἰς κανένα. Η θλίψις σας, τὴν ὁποίαν μὲ πολλὴν γενναιότητα κατεπνίγετε καὶ ἡ καρτερία σας μοῦ ἐχρησίμευσαν ὡς παρηγορία καὶ παράδειγμα... Αμφότεραι ἴδαμεν, χωρὶς νὰ κλαύσωμεν, τὰς γενουϊνσίας γαλέας ἀναχωρούσας ἀπὸ τὴν Βαστίαν, καὶ φερούσας μακρὰν τὰς εὐθυμίας τοῦ βίου μας... χωρὶς νὰ χύσωμεν δάκρυα προσεβλέψαμεν ἀμφότεραι πρὸς τὸν ὁρίζοντα.... Ω! θλιβερὰ ἦτο ἐκείνη ἡ ἡμέρα, ἡ ἡμέρα ἐκείνη αἰωνίου ἀποχαιρετισμοῦ, καλή μου κυρία! Καὶ μολαταῦτα οὔτε ὑμεῖς οὔτε ἐγὼ τὴν ἐθρηνήσαμέν ποτε, ἐκτὸς τὴν νύκτα ταύτην τὴν ὀλεθρίαν, νύκτα στεναγμῶν, καθ' ἣν συμμερίζομαι ὅλους τοὺς φόβους σας, ὅλα τὰ προαισθήματα τὰ ὁποῖα σᾶς ἐμπνέουν εἰς τὴν ψυχὴν ἡ καταιγὶς καὶ ὁ μηκυθμὸς τοῦ κεραυνοῦ.

Ας ἦναι τελευταία αὐτὴ ἡ νὺξ καθ' ἣν τοὺς θρηνοῦμεν, Μαρία!.... τοὐλάχιστον δι' ἐμέ, δι' ἐμὲ μόνην... διότι δι' ἐσὲ τὰ δάκρυα δὲν εἶναι ἁμάρτημα. Ο Θεὸς θέλει μοῦ ζητήσει λόγον διὰ τὰ δάκρυα τὰ ὁποῖα ἐκράτησα κεκλεισμένα εἰς τὴν καρδίαν μου καὶ θέλει μοι συγχωρήσῃ ἴσως τὴν ἀπερισκεψίαν εἰς τὴν ὁποίαν μετὰ δέκα ἔτη ὑπέπεσα, ζητήσασα εἰς τὰς θλίψεις μου ἀρρωγὴν καὶ προστασίαν ἀπὸ τὸν Βιβάλδην... Μολαταῦτα σὺ γνωρίζεις τὴν ἱερότητα τοῦ σκοποῦ μου καὶ τὴν ἁγνότητα τοῦ ἰδικοῦ του, τὴν προστασίαν του ἐζήτησα μόνον χάριν τῶν τέκνων μου, τὰ ὁποῖα κατεδικάσθησαν ἴσως, ἕνεκα τῶν σφαλμάτων τοῦ πατρός των, ν' ἀποθάνωσι περιπλανώμενα καὶ πτωχά· κάμμία ἄλλη σκέψις δὲν τὸν παρεκίνησε νὰ μοῦ προσφέρῃ τὴν ἀρρωγήν του παρὰ ἡ ἀνάμνησις τῶν εὐεργεσιῶν τὰς ὁποίας ἐχρεώστει πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἡ εὐσπλαγχνία τὴν ὁποίαν τῷ ἐνέπνεων ὁ δυστυχὴς βίος μου καὶ ἡ ἐγκατάλειψις τοῦ οἴκου μου.

— Ο Θεὸς εἶναι δίκαιος, καλή μου κυρία, καὶ ὅλα τὰ δεινά σας τοῦ εἶναι γνωστά· ὅθεν θὰ ἐστάθμισεν εἰς τὴν πλάστιγγα τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν τῶν πλασμάτων του. Αὐτὸς γνωρίζει ὁποῖα τεχνάσματα καὶ ὁποίας ἀπάτας μετεχειρίσθησαν οἱ ἀδελφοί σας διὰ νὰ σᾶς σύρουν ὡς θῦμα εἰς τὸ θυσιαστήριον, διὰ νὰ σᾶς παραδώσουν εἰς τὸν Σαμπιέρον, εἰς ἐκεῖνον τὸν θηριώδη ἄνθρωπον, τὸν ἐκδικητικόν, τὸν ἀλαζόνα. εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἐπέπεσε καθ' ὑμῶν καθὼς ὁ ἱέραξ ἐπιπίπτει κατὰ τῆς δειλῆς περιστερᾶς. Παναγιά μου! τί συνοικέσιον!

Η Βανίνα ἐφρικίασεν ὡσαν ὁ Σαμπιέρος ἦτο παρών, ὡσὰν εὑρίσκετο μετ' αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου, ὡσὰν ἤθελον νὰ τὴν ὁδηγήσουν εἰς τὴν οἰκίαν, μάρτυρα τοσούτων στεναγμῶν καὶ τοσούτων πανωχίων ἀγωνιῶν... Μολαταῦτα κατέστειλε τὸν φόβον της, καὶ εἶπε μετὰ γλυκείας καὶ πλήρης ἐγκατερίας φωνῆς.

— Εἶναι σύζυγός μου, Μαρία!.. εἶναι ὁ πατὴρ τῶν τέκνων μου.

Καὶ ἐδείκνυε διὰ τῆς χειρός της, εἰς τὸ βάθος τοῦ κοιτωνίσκου, τὸ μέρος ὅπου ἀνεπαύοντο τὰ προσφιλῆ τέκνα της.

— Ἐὰν ἀγαπᾶτε τὰ τέκνα σας, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία μετ' ἀνησύχου σπουδῆς, διατί ἐχάσετε ἐδῶ τόσας ἡμέρας καὶ τόσας νύκτας ἀναμένουσα; Διατί νὰ πιασθῆτε εἰς τὰς παγίδας τοῦ ἰσκαριώτου ἐκείνου τοῦ Ναπόνου, ὅστις, ἀγνοῶ, πῶς γνωρίζει ὅλα τὰ μυστικά σας, χωρὶς αὐτὸς νὰ σᾶς ἐμπιστευθῇ οὔτε ἓν ἐκ τῶν ἰδικῶν του; Διατί ἡμεῖς εὑρισκόμεθα ἀκόμι εἰς τὴν μονήρη αὐτὴν χώραν τῆς Μασαλίας; διατί τὰ τέκνα σας εἶναι ἀκόμι ἐδῶ ἄνευ τῶν προστατῶν τοὺς ὁποίους σᾶς ὑπεσχέθη εἰς Γενούην ὁ γενναῖος Βιβάλδης. Ω Κυρία μου, ὦ φίλη μου, ὦ ἀδελφή μου, ἐπειδὴ ἡ αὐτὴ χεὶρ μᾶς ἐβαυκάλισε καὶ τὰς δύο, ἐπειδὴ ἐβυζάξαμεν τὸ αὐτὸ γάλα, σὲ ἐξορκίζω νὰ δώσῃς τέλος εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς δισταγμούς σου, καὶ νὰ λάβῃς ἀπόφασιν ἀξίαν γυναικὸς τοῦ βαθμοῦ σου· ἡ ἐπαύριον ἂς μὴ μᾶς εὕρῃ πλέον ἐδῶ...

Εν τῇ παραφορᾷ τοῦ λόγου της, ἔσυρε τὰ μετάξινα παραπετάσματα τοῦ κοιτωνίσκου καὶ ἐδείκνυε πρὸς τὴν Βανίναν τὴν μικρὰν κλίνην ἐφ' ἧς ἐκοιμῶντο τὰ δύο παιδία, ἀγνοοῦντα τὴν θλίψιν ἣν ἐπροξένουν εἰς τὴν μητέρα των.

Τὸ φῶς τῶν λαμπάδων μόλις ἔφθανε εἰς τὸ βάθος τοῦ κοιτωνίσκου, καὶ μολαταῦτα τὸ διαπεραστικὸν βλέμμα τῆς μητρὸς εἰσέδυσε ζωηρότερον ἢ τὸ φῶς διὰ τῆς ἀμυδρᾶς ἐκείνης λάμψεως, καὶ εἶδεν ἐπὶ τῶν λευκῶν προσκεφαλαίων τὴν ξανθὴν κόμην τῶν τέκνων της καὶ τὸ στόμα της ἤκουσε τὴν γλυκεῖαν ἀναπνοήν, ἥτις ἐξήρχετο ἐκ τῶν τρυφερῶν χειλέων των. Η Βανίνα ἠγέρθη ὡσεὶ δύναμις ἀόρατος τὴν ὤθει· στιγμιαῖον ἐρύθημα διεχύθη ἐπὶ τῶν ὠχρῶν παρειῶν της, ὅμοιον

πρὸς ἀστραπὴν ἥτις χρυσώνει πρὸς στιγμὴν τὰ νυκτερινὰ νέφη καὶ ἐξαφανίζεται ἀκολούθως· καὶ προχωρήσασα ἓν βῆμα πρὸς τὸν κοιτωνίσκον, ἀνέκραξε μετὰ φωνῆς, ἣν ἀδυνατοῦμεν νὰ περιγράψωμεν.

— Ας ἀναχωρήσωμεν, τέκνα μου!.., καὶ ἡ μήτηρ σας ἂς πάθῃ ὅ,τι θέλῃ ὁ Θεός.

Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἠκούσθησαν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν θυρῶν τῆς οἰκίας βαρέα κρούσματα ἀντηχήσαντα μέχρι τῶν ἐσωτερικῶν διαδρόμων καὶ μέχρι τῶν στοῶν, αἵτινες ὡδήγουν εἰς τὸ οἴκημα τῆς Βανίνας... Ἐσαμάτησε τρέμουσα ἐπὶ τῆς φλιᾶς τῆς θύρας τοῦ κοιτωνίσκου· ἐπλησίασε ἔντρομος πρὸς τὴν Μαρίαν, καὶ ἔτεινε τὸ οὖς πρὸς τὸν κρότον, ὅστις ἐξετείνετο ἔξωθεν.

— Ποῖος κτυπᾷ αὐτὴν τὴν ὥραν; ἠρώτησαν ἀλλήλας αἱ δύο γυναῖκες ταυτοχρόνως.

Ἠκουσαν τὸν κρότον τῶν θυρῶν καὶ τῶν κιγκλίδων... Ἐκ τοῦ κρότου τούτου ἠννόησαν ὅτι ὁ θυρωρὸς εἶχεν εἰσάξει τινὰ εἰς τὴν αὐλήν· μετ' οὐ πολὺ ἡ μεγάλη κλίμαξ ἤχησεν ἀπὸ τὸν κρότον τῶν βημάτων.

— Ο Ναπόνος θὰ εἶναι! ἀνέκραξεν ἡ Βανίνα πεπεισμένη ὑπὸ αἰφνηδίας ἐλπίδος· καὶ ἔδραμεν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ οἰκήματος... Ο Ναπόνος ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιόν της ὡς φάντασμα, περιβεβλημένος ἐντὸς πλατυτάτου ἐπανωφορίου καταβρέκτου ὑπὸ τῆς βροχῆς.

— Μὲ ἀκολουθεῖ καὶ ὁ ἴδιος, εἶπε μὲ βραγχώδη φωνὴν πρὸς τὴν Βανίναν, ἥτις ἐπροχώρει πρὸς αὐτόν.

— Ο ἴδιος! ἀνέκραξε πλήρης χαρᾶς ἡ Βανίνα, ὁ ἴδιος! ὁ Βιβάλδης!

— Ο σύζυγός σας, ἀπήντησεν ἀταράχως ὁ Ναπόνος

Καὶ ὁ Σαμπιέτρος ἐπαρουσιάσθη ἐπὶ τῆς φλιᾶς τοῦ οἰκήματος δεικνύων τὸ ὑψηλόν του ἀνάστημα κεκαλυμμένον ὑπὸ τῆς τρομερᾶς πανοπλίας του.

Γ'.

Εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ἐμφάνισιν τοῦ Σαμπιέτρου, ἡ Μαρία ἐξέφερε κραυγὴν καὶ περιεμαζεύθη πλησίον τῆς κυρίας της, ὡς νὰ ἐζήτει νὰ τὴν προφυλάξῃ ἀπὸ μέγαν κίνδυνον· Η Βανίνα εἶχε μείνει ἀκίνητος καὶ σταματήσει ἀκριβῶς ἔμπροσθεν τοῦ συζύγου της... δὲν ὑπῆγεν εἰς συνάντησίν του, ὡσὰν νὰ ἦτο ἀδιασπάστως προσκεκολλημένη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ωχρὰν ὑπέρ ποτε καὶ ὁμοίαν πρὸς φάντασμα βλέπων τις αὐτὴν ἤθελεν εἴπει, ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ συζύγου της εἶχεν ἐπενεργήσει ἐπ' αὐτῆς, ὅ,τι ἐπενήργει ἡ φρικώδης θέα τῆς μυθολογουμένης κεφαλῆς τῆς Μεδούσης. Ο Σαμπιέτρος εἰσῆλθε βραδυπορῶν ἐντὸς τοῦ οἰκήματος, περιέφερε περὶ ἑαυτὸν βλέμμα θηριῶδες, ὅμοιον πρὸς τὸ τοῦ λέοντος ὅταν καταμετρεῖ τὸ ἄντρον του, εἶτα ἔκαμε νεῦμα πρὸς τὴν Μαρίαν ν' ἀπομακρυνθῇ, καὶ πρὸς τὸν Ναπόνον νὰ τὴν συνοδεύσῃ. Οὐδεὶς ἦχος φωνῆς ἠκούσθη, παρὰ ὑπόκωφός τις στεναγμὸς τῆς θεραπαινίδος, καὶ ὁ κρότος τῆς θύρας κλεισθείσης μετὰ τὴν ἔξοδόν της. Η Βανίνα μὴ ὑποστηριζομένη πλέον ὑπὸ τῆς Μαρίας κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου καὶ ἐφρικίασεν ἐκ τοῦ τρόμου ἰδοῦσα ἑαυτὴν μόνην μετὰ τοῦ Σαμπιέτρου.

Μετά τινας φρικώδεις στιγμὰς σιωπῆς, ὁ πολεμάρχης ἐπλησίασε ψυχρῶς πρὸς τὴν Βανίναν, καὶ τῇ εἶπεν·

Η ἔλευσίς μου σᾶς ἐθορύβησε πολύ, κυρία, βλέπω ὅτι δὲν τὴν ἐπεριμένετε... οὔτε σᾶς εὐχαρίστησε. Η φήμη, ἥτις ἀρέσκεται νὰ διαδίδῃ τὰ δυστυχήματά μου καὶ τὰς ἀδικίας μου σᾶς παρέστησαν ἴσως ὡς ἀδύνατον τὴν ἐπάνοδόν μου, καὶ ἴσως οὕτω σᾶς ἔπεισαν νὰ πιστεύητε καὶ οἱ Γενουϊνσιοι. Αλλ' ἐξέλθετε τῆς ἀπάτης σας! Ο Σαμπιέτρος ἐπιστρέφει ἀπροσδοκήτως φερόμενος ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς τρικυμίας.

Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἀφῆρεσε τὸ ἐπανωφόριόν του δι' οὗ ἦτο περιβεβλημένος καὶ ἐπαρουσιάσθη μὲ τὴν πολεμικὴν στολήν του χρώματος κυανοῦ, μὲ τὸν ἐπενδύτην του ἐκ δέρματος βουβάλου, μὲ τὰ πιστόλιά του εἰς τὴν ζώνην, καὶ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐστηριγμένην ἐπὶ τῆς λαβίδος τοῦ ἐγχειριδίου του. Ἐπλησίασε καθ' ἓν βῆμα πρὸς τὴν Βανίναν, καὶ ἐξηκολούθησε τὸν λόγον μὲ ὕφος ἀγερωχον.

— Οὔτε ὅλοι οἱ Γενουϊνσιοι, οὔτε ὅλαι αἱ τρικυμίαι, οὔτε ὅλαι αἱ θάλασσαι δὲν ἠμποροῦν κἀν πρὸς στιγμὴν νὰ κρατήσουν τὸν Σαμπιέτρον! Ὅλαι αἱ καρδίαι τῶν ἀληθῶν Κόρσων προησθάνθησαν ἤδη τὴν ἔλευσίν μου· ἀπὸ μιᾶς ἄκρας μέχρι τῆς ἄλλης τῆς νήσου, εἰς τὰ βουνὰ καὶ εἰς τὰς κοιλάδας, εἰς τοὺς πύργους καὶ εἰς τὰς πόλεις, ἡ σάλπιγξ τοῦ Βαστέλικα ἤχησεν εἰς τὸν ἀέρα τὸ ἆσμα τῆς ἐκδικήσεως... Μόνον ἡ καρδία τῆς Βανίνας ἀμφίβαλε περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ Σαμπιέτρου, διότι ἡ καρδία τῆς Βανίνας Ὀρνάνου εἶναι καρδία Γενουϊνσίας.

— Η καρδία τῆς Βανίνας Ὀρνάνου ποτὲ δὲν ἐξετιμήθη ὅσον ἔπρεπεν ὑπὸ τῆς καρδίας τοῦ Βαστέλικα· ἡ καρδία τῆς Βανίνας ἐστέναξε σιωπηρῶς διὰ τὸν καταστρεπτικὸν πόλεμον, ὅστις ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐπικρατεῖ εἰς τὴν δυστυχῆ πατρίδα της· καὶ ἡ μόνη εὐχὴ τὴν ὁποίαν ποτὲ ἐξέφρασε ἦτο τὸ νὰ ἴδῃ νὰ παύσουν αἱ αἱματηραὶ ἐκείναι διενέξεις καὶ ν' ἀποκατασταθῇ ἡ εἰρήνη μεταξὺ δύο ἐθνῶν τοσοῦτον στενῶς συνδεδεμένων διὰ συμφερόντων κοινῶν καὶ διὰ δεσμῶν οἰκογενειακῶν.

Καὶ μολαταῦτα ὅταν τὸ ξίφος ἐτύρθη ἐκ τῆς θήκης, ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως της οὔτε ἐσιώπησεν, οὔτε ἐχαλαρώθη εἰς τὴν καρδίαν της... Ὅσον διὰ τὸν πρὸς τὸν σύζυγόν της ἔρωτα, ἡ Βανίνα τοῦ ἐθυσίασε τὰς γαῖάς της, τὰς προσόδους της, τοὺς θησαυρούς της.

— Καὶ διὰ τὰ ὁποῖα μετημελήθη ἀνολούθως! ἀνέκραξεν ὁ Σαμπιέτρος μετὰ σαρκασμοῦ, ναὶ μετημελήθη ἡ γενναία Βανίνα, μετημελήθη καὶ ἠθέλησε νὰ τ' ἀνακτήσῃ!... Ἐταπεινώθη ἀνάνδρως ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν τοῦ Σαμπιέτρου ζητοῦσα παρ' αὐτῶν τὴν περιουσίαν της, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἀποσπάσῃ τὴν τύχην της ἀπὸ τὴν τοῦ ἀνδρός της, νὰ ἐπιδείξῃ πολυτέλειαν εἰς αὐτὰ τὰ ἴδια μέρη ὅπου ὁ σύζυγός της ὑπῆρξε πρόσφυξ, καὶ νὰ εὐθυμῇ εἰς τὸν πύργον τὸν βαμμένον ὑπὸ τοῦ αἵματός του καὶ εἰσέτι ἀντηχοῦντα ἐκ τῶν στεναγμῶν τῶν σφαγέντων συντρόφων του.

Τότε ἡ Βανίνα ἠγέρθη ὁρμητικῶς καὶ δείξασα τὸν κοιτωνίσκον, ὅπου ἐκοιμῶντο τὰ τέκνα της, ἀπεκρίθη θαρραλέως.

— Ἡ μήτηρ εἶχε πρὸς αὐτὰ τὰ τέκνα τὴν εὐσπλαγχνίαν, τὴν ὁποίαν ὁ πατὴρ των ποτὲ δὲν ἠσθάνθη, δι' αὐτὰ καὶ μόνον ἐροβήθη τὴν πτωχείαν καὶ τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ συζύγου της.

— Ἀθλία! διέκοψεν αὐτὴν ὁ Σαμπιέτρος, τολμᾷς νὰ λαλῇς περὶ τῶν τέκνων σου ὅτε σὺ ἠτίμασας καὶ αὐτὰ καὶ τὸν πατέρα των! Τὰ τέκνα τοῦ Σαμπιέτρου νὰ καταντήσουν νὰ ζῶσιν ἀπὸ τὸ ἔλεος τῶν Γενουϊνσίων! νὰ καταδικασθῶσι νὰ λαμβάνουν τεμάχιον ἄρτου ἀπὸ τὴν χεῖρα ἡ ὁποία προσφέρει ἀμοιβὴν διὰ τὴν κεφαλήν μου! νὰ καταχρατηθῶσιν ὡς ὅμηροι ὑπὸ τῆς καταχθονίου δημοκρατίας, νὰ ἀνατραφῶσιν μὲ τὴν μαλθακίαν ἐκείνην τῶν πατριχίων, μὲ τὴν περιφρόνησιν τῶν ἀρρένωπῶν ἀρετῶν τῆς Κορσικῆς, καὶ ἴσως καὶ μὲ τὸ πρὸς τὸν πατέρα των μῖσος! Ἅμα μ' ἐδείξες τὰ τέκνα σου, μοῦ ἀπεκάλυψες ὅλην τὴν χαμέρπειαν τῆς ψυχῆς σου.

— Σαμπιέτρε,, ἀνέκραξε τότε μετὰ γενναίας ἀγανακτήσεως ἡ Βανίνα, λησμονεῖς ὅτι ἔχεις ἐνώπιόν σου μίαν ἀπόγονον τῶν Ορνάνων, γυναῖκα βασιλικῆς καταγωγῆς, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἔκλιναν αἱ εὐγενέστεραι κεφαλαὶ τῆς Κορσικῆς, καὶ τὴν ὁποίαν σὺ ὁ ἴδιος παρὰ πάντα ἄλλον ὤφειλες νὰ σέβεσαι καὶ νὰ τιμᾷς, οὐχὶ ὡς ὁ ἀνὴρ τὴν σύζυγον, ἀλλ' ὡς ὁ ὑποτελὴς τὸν κυριάρχην του;

— Εἶναι πολὺς καιρὸς ἤδη, ἀπεκρίθη ὁ Σαμπιέτρος, πολὺς καιρὸς ἀφότου δὲν ἀναγνωρίζω κυριάρχας Κόρσους. Ἡ εὐγένειά μου εἶναι γεγραμμένη μὲ χαρακτῆρας ἀνεξαλείπτους, μὲ τὸ αἷμά μου, καὶ ἡ ἰσχύς μου μὲ τὸ ξίφος μου. Ἡ ἰδική σου εὐγένεια ἐξηλείφθη μὲ τὴν δυσφημίαν τῶν πράξεών σου, ἡ ἰσχύς σου ἐξηφανίσθη ὁμοῦ μὲ τὴν ἀρετήν σου.

Λέγων ταῦτα ὁ Σαμπιέτρος εἶχε βαθμηδὸν κυριευθῆ ὑπὸ ὀργῆς ἥτις δὲν ἐγνώριζε πλέον οὐδένα χαλινόν· οἱ ὀφθαλμοί του ἐσπινθηροβόλουν ὑπὸ τὰ μέλανα βλέφαρά του ὡς δύο πεπυρακτωμένοι ἄνθρακες ἐρεθιζόμενοι ὑπὸ ἐπιμόνου πνοῆς· τὸ μέτωπόν του συνωφρυᾶτο, οἱ μυῶνες τοῦ προσώπου του συνεσέλλοντο ὥστε ὑπὸ δυνάμεως σπασμωδικῆς, ἡ δὲ χείρ του ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς λαβίδος τοῦ ἐγχειριδίου του, σφίγγουσα αὐτὴν βιαίως ὡς ὁ καταποντισθεὶς ἄνθρωπος, βλέπων τὸν θάνατόν του, προσκολλᾶται εἰς τὴν σανίδα ἀφ' ἧς ἐλπίζει τὴν σωτηρίαν του. Ἡ Βανίνα δ' ἑνὸς καὶ μόνου βλέμματος ἐννόησε τὸ φρικῶδες τῆς θέσεώς της, καὶ καταπεσοῦσα πάλιν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ἤρχισε νὰ χύνῃ δάκρυα κρουνηδόν.

— Καὶ ἐλπίζεις ἀκόμη, ἀνέκραξεν ὁ Σαμπιέτρος, μετὰ φωνῆς πεπνιγμένης ἐκ τῆς λύσσης, καὶ ἐλπίζεις ἀκόμη ὅτι θέλω ἀνεχθῆ τὸ αἶσχος μὲ τὸ ὁποῖον ἠθέλησες νὰ μὲ καλύψῃς; Δὲν ἠξεύρεις ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ Βαστέλικα δὲν δύναται νὰ συντριβῇ εἰς τὰς χεῖρας σου ὡς τὸ εὔθραστον παίγνον εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς κοφασίου; Δὲν ἐσκέφθης ὅτι τὰ τέκνα τοῦ Σαμπιέτρου δὲν ἐγεννήθησαν διὰ νὰ χρησιμεύσουν ὡς ἀνεβάθρα εἰς τοὺς τυράννους;

Καὶ ῥίψας ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς Βανίνας δέσμην ἐπιστολῶν, ἐξηκολούθησε τὸν λόγον παρά ποτε ὠργισμένος.

Εἰς τὰς ἐπιστολὰς ταύτας τὰς γραφείσας ὑπὸ τῆς χειρός σου καὶ ἀπευθυνθείσας πρὸς τὸν Βιβάλδην σου, σὺ ἡ ἰδία ὑπέγραψες τὴν καταδίκην σου. Τὰς ἀναγνωρίζεις αὐτὰς τὰς ἐπιστολάς; ἐνθυμεῖσαι τὰς ἀτιμωτικὰς ἐκφράσεις τὰς ὁποίας ἐμπεριέχουσι;

Αἱ ἐκφράσεις αὐτῶν τῶν ἐπιστολῶν, ἀπεκρίθη ἡ Βανίνα, εἶναι τοιαῦται ὁποίας γυνὴ χρηστὴ δύναται ν' ἀπευθύνῃ πρὸς χρηστὸν εὐπατρίδην, τίποτε ἄλλο δὲν ἐμπεριέχουν παρὰ δείγματα εὐγνωμοσύνης, διὰ τὰς προσφορὰς τὰς ὁποίας μοὶ ἔκαμεν ὑπὲρ τῶν τέκνων μου, τίποτε ἄλλο παρὰ δείγματα στοργῆς, τυφλῆς πρὸς ὅλα ἐκτὸς πρὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν εὐδαιμονίαν των. Μὴ διαβάλλῃς τοὺς σκοπούς μου, Σαμπιέτρε, καὶ σεβάσθητι αὐτοὺς διὰ τὴν τιμὴν τῆς συζύγου σου.

Ο Σαμπιέτρος ἐμειδίασε πικρῶς, καὶ σύρας ἐκ τοῦ κόλπου του ἐπιστολὴν, τὴν ἐξετύλιξε ἐνώπιον τῆς Βανίνας καὶ ἀκολούθως ἀνέκραξε.

— Ἀκουσον πῶς ὁ Βιβάλδης σέβεται τὴν τιμὴν τῆς γυναικὸς τοῦ Σαμπιέτρου. Καὶ ἐκάθησεν ἔμπροσθεν τῆς Βανίνας κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα τὴν ἐπιστολὴν ἀνοικτὴν, γόνυ πρὸς γόνυ, πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, ἀναπνοὴν πρὸς ἀναπνοὴν, ὡς ὄφις ἀτενίζων περιστεράν. Ἡ Βανίνα ἐπληροφορήθη ὅτι ἡ ἀλληλογραφία της εἶχε προδοθῆ ὑπὸ τοῦ Ναπονίου καὶ ὅτι τὰ προαισθήματά της καθὼς καὶ τὰ τῆς Μαρίας, δυστυχῶς, εἶχον ἐπαληθεύσει. Οὐδεμία ἀνθρωπίνη γλῶσσα δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀγωνίαν τῆς καρδίας του.

Ο Σαμπιέτρος ἀναγινώσκων ἐσταμάτει εἰς πᾶσαν φράσιν ἔχουσαν ἔννοιαν διαφορουμένην, καὶ ἠτένιζε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῆς δυστυχοῦς γυναικὸς, διὰ νὰ κατασκοπεύσῃ τὰς ἐντυπώσεις, ἃς ἡ λυπηρὰ ἐκείνη ἀνάγνωσις τῇ ἔκαμνεν.

« Ἡ ἀποστολή σας, Βανίνα, μὲ ἐνέπλησε χαρᾶς, διότι μοὶ ἔφερεν τὴν συγκατάθεσίν σας εἰς τε τὰς προτάσεις μου καὶ τὰ σχέδια τῆς σεβαστῆς Γερουσίας ... χάρις πλήρης ἀπεδόθη εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς τὰ τέκνα σας, καὶ ὅλη ἡ περιουσία τοῦ οἴκου τοῦ Ὀρνάνου, ἡ ὁποία εἶχε παραχωρηθῇ εἰς τὴν δημοκρατίαν θέλει σᾶς ἀποδοθῇ ἅμα ὁρκισθῆτε εἰς τὴν γερουσίαν καὶ συνεναισθῆτε ὥστε τὰ τέκνα σας νὰ κηρυχθῶσι ἐπιτροπευόμενα τοῦ Σὰν Γεωργίου, ν' ἀνατραφῶσιν εἰς τὸ σχολεῖον τῶν εὐγενῶν τοῦ Δόμα, μετὰ τῶν υἱῶν τῶν πατριχίων μας, καὶ νὰ φέρωσι εἰς τὸ ἑξῆς τὸ ὄνομα τοῦ Ορνάνου, ὥστε τὸ ὄνομα τοῦ Βαστέλικα νὰ μὴ διαιωνισθῇ δοθὲν εἰς αὐτὰ ἀπὸ τὸν ἀποκεκηρυγμένον Σαμπιέτρον... φέρετε εἰς πέρας πᾶν τὸ δυνάμετον να βραδύνῃ τὴν ἀναχώρησίν σας, καὶ ἅμα τῇ ἐπιστροφῇ τοῦ ἐπιφέροντος τὴν παροῦσαν ἀναχωρήσατε αὐθωρεί. Εγὼ θέλω ἔλθει εἰς συνάντησίν σας εἰς τὰ σύνορα τῆς δημοκρατείας, εἴς τινα πόλιν ὀλίγον ἀπέχουσαν τῆς Βεντιμιλίας. Σᾶς συμβουλεύω νὰ κάμητε τὴν ὁδηπορίαν σας διὰ ξηρᾶς, ὡς ἀσφαλεστέραν δι' ὑμᾶς ἕνεκα τῆς ὥρας τοῦ ἔτους εἰς ἣν εἰσερχόμεθα ἤδη Αμα φθάσητε εἰς Γενούην, θέλω σᾶς ὁδηγήσει

εἰς Βόλητρον, εἰς θελκτικὴν καὶ χαρίεσσαν ἐξοχὴν, μακρὰν τῆς τύρβης τοῦ κόσμου, ὅπου κατοικεῖ ἡ ἡσυχία καὶ ἡ εἰρήνη... Ἐκεῖ, ὦ Βανίνα, θὰ δύναμαι νὰ σὲ βλέπω ἐνίοτε, ν' ἀπολαμβάνω τὴν ἀνέφραστον εὐδαιμενίαν τοῦ νὰ προσβλέπω εἰς τὸ πρόσωπόν σου καὶ ν' ἀκούω τὸν εἶχον τῆς φωνῆς σου, μετὰ τόσων ἐτῶν ἀποχωρισμόν· ἐκεῖ θέλω σπογγίσει τὰ δάκρυά σου καὶ ἐπιχύσει ἐπὶ τῶν πληγῶν σου τὸ βάλσαμον τῆς παρηγορίας καὶ τῆς φιλίας· ἐκεῖ ἴσως ἡ τύχη διασπείρῃ καὶ τινα ἄνθη ἐπὶ τῆς ἀκανθώδους ἀτραποῦ τοῦ βίου σου... »

— Οἴμοι! ὅλαι αἱ ἐλπίδες τῆς νεότητος ἐξηφανίσθησαν!

— Καὶ αἱ ἐλπίδες τῆς ὡρίμου ἡλικίας, ἀνέκραξεν ὁ Σαμπιέτρος, ἐξηφανίσθησαν ἐπίσης, καθὼς καὶ οἱ τῆς νεότητός σου... Εγὼ τὰς ἐμεταίωσα.

— Ὑμεῖς, ἀνεβόησεν ἡ Βανίνα μετὰ πεπνιγμένης κραυγῆς... Πῶς; ἐξηγηθεῖτε!

— Εγὼ, ἀπεκρίθη ἀταράχως ὁ Σαμπιέτρος ἔρχομαι ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς Βεντιμιλίας.

Καὶ σύρας παρευθὺς τὸ ἐγχειρίδιόν του τὸ ἐπαρουσίασε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Βανίνας. Τὸ ἐγχειριδιον ἦτο καθημαγμένον μέχρι τῆς λαβίδος.

— Ἰδού, ἐξηκολούθησεν ὁ Σαμπιέτρος, ἰδοὺ τί σοῦ φέρω ἀπὸ τὸν Βιβάλδην.

Η Βανίνα ἐφρικίασεν ἐκ τοῦ τρόμου· αἱ μέλαιναι τρίχες τῆς κεφαλῆς της ἀνωρθώθησαν, καὶ ὠχρότης θανάτου διεχύθη ἐπὶ τοῦ πεφοβισμένου προσώπου της. Δι' ἀκουσίου δὲ κινήσεως ἐπροσπάθησε νὰ ἐγερθῇ ἀπὸ τοῦ ἀνακλίντρου ἐφ' οὗ ἐκάθητο, ἀλλ' ὁ Σαμπιέτρος τὴν ἐμπόδισε διὰ τοῦ σιδηροῦ βραχίονός του, τὴν ἐκράτησεν ἀκίνητον εἰς τὴν θέσιν της, καὶ τῇ εἶπε μὲ ταπεινὴν φωνὴν ὁμοιάζουσαν πρὸς ῥόγχον θηρίου φριάτιοντος ὑπὸ τὰ δεσμά·

— Τὸ αἷμά σου ἂς ἑνωθῇ μὲ τὸ αἷμα τοῦ Βιβάλδη

— Καὶ ἀνύψωσε τὸ ἐγχειρίδιον διὰ νὰ τὴν κτυπήσῃ, ἀλλ' αἰφνιδία σκέψις τοῦ ἐκράτησε τὸν βραχίονα... Οχι, τὸ αἷμα εὐγενοῦς Κόρσης δὲν πρέπει νὰ ἑνωθῇ μὲ τὸ αἷμα ἑνὸς πατριχίου Γενουϊνσίου... Οχι, οὔτε δι' αὐτοῦ τοῦ θανάτου, οὔτε διὰ τῆς χειρὸς τοῦ δημίου Σὲ σέβομαι ἀκόμη, ἄπιστε γύναι! μόνον καὶ μόνον διότι θέλω νὰ σώσω ἀπὸ αὐτὸ τὸ αἶσχος τὴν σύζυγον τοῦ Σαμπιέτρου.

Ανέθεσε τὸ ἐγχειρίδιον ἐντὸς τῆς θήκης, καὶ ἔσυρε μεθ' ὁρμῆς ἀπὸ τῆς ζώνης του πιστόλιον.

Η Βανίνα ὠφεληθεῖσα ἀπὸ τὸν στιγμιαῖον δισταγμὸν τοῦ Σαμπιέτρου εἶχε ῥιφθῆ εἰς τοὺς πόδας του. Τὸ περὶ τὴν κεφαλήν της κάλυμμα εἶχε λυθῆ, καὶ ἡ κόμη της ἔπιπτεν ἀτημελῶς ἐπὶ τοῦ ἀλαβαστρίνου λαιμοῦ της, οἱ δὲ βραχίονές της ἐξετείνοντο τρέμοντες ὡς διὰ ν' ἀπωθήσωσι τὸν θάνατον ὅστις τοὺς ἠπείλει Η Βανίνα ἔμενεν ἄφωνος, διότι ὁ τρόμος τῇ εἶχεν ἀφαιρέσει τὴν φωνήν. Ὁ Σαμπιέτρος ἰδὼν αὐτὴν εἰς ταύτην τὴν θέσιν, δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ δάκρυ καταῤῥέον ἀπὸ τῶν μακρῶν βλεφάρων του.

Ω! μὴ μοῦ ζητῆς συγχώρησιν, ἀνέκραξε μὲ ἦχον φωνῆς συγκεκινημένης, μὴ μοῦ ζητῆς χάριν, διότι δὲν δύναμαι νὰ σοῦ τὴν δώσω. Ὤμοσα νὰ ἐκδικηθῶ, καὶ ὁ τῆς ἐκδικήσεως ὅρκος τῶν Κόρσων εἶναι ἀπαραβίαστος. Τὴν τρομερὰν ταύτην ὥραν ἤθελες κατορθώσει ν' ἀναστήσῃς τὸν Βιβάλδην, ὄχι ὅμως καὶ ν' ἀπολαύσῃς τὴν χάριν σου. Δεήθητι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς σου, ζήτησον συγχώρησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τὸ ἔγκλημά σου.

Εἰς τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις, ἡ ψυχὴ τῆς Βανίνας κατενύχθη, καὶ ἡ πεποίθησις τῆς ἀθωότητός της τῇ ἔδωκε πρὸς στιγμὴν φωνήν.

Ο Θεὸς εἶναι μάρτυς τῆς ἀγνότητος τῆς ζωῆς μου, αὐτὸς γνωρίζει τὴν εὐθύτητα τῶν διανοημάτων μου. Δέομαι νὰ σοῦ συγχωρήσῃ τὸ αἷμα τὸ ὁποῖον χύνεις, καὶ νὰ μὴ σοῦ ζητήσῃ λόγον τοῦ θανάτου μου! Κτύπα.

Εἰποῦσα ταῦτα διέῤῥηξε τὴν ἐσθῆτα της καὶ ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν Σαμπιέτρον τὸ στῆθος της. Ο πελεμάρχης κατενύχθη, καὶ ἡ χείρ του, ἥτις ἔσφιγγε τὴν ἀκτερίδα τοῦ πιστολίου, χαλαρωθεῖσα, παρ' ὀλίγον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ὅπλον. Αλλ' ὅταν οἱ ὀφθαλμοί του προσηλώθησαν ἐπὶ τῆς ταινίας, ἥτις προσέδενε τὸν ἐπενδύτην τῆς Βανίνας καὶ τῇ ἐχρησίμευεν ἐνταυτῷ καὶ ὡς ζώνη, τὸ μέτωπον τοῦ θηριώδους Κόρσου συνωφρυάσθη ἐκ νέου, μᾶλλον ὠργισμένου ἤδη καὶ ὠχροτέρου τὴν ὄψιν παραποτέ. Η ταινία ἦτο ἐρυθρόλευκος, χρώματα μισητά, διότι ταῦτα ἔφερον καὶ αἱ σημαῖαι τῶν Γενουϊνσίων. Ἔσυρε τὴν ταινίαν πρὸς ἑαυτὸν, ἀποσπάσας αὐτὴν μὲ τρόπον ἀπότομον... Τὴν ἔλαβεν ἀπὸ τῶν δύο ἄκρων... Ἠθελησε νὰ λαλήσῃ, ἀλλ' ἡ φωνή του ἐξῆλθε βραγχώδης ὡς βρυχηθμός· οἱ ὀδόντες του ἔτριζον ὡς μέταλλον σιδήρου, οἱ μυῶνες τοῦ σώματός του συνεσταλησαν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ὡς οἱ τοῦ λέοντος ὁπότε μέλλει νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τῆς ἄγρας του... Ἔῤῥιψε δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, περὶ τὸν λαιμὸν τῆς Βανίνας, τὴν μεταξίνην ταινίαν καὶ τὴν ἐτάνυσεν. Αλλὰ δὲν ἠκούσθη οὔτε κραυγὴ οὔτε στεναγμός Η Βανίνα ἦτο ἤδη νεκρὰ ἐκ τῆς θλίψεως καὶ τοῦ τρόμου.

ΠΩΣ ΠΙΠΤΕΙ Η ΔΡΥΣ ΤΟΥ ΛΙΒΑΝΟΥ.

Ἠντήχουν αἱ σάλπιγγες εἰς τὰ δάση τοῦ Γραφὰμ διαδίδουσαι τοὺς εὐθύμους θηρευτικοὺς σκοπούς, οἵτινες καθίσταντο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν μᾶλλον εὐδιάκριτοι ἀναγγέλλοντες τὴν προσέλευσιν τῶν θηρευτῶν. Μετ' ὀλίγον διεκρίνοντο αἱ ὑλακαὶ τῶν θηρευτικῶν κυνῶν, τὰ ποδοκτυπήματα τῶν ἵππων καὶ αἱ κραυγαὶ τῶν κυνηγῶν, τέλος σπεῖρα ἱππέων ὥρμησεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πύργου, ἥτις ἠντήχησεν ἀπὸ θόρυβον.

Ἅπασαι αἱ θυρίδες τοῦ γηραιοῦ πύργου ἦσαν πλήρεις περιέργων ἐλθόντων νὰ ἴδωσι τ' ἀποτελέσματα τῆς θήρας καὶ νὰ συγχαρῶσι τοὺς θηρευτάς. Οἱ ὑπηρέται ἔκυπτον ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἀγρευθέντων ζώων, τὰ ὁποῖα μετέφερον εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς κατοικίας, ἐνῷ οἱ ἱπποκόμοι ὡδήγουν εἰς τοὺς σταύλους τοὺς ἵππους διαβρόχους ἀπὸ τὸν ἱδρῶτα, μετ' οὐ πολὺ τὸν θόρυβον διεδέχθη βαθμηδὸν βαθεῖα ἡσυχία· καὶ οὐδεὶς ἀπέμεινεν ἐκτὸς τοῦ πύργου· ἡ κίνησις καὶ τὸ πλῆθος μετέβησαν ἐντός.

Ὑπῆρχον ἐκεῖ ὑπηρέται μὴ δυνάμενοι νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς διαταγὰς τῶν κυρίων των κεκοπιακότων ἀπὸ τῆς θήρας καὶ σπευδόντων ν' ἀποδυθῶσιν τὰς ἀλλοκότους θηρευτικὰς στολάς των· οἱ μὲν ἐξέπεμπον τὰς διαταγὰς των διὰ τῶν χρυσῶν συριχτρῶν, ἄλλοι ἐκάλουν τὸν σκευοφύλακα, ἕτεροι δὲ πάλιν ἀνησύχουν περὶ τοῦ γεύματος, τὸ ὁποῖον ἐνόμιζον ὑπὲρ τὸ δέον βραδύνον. Ἐν συντόμῳ, ὑπῆρχον ἑκατὸν πρόσωπα, τοσαῦται διαταγαί, τόσαι φωναί, ἰσάριθμοι ἐπιθυμίαι τέλος μύριαι διάφοροι ἀπαιτήσεις.

Μόνος ὁ Γενάρχης ἀπάντων τούτων τῶν θηρευτῶν, ὁ γέρων Λόρδος Γραχὰμ ἔμενεν ἀκίνητος ἐπὶ τῆς κλινοκαθέδρας, ἣν πρὸ δέκα ἐτῶν δὲν εἶχεν ἐγκαταλείψει. Βεβαρυμένος ὑπὸ τῆς ἡλικίας, ὠχρὸς καὶ οὐδὲν πλέον δυνάμενος νὰ ἴδῃ διὰ τοῦ ἀμβλυβόλου φωτὸς τοῦ λογικοῦ του, οὐδόλως πλέον ἐνεψυχοῦτο ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὸν κινήσεως καὶ τοῦ θορύβου, ἅτινα ἀπετέλουν ἄλλοτε τὴν εὐαρεστοτέραν τῶν τέρψεων τῆς νεότητός του Θεωρῶν τις αὐτὸν ἐκεῖ, μὲ κεφαλὴν κεκλιμένην ἐπὶ τοῦ στήθους, τὰς τρεμούσας χεῖρας κρεμαμένας κατὰ μῆκος τοῦ στήθους καὶ φωτιζόμενον ἀπὸ τὴν ἀναλαμπὴν τῆς ἑστίας, ἥτις ἐρρίπτεν ἐνίοτε ἀκτῖνας πυρώδεις ἐπὶ τοῦ ἀρχαϊκοῦ προσώπου του, ἠδύνατο νὰ τὸν ἐκλάβῃ ὡς ἓν τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων πρὸ τοῦ ὁποίου τὸ σέβας καίει ἐνίοτε μίαν λαμπάδα ὑπὸ τὸν θόλον καθολικῆς τινος ἐκκλησίας.

Ὁπόταν οἱ θηρευταὶ ἀπαλλαγέντες τῶν θηρευτικῶν στολῶν ἐξώρμησαν μετὰ τὸ δεῖπνον εἰς τὴν αἴθουσαν, ὁ λόρδος Γράχαμ δὲν συνεκινήθη πλειότερον ἢ κατὰ τὴν ἐπιφροφὴν των, οἱ ὀφθαλμοί του οὐδόλως ἀνεσηκώθησαν νὰ ἴδωσι τοὺς ἐγγόνους του εἰσερχομένους, οὐδὲ ἔστρεψε τὴν κεφαλήν του διὰ νὰ χαιρετήσῃ τὰς νέας λαιδοὺς, αἵτινες ὡραῖαι καὶ μὲ καλλωπισμὸν θελκτικώτατον ἤρχοντο συνωδευμέναι ὑπὸ σμήνους λατρευτῶν. Ἔμενεν ἀείποτε ἀδιάφορος, σιωπηλὸς, καταβεβλημένος

Οἱ ἔγγονοι καὶ οἱ φίλοι τοῦ γέροντος οἱ συναθροισθέντες ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἤρξαντο τὰ λησμονῶτι, οὕτως εἰπεῖν, τὴν παρουσίαν τοῦ ἑβδομηκοντούτου γέροντος, εὐαρέστως λαλοῦντες διὰ τὰς τύχας τοῦ κυνηγίου καὶ τὰς ἡδονὰς μέλλοντος, οὗ τινος τότε διέγραφον τὸ σχέδιον.

Ἐμπρὸς, ἐμπρός! ἀνέκραξεν εἷς τούτων, δὲν πρέπει νὰ τὸ συζητῶμεν ἐπὶ πολὺ, διότι ἡ συζήτησις καταστρέφει τὴν ἡδονὴν, ὡς λέγει ὁ βασιλεὺς Ἰάκωβος. Ἔστω, ἂς ὁρίσωμεν τὴν ἡμέραν τοῦ κυνηγίου μας, θέλετε νὰ λάβῃ χώραν μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας, τὴν τρίτην Ἀπριλίου.

— Ναὶ, ναὶ ἀνέκραξαν πάντες, τὴν 3 Ἀπριλίου.

Ἀλλὰ φωνὴ ἰσχυροτέρα τῆς τῶν λοιπῶν, φωνὴ μήπω εἰσέτι ἀκουσθεῖσα, ἰσχυρὰ καὶ φοβερὰ ἅμα ἐπανέλαβεν, ἀλλὰ μετ' ἐκφράσεως ἀλλοκότου τοὺς λόγους *τὴν τρίτην Ἀπριλίου*.

—Τίς λαλεῖ ἐνταῦθα περὶ τῆς ὀλεθρίας ταύτης ἡμέρας; Τίς ἐπικαλεῖται τὴν μνήμην ἐκείνης ἥτις δὲν ὑπάρχει πλέον . . . ἡ βασίλισσα ἀπέθανεν! ἡ βασίλισσα ἀπέθανεν!

Δάκρυα ἔρρεον ἐπὶ τῶν ἐρρυτιδωμένων παρειῶν τοῦ λαλοῦντος, ἐπὶ τῶν γηραιῶν παρειῶν τοῦ λόρδου Γραχὰμ· ὄρθιος ἱσάμενος, τὴν μίαν τῶν χειρῶν στηρίζων ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς κλινοκαθέδρας, του τὴν δ' ἑτέραν ἐκτείνων πρὸς τοὺς μετ' ἐκπλήξεως ἀκροωμένους αὐτόν,

»Σιωπή! Δὲν βλέπετε ὅτι ἡ βασίλισσα σιωπᾷ, εἶπε μετ' ὕφους μυστηριώδους ἅμα καὶ πανηγυρικοῦ. Σιωπή! ἡ κόμησσα Νοτιγχὰμ παρεκάλεσεν τὴν Α. Μεγαλειότητα νὰ τῇ ἐπιτρέψῃ νὰ ὑπάγῃ νὰ λάβῃ παρ' αὐτῆς διαταγὴν περί τινος ἐπιθυμίας της, ἣν θέλει νὰ ἴδῃ πληρωμένην πρὶν τῆς ἑαυτῆς τελετῆς . . . Ἰδέτε πῶς ἡ βασίλισσα ἀναγινώσκει καὶ πάλιν ἀναγινώσκει ὑψηφώνως τὴν ἐπιστολὴν τῆς κομήσσης. τῆς ὁποίας ἕκαστος λόγος ἀντηχεῖ εἰσέτι εἰς τὰ ὦτά μου! «Πρόκειται περὶ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς μου, καὶ ἐὰν ἡ »Υ Μεγαλειότης δὲν μοὶ ἀπονείμῃ τὴν χάριν, ἣν «ζητῶ, ἐὰν δὲν ἐπιχύσῃ τὴν συγγνώμην της ἐπὶ τῆς «ἐπικηδείου κλίνης μου, θέλω παραδώσει εἰς τὸν ὕψι»στον ψυχὴν ἀπηλπισμένην καὶ διὰ παντὸς ἀπολεσθεῖ»σαν! Χάρις λοιπὸν καὶ εὐσπλαγχνία. εὐγενὴς βα»σίλισσα, δι' ἐκείνην ἥτις δὲν ἔπαυσεν, εἰμὴ ἐφάπαξ μό»νον καθ' ὅλον τὸ μακρὸν τοῦ βίου της διάστημα, νὰ »ἦναι ἡ πιστοτέρα τῶν σῶν ὑπηρετριῶν.»

Ἡ βασίλισσα μὲ προσεκάλεσε πάραυτα.

»—Ἐλθέ, ἀγαπητέ μου Γραχὰμ, ἐλθὲ νὰ στηριχθῷ ἐπὶ τοῦ ὤμου σου· συνόδευτόν με, ὑποστήριξόν με κάλλιον, τέκνον μου εἰς τὰ δωμάτια τῆς κομήσσης Νοτιγχὰμ διαμενούσης εἰς τὴν δευτέραν πτέρυγα τοῦ φρουρίου, ἐλθὲ τέκνον. Καὶ ἠρχίσαμεν νὰ βαδίζωμεν, ἐκείνη κλονιζομένη καὶ ἀσθενής, ἐγὼ ὑπερήφανος καὶ εὐτυχὴς ὅτι χρησιμεύω ὡς ὑποστήριγμα εἰς τὴν μεγάλην βασίλισσαν τῆς ἐνδόξου Ἀγγλίας.

Ἐνταῦθα ὁ γέρων ἐσιώπησεν κατεκλίθη ἐκ νέου ἐπὶ τῆς ἕδρας του καὶ ἐκάλυψε διὰ τῶν χειρῶν του τὸ πρόσωπόν του ἐμψυχούμενον ὑπὸ ζωηρᾶς συγκινήσεως. Ὅλοι οἱ νέοι εὐγενεῖς, ἅπασαι αἱ νέαι κυρίαι, αἵτινες εὑρίσκοντο εἰς τὴν αἴθουσαν εἶχον συναθροισθῆ περὶ αὐτὸν ἐμβλέποντες μετὰ θλιβερᾶς περιεργείας. Ἤκουσαν οὐχὶ ἄνευ ταραχῆς, τὴν φωνὴν ταύτην, ἣν πρὸ 10 ἐτῶν δὲν εἶχαν ἀκούσει. τοὺς ὁρμητικοὺς λόγους, τὰς ἰσχυρὰς ἐνθυμήσεις αἵτινες εἶχον ἐξεγείρει τὴν ἀνάμνησιν τῆς Ἐλισάβετ, μόνον ὄνομα τὸ ὁποῖον ποτὲ δὲν διέλαθε τὴν μνήμην τοῦ γέροντος καὶ πιστοῦ λόρδου.

— Καὶ ἡ λαιδὺ Νοτιγχὰμ; ἐτόλμησε νὰ ψιθυρίσῃ νέα τις γυνή.

Ὁ λόρδος Γραχὰμ ἐφρικίασε.

—«Δυστυχὴς λαδὺ Νοτιγχὰμ! ὤ! ὁπόσα δάκρυα ἔχυσεν ὅταν εἶδε τὴν βασίλισσαν εἰσερχομένην, ἠθέλησε νὰ ἐγερθῇ, ἠθέλησε νὰ ῥιφθῇ εἰς τοὺς πόδας της καὶ νὰ ἐναγκαλισθῇ τὰ γόνατά της.

»—Ὄχι, μεῖνον, τῆς εἶπεν ἡ Ἐλιτάβετ, μεῖνον· ὑπῆρξες πιστοτάτη ὑπηρέτριά μου, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ σοῦ ἀρνηθῶ τὴν ὁποίαν μοῦ ζητεῖς συγγνώμην. Σὲ συγχωρῶ καὶ πρὶν ἔτι γνωρίσω τὸ ἁμάρτημά σου. Ἀναπαύθητι ἐν εἰρήνῃ . . . ἐὰν ὁ Θεὸς σὲ καλεῖ παρ' αὐτῷ λαδὺ Νοτιγχὰμ, ἂς σὲ δεχθῇ εἰς τοὺς κόλπους του περιβεβλημένην ἀπὸ τὴν συγχώρησίν μου.

» — Ὦ! ὅταν γνωρίσῃς τὸ ἁμάρτημα θέλεις, ἀποσύρει τὴν συγχώρησιν, ἐπανέλαβε μετ' ἀπελπισίας ἡ

ἀγωνιῶσα. Ἀκουσόν μου Κυρία. Ὁ Κόμης δ' Εσσέξ . . . .

» Ἐὰν ὑπῆρξες συνένοχός του, σὲ συγχωρῶ. Διατὶ δὲν ἐσυγχώρουν καὶ ἐκεῖνον; δὲν ἤθελον τὸν βλέπει ἀδιαλείπτως καθ' ὕπνους ἐξελέγχοντα τὴν σκληρότητά μου Καὶ ἐντοσούτῳ ὁ Θεὸς εἶναι μάρτυς μου, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπιείκειά μου δὲν τοῦ ἔδωσε τὴν ζωὴν ἢ τὴν ἐλευθερίαν τοῦτο προῆλθεν διότι ἐκεῖνος δὲν ἐζήτησε ταύτην. Τοῦ ἔδωσα εἰς καιροὺς εὐτυχεστέρους ἓν δακτυλίδιον εἰποῦσα: Ἐπιστρέψόν μοι τὸ δακτυλίδιον τοῦτο, καὶ τὴν χάριν ἣν ἤθελες μοῦ ζητήσει θέλω σοὶ δώσει, ἀδιάφορον δὲ τὶς ὁ αἰτήσων ταύτην παρ' ἐμοῦ· ὁ ὑπερήφανος καὶ καταφρονητὴς λόρδος ἐπροτίμησε κάλλιον ν' ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ζητήσῃ χάριν ἐπιστρέφων μοι τὸ δακτυλύδιον.

« Ἡ ψυχοραγοῦσα, ἐνῷ ἐλάλει εἰσέτι ἡ βασίλισσα, ἐξήγαγε κατωθεν τῶν καλυμμάτων τῆς κλίνης της τὰς ἰσχνὰς καὶ μαραμένας χεῖράς της. Εἰς τὰς χεῖρας ταύτας ἔλαμπεν ἓν δακτυλίδιον.

» Εἰς τὴν θέαν τούτου ἡ βασίλισσα ἐξέφερε κραυγὴν ἐκπλήξεως καὶ λύπης.

» Τὸ δακτυλίδιον τοῦτο, ! . . . τὶς σοῦ τῷ ἔδωσε; πότε; ποῦ; πῶς; . . .

» — Ὁ Κόμης ὁ Εσσεξ, τρεῖς ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του, εἰς τὴν φυλακήν του, καὶ διὰ νὰ ἐπιγραφῇ . . . . Ο σύζυγός μου ἐχθρὸς τοῦ κόμητος μ' ἐμπόδισε νὰ σᾶς δώσω τὸ δακτυλίδιον τοῦτο.

»— Καὶ μοῦ ζητεῖς συγγνώμην; ἀθλία! ζητεῖς χάριν οὐ ἡ αἴτιος τοῦ θανάτου τοῦ εὐγενεστέρου καὶ τοῦ μᾶλλον ἀγαπητοῦ των εὐγενῶν μου Εσσέξ, ἀγαπητέ μου Δ' Εσσέξ. σ' ἐκτύπησεν ὁ πέλεκυς τοῦ δημίου, μὲ προσκαλεῖς ἤδη, μὲ κράζεις. σ' εὐχυριστῶ! κράζεις ἐμέ, ἥτις ἐστέναζον διὰ τὴν ἀδάμαστον ὑπερηφάνειαν σου, ἐμὲ, ἑτοίμην πολλάκις νὰ σοῦ στείλω τὴν χάριν ἣν ἐνόμιζον ὅτι κατεφρόνεις, ὦ! ὁ θεὸς ἂς σὲ συγχωρήσῃ, κατηραμένη! ἀλλ' οὐδέποτε περίμενε ἀπ' ἐμοῦ τὴν συγχώρησιν. Σὲ μισῶ, σὲ ἀποστρέφομαι. καὶ ἐὰν ὁ θάνατος δὲν σὲ ἁρπάσῃ ἤδη, θέλεις ἐξιλεωθῇ ἐπὶ τῆς λαιμητόμου διὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου ἐγένεσο παραίτιος.

» Η Βασίλισσα καταβεβλημένη, ἐκτὸς ἑαυτῆς, ἐπανῆλθεν εἰς τὰ δωμάτιά της· ῥιφθεῖσα δὲ ἐπὶ τῆς κλίνης της ἠρνήθη πᾶσαν τροφὴν ἐξορίζουσα ἀπὸ πλησίον της τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ τὴν παρηγορήσωσιν, ἢ νὰ τὴν συμβουλεύσωσι τὰς βοηθείας τῆς ἰατρικῆς. Ω! ὁποῖον λυπηρὸν θέαμα νὰ βλέπῃ τις τὴν μεγαλητέραν βασίλισσαν τοῦ κόσμου θραυσθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἀπελπισίας, ἀνακαθημένην, ἐπὶ προσκεφαλαίων ἕνα δάκτυλον ἐπὶ τοῦ στόματος, ἔχουσα τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τῆς γῆς. Διέμεινεν οὕτω δέκα ἡμέρας, προσέχουσα μόνον εἰς τὰς δεήσεις τὰς ὁποίας ἀπήγγειλεν παρ' αὐτῇ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Κανταβριγίας.

» Τὴν δεκάτην ἡμέραν πρεσβεία τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας ἦλθε παρὰ τῇ βασιλίσσῃ ἥτις ἠρνήθη κατ' ἀρχὰς νὰ τὴν δεχθῇ, ἀλλ' ὅτε τῆς εἶπον ὅτι σκοπὸς τῆς πρεσβείας ἦτο νὰ τὴν συμβουλευθῶσιν περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ διαδόχου της,

Ἀ! εἶπεν, ἐπειδὴ ἡ πρεσβεία πρόκειται νὰ λαλήσῃ περὶ τοῦ θανάτου μου, περὶ τοῦ θανάτου ὃν ἀναμένω μετὰ τοσαύτης ἀνυπομονησίας, καὶ ὅστις μόνος δύναται νὰ θέσῃ πέρας εἰς τὰ δεινὰ τὰ ὁποῖα δοκιμάζω, ἂς εἰσέλθῃ.

» Τότε εἰσήγαγον τὸν λόρδον Σφραγιδοφύλακα, τὸν λόρδον Ναύαρχον καὶ τὸν γραμματέα τοῦ Κράτους Κεκίλιον· ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κανταβριγίας ἠθέλησε ν' ἀποσυρθῇ μετ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἡ βασίλισσα διὰ νεύματός της διέταξε νὰ μείνωμεν.

» Μεγάλη βασίλισσα, εἶπεν ὁ λόρδος σφραγιδοφύλαξ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνησυχίας τὴν ὁποίαν δοκιμάζει ἡ Αγγλία διὰ τὴν βασίλισσάν της καὶ τῶν εὐχῶν τὰς ὁποίας τὸ ἔθνος ἀπευθύνει ὑπὲρ τῆς ὑγείας της, ἐρχόμεθα νὰ ζητήσωμεν παρὰ τῆς Υ Μεγαλειότητος νέον δεῖγμα τῆς μεγάλης μερίμνης τὴν ὁποίαν δὲν ἐπαύσατε ἐπιδεικνύουσα εἰς τὸν λαόν σας.

»— Γνωρίζω περὶ τίνος πρόκειται, μυλόρδε, λαλήσατε μ' ὅλον τοῦτο.

»— Περὶ τοῦ διαδόχου τοῦ θρόνου Σας ἤλθομεν ζητοῦντες ταπεινῶς τὰς ὑμετέρας διαταγάς.

»— Κρατήσασα τὸ σκῆπτρον βασιλέων, θέλω βασιλεύς νὰ μὲ διαδεχθῇ.

»— Εν ὀνόματι του Θεοῦ, ἀνέκραξεν ὁ Κεκίλιος ἡ Υ. Μεγαλειότης ἂς ἐκφρασθῇ σαφέστερον, διότι πρόκειται περὶ τῆς ἡσυχίας, ἴσως τῆς σωτηρίας τῆς Αγγλίας.

»— Εἰς βασιλεὺς θέλει μὲ διαδεχθῇ. Σοὶ τῷ εἶπον· Θὰ εἶναι λοιπὸν ἐκ τῶν στενωτέρων συγγενῶν μου, δηλ. ὁ βασιλεὺς Ἰάκωβος τῆς Σκωτίας . . . . ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας Στυάρτης, ὕπαγε!

» Ο υἱὸς τῆς Μαρίας Στυάρτης; . . . Τὸ εἶπεν, ἐπρόφερον τὸ ὄνομά του. Τῷ κληροδοτῶ τὸ στέμμα μου ὅπως ἐξιλεώσω τὸ χυθὲν αἷμα;

» Παρατηρῶν τὴν συγκίνησιν ταύτην τῆς βασιλίσσης ὁ Αρχιεπίσκοπος τῆς Κανταβριγίας ἐκλινε πρὸς αὐτὴν λέγων:

»— Επιλάθου τῶν γηΐνων ὅπως προσηλώσῃς τὸν νοῦν ἐπὶ τῶν ἐπουρανίων.

»— Τοῦτο πράττω, καὶ ἡ ψυχή μου ζητεῖ νὰ ἑνωθῇ διὰ παντὸς μετ' ἐκείνου.

» Ολίγον κατ' ὀλίγον ἡ φωνή της ἐξησθένησεν, αἱ σπασμώδεις κινήσεις τῆς κατεσιγάσθησαν, καὶ κατελήφθη ὑπὸ βαθείας νάρκης· δύω ὥρας μετὰ ταῦτα, ἐνῷ ὁ Αρχιεπίσκοπος καὶ ἐγὼ ἐθρηνοῦμεν ἔτι, εἰς τὸ ἀνάκτορον ἀνήγγειλαν βασιλέα Ἰάκωβον τὸν τῆς Σκωτίας, υἱὸν τῆς Μαρίας Στυάρτης.»

Ενῷ οὕτως ἐλάλει ὁ λόρδος Γραχὰμ ἐρρίφθη πάλιν ἐπὶ τῆς κλινοκαθέδρας του. Εἶχε κακῶς! ὠχρία! οἱ περὶ αὐτὸν ἔκραξαν, βοήθεια! βοήθεια! ὕδωρ! Ἀλλ' ἦτον ἀργά· ὁ πιστὸς λόρδος Γραχὰμ ὑπῆγεν νὰ συναντήσῃ τὴν εὐγενῆ Κυρίαν του. Ἐν φύσημα ἤρκεσε ν' ἀποξηράνῃ τὸν κισσὸν ὅστις εἶχε θραυσθῆ πιπτων μετὰ τῆς δρυὸς τοῦ Λιβάνου.

(Εκ τοῦ Γαλλικοῦ)

ΑΙ ΚΑΝΟΝΙΚΑΙ ΤΟΥ ΡΕΜΙΡΕΜΟΝΤ.

Εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Βόγων ὑπάρχει πόλις ὡραιοτάτη διαβρεχομένη ὑπὸ τῆς Μοσέλλης, καλουμένη Ῥεμιρεμόντ. Ὁ νῦν τοσοῦτον ζωηρὸς αὐτῆς περίβολος δὲν ἦτο περὶ τὸν ὄγδοον αἰῶνα ἢ ξηρὰ ἔρημος, εἰς ἣν ἔδωκε ψυχὴν ὁ ἅγιος Ῥωμέρικος, συστήσας αὐτοῦ μονὴν γυναικῶν, αἵτινες, κατὰ μίμησιν τῶν μοναχῶν τοῦ ἁγίου Βρούνου, ἐσυντηροῦντο διὰ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν των. Ἡ μονὴ αὕτη καί τοι τιμηθεῖσα διὰ τῆς ὑψηλῆς προστασίας τῶν παπῶν, καί τοι ἰδοῦσα τὰ περίχωρά της κατοικηθέντα ὑπὸ τινων ἐργατικῶν οἰκογενειῶν, σπέρματα μελλούσης πόλεως, ἔμεινεν ὅμως ἐπὶ πολὺ χρόνον ἄσημος εἰς τοὺς εὐπατρίδας τῆς Λωράνης, γυναῖκες ἁπλαῖ, ἀλλὰ καὶ μονοχαὶ προικισμένα μὲ ἀνδρείαν στρατιωτικὴν καὶ σύνεσιν πολεμικήν.

Τὸ ἔτος 1638, ὁ μαρκέσιος Λα Ζονσιὲρ ἐμφανίζεται μετὰ 7 χ. ἀνδρῶν ἐνώπιον τοῦ Ῥεμιρεμόντ. Παράδοξον θέαμα ἦτο νὰ βλέπῃ τις τὴν μονὴν ἐκείνην, ἄλλοτε τόσον εἰρηνικὴν, μετασχηματισθεῖσαν εἰς στρατῶνα, εἰς ἀκρόπολιν, εἰς ξενῶνα· τὰς γυναῖκας ἐκείνας, αἵτινες καθ' ὅλον αὐτῶν τῶν βίον δὲν εἶχον ἐγγίξει παρὰ τὸ κομβολόγιον καὶ τὸν ἄτρακτον, μεταβληθείσας διὰ μιᾶς εἰς ἐπιτηδείους ἐργάτας, εἰς ἀνδρείους στρατιώτας, ἐνῷ αἱ νεώτεραι ἐνησχολοῦντο εἰς κατασκευὴν κοφινίων καὶ ὀχυρωμάτων διὰ τὴν ὑπεράσπισιν, αἱ δὲ ἧττον εὔρωστοι κατεσκεύαζον τὰ περίαχτα νοσοκομεῖα καὶ προητοίμαζον ἤδη ἐπιδέσμους διὰ τὰς πληγάς. Ἐν τούτοις ἡ τάφρος εἶχεν ἀνοιχθῇ διότι μόλις περὶ τὸν ΙΣΤ'. αἰῶνα ἤρξατο νὰ λαμβάνῃ ἐπισημότητά τινα ἀπολαύσασα εἰς τοὺς κόλπους της σπέρμα βασιλικῆς οἰκογενείας, λέγομεν τὴν Αἰκατερ. τῆς Λωράνης, ἥτις περὶ τὸ 1537 ἔλαβε τὸν τίτλον τῆς ἡγουμένης τῆς μονῆς τοῦ Ῥεμιρεμόντ. Ἀπὸ ταύτης τῆς στιγμῆς ἔλαβε χώραν ἡ διαίρεσις τῶν μοναχῶν τούτων εἰς *ἀξιούχους, εἰς κανονικὰς καὶ εἰς δοκίμους.*

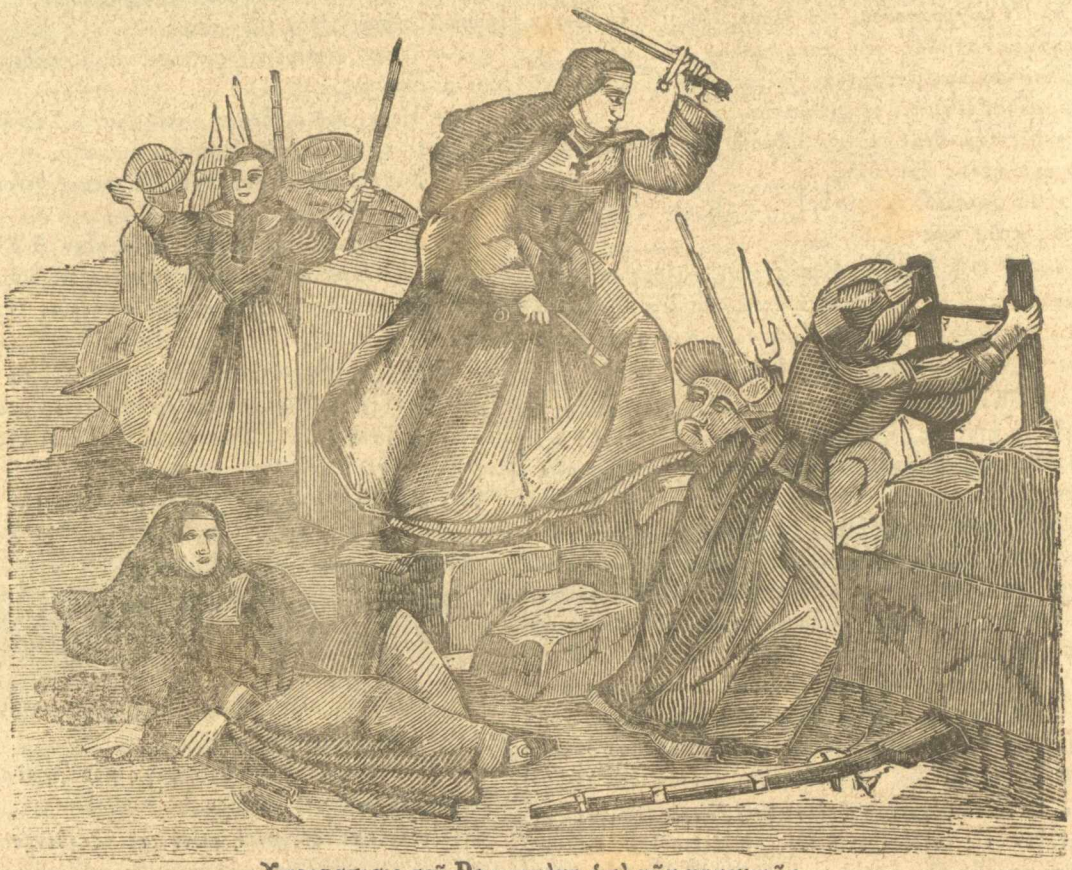

Ὑπερασπισις τοῦ Ρεμιρεμόντ ὑπὸ τῶν κανονικῶν.

Δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ περιγράψωμεν οὔτε τὸν ἱματισμὸν ἑκάστης τούτων τῶν τάξεων, οὔτε τὸν ἐσωτερικὸν ὀργανισμὸν τῆς μονῆς, ἅτινα ὡς προϊόντα τοῦ νοὸς τῆς ἡγουμένης ἀποδεικνύουσι τὴν ἐπὶ πολλῶν γυναικῶν ὑπεροχὴν τῆς Αἰκατερίνης. ἀρκούμεθα μόνον εἰς τὰ συμβάντα ἡμέρας τινὸς τοῦ 1638, ὅπως καταδείξωμεν ὅτι εἰς τὸν κόσμον ἐφάνησαν κατὰ καιροὺς οὐχὶ μόνον γυναῖκες ἁπλαῖ, ἀλλὰ καὶ μονοχαὶ προικισμένα μὲ ἀνδρείαν στρατιωτικὴν καὶ σύνεσιν πολεμικήν.

Τὸ ἔτος 1638, ὁ μαρκέσιος Λα Ζονσιὲρ ἐμφανίζεται μετὰ 7 χ. ἀνδρῶν ἐνώπιον τοῦ Ῥεμιρεμόντ. Παράδοξον θέαμα ἦτο νὰ βλέπῃ τις τὴν μονὴν ἐκείνην, ἄλλοτε τόσον εἰρηνικὴν, μετασχηματισθεῖσαν εἰς στρατῶνα, εἰς ἀκρόπολιν, εἰς ξενῶνα· τὰς γυναῖκας ἐκείνας, αἵτινες καθ' ὅλον αὐτῶν τῶν βίον δὲν εἶχον ἐγγίξει παρὰ τὸ κομβολόγιον καὶ τὸν ἄτρακτον, μεταβληθείσας διὰ μιᾶς εἰς ἐπιτηδείους ἐργάτας, εἰς ἀνδρείους στρατιώτας, ἐνῷ αἱ νεώτεραι ἐνησχολοῦντο εἰς κατασκευὴν κοφινίων καὶ ὀχυρωμάτων διὰ τὴν ὑπεράσπισιν, αἱ δὲ ἧττον εὔρωστοι κατεσκεύαζον τὰ περίαχτα νοσοκομεῖα καὶ προητοίμαζον ἤδη ἐπιδέσμους διὰ τὰς πληγάς. Ἐν τούτοις ἡ τάφρος εἶχεν ἀνοιχθῇ διότι μόλις περὶ τὸν ΙΣΤ'. αἰῶνα ἤρξατο νὰ λαμβάνῃ ἐπισημότητά τινα ἀπολαύσασα εἰς τοὺς κόλπους τῆς σπέρμα βασιλικῆς οἰκογενείας, λέγομεν τὴν Αἰκατερ. τῆς Λωράνης, ἥτις περὶ τὸ 1537 ἔλαβε τὸν τίτλον τῆς ἡγουμένης τῆς μονῆς τοῦ Ῥεμιρεμόντ. Ἀπὸ ταύτης τῆς στιγμῆς ἔλαβε χώραν ἡ διαίρεσις τῶν μοναχῶν τούτων εἰς *ἀξιούχους, εἰς κανονικὰς καὶ εἰς δοκίμους.*

Δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ περιγράψωμεν οὔτε τὸν ἱματισμὸν ἑκάστης τούτων τῶν τάξεων, οὔτε τὸν ἐσωτερικὸν ὀργανισμὸν τῆς μονῆς, ἅτινα ὡς προϊόντα τοῦ νοὸς τῆς ἡγουμένης ἀποδεικνύουσι τὴν ἐπὶ πολλῶν γυναικῶν ὑπεροχὴν τῆς Αἰκατερίνης. ἀρκούμεθα μόνον εἰς τὰ συμβάντα ἡμέρας τινὸς τοῦ 1638, ὅπως καταδείξωμεν ὅτι εἰς τὸν κόσμον ἐφάνησαν κατὰ καιροὺς οὐχὶ μόνον γυναῖκες ἁπλαῖ, ἀλλὰ καὶ μονοχαὶ προικισμένα μὲ ἀνδρείαν στρατιωτικὴν καὶ σύνεσιν πολεμικήν.

Τὸ ἔτος 1638, ὁ μαρκέσιος Λα Ζονσιὲρ ἐμφανίζεται μετὰ 7 χ. ἀνδρῶν ἐνώπιον τοῦ Ῥεμιρεμόντ. Παράδοξον θέαμα ἦτο νὰ βλέπῃ τις τὴν μονὴν ἐκείνην, ἄλλοτε τόσον εἰρηνικὴν, μετασχηματισθεῖσαν εἰς στρατῶνα, εἰς ἀκρόπολιν, εἰς ξενῶνα· τὰς γυναῖκας ἐκείνας, αἵτινες καθ' ὅλον αὐτῶν τῶν βίον δὲν εἶχον ἐγγίξει παρὰ τὸ κομβολόγιον καὶ τὸν ἄτρακτον, μεταβληθείσας διὰ μιᾶς εἰς ἐπιτηδείους ἐργάτας, εἰς ἀνδρείους στρατιώτας, ἐνῷ αἱ νεώτεραι ἐνησχολοῦντο εἰς κατασκευὴν κοφινίων καὶ ὀχυρωμάτων διὰ τὴν ὑπεράσπισιν, αἱ δὲ ἧττον εὔρωστοι κατεσκεύαζον τὰ περίαχτα νοσοκομεῖα καὶ προητοίμαζον ἤδη ἐπιδέσμους διὰ τὰς πληγάς. Ἐν τούτοις ἡ τάφρος εἶχεν ἀνοιχθῇ διότι μόλις περὶ τὸν ΙΣΤ'. αἰῶνα ἤρξατο νὰ λαμβάνῃ ἐπισημότητά τινα ἀπολαύσασα εἰς τοὺς κόλπους τῆς σπέρμα βασιλικῆς οἰκογενείας, λέγομεν τὴν Αἰκατερ. τῆς Λωράνης, ἥτις περὶ τὸ 1537 ἔλαβε τὸν τίτλον τῆς ἡγουμένης τῆς μονῆς τοῦ Ῥεμιρεμόντ. Ἀπὸ ταύτης τῆς στιγμῆς ἔλαβε χώραν ἡ διαίρεσις τῶν μοναχῶν τούτων εἰς *ἀξιούχους, εἰς κανονικὰς καὶ εἰς δοκίμους.*

Δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ περιγράψωμεν οὔτε τὸν ἱματισμὸν ἑκάστης τούτων τῶν τάξεων, οὔτε τὸν ἐσωτερικὸν ὀργανισμὸν τῆς μονῆς, ἅτινα ὡς προϊόντα τοῦ νοὸς τῆς ἡγουμένης ἀποδεικνύουσι τὴν ἐπὶ πολλῶν γυναικῶν ὑπεροχὴν τῆς Αἰκατερίνης. ἀρκούμεθα μόνον εἰς τὰ συμβάντα ἡμέρας τινὸς τοῦ 1638, ὅπως καταδείξωμεν ὅτι εἰς τὸν κόσμον ἐφάνησαν κατὰ καιροὺς οὐχὶ μόνον γυ-

πρὸ δέκα ἡμερῶν· τὰ γαλλικὰ τηλεβόλα ἐκφενδονίζουσι πῦρ ζωηρὸν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπαντῶσι δραστηρίως αἱ ἐπάλξεις τοῦ φρουρίου· μάτην ὁ Λα Ζονσιὲρ, κρημνισθέντος τοῦ τείχους, διατάττει τὴν ἔφοδον· πανταχοῦ ἀποκρούεται γενναίως, χάρις εἰς τὴν ἀνδρείαν τῆς Αἰκατερίνης, πλησίον τῆς ὁποίας μάχονται φύρδην μύρδην μοναχαὶ καὶ πολῖται. . . Ἡ πολιορκία αἴρεται, καὶ ἡ λαμπρὰ αὕτη ὑπεράσπισις συγκαταριθμεῖται μὲ ἐκείνας τῆς Αὐρηλίας καὶ τοῦ Βωβαί. Ὁ λόγος δὲ δι' οὗ οἱ Γάλλοι ἱστοριογράφοι δὲν ἐλάλησαν περὶ Αἰκατερίνης ὡς ἔπραξαν περὶ τῆς Ἰωάννας τῆς Χασὲτ καὶ τῆς Ἰωάννας τῆς Ἄρκης, εἶναι ὅτι τὸ Ῥεμιρεμόντ δὲν ἀπετέλει μέρος τῆς Γαλλίας κατὰ τὸ 1638.